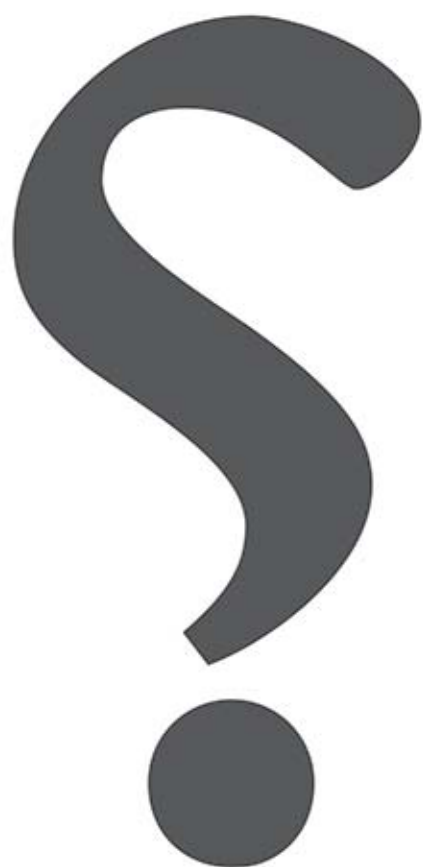

۱۲
انسانی

۱۲ انسانی
سایت کنکور
دفترچه سوال

۱۹ اسفند ۱۴۰۱

kanoon.ir

فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، ابوالفضل بهاری، محمدابراهیم تونزنده‌جانی، آروین حسینی، محمد حمیدی، اسماعیل زارع، احمدرضا ذاکرزاده، علیرضا عبدی، سعید عزیزخانی، امیر محمودیان، رحیم مشتاق‌نظم
اقتصاد	نسرین جعفری، سارا شریفی، مهدی ضیائی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، محسن اصغری، عزیز الیاسی‌پور، وحید رضازاده، سیدعلیرضا علویان، سجاد غلام‌پور سیوکی، فرهاد فروزان‌کیا، مجتبی فرهادی، حمید محدثی، یاسین مهدیان، هومن نمازی، سید محمد هاشمی
جامعه‌شناسی	ریحانه امینی، آرزیتا بیدقی، زینب آذری، فاطمه صفری، ارغوان عبدالملکی، شهریار عبدالله
عربی زبان قرآن	نوید امساک، ولی برجی، بهروز حیدریکی، حمیدرضا قائدامینی، مرتضی کاظم‌شیرودی، محمدعلی کاظمی نصرآبادی، سیدمحمدعلی مرتضوی، سیده محیا مؤمنی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	میلاد باغ‌شیخی، علیرضا رضایی، فاطمه سخایی، علی‌محمد کریمی، ملیحه گرجی، جواد میربلوکی، میلاد هوشیار
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، علیرضا تقی‌پور، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، حسن صدری، فرهاد قاسمی‌نژاد، علیرضا نصیری
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، مهدی جاهدی، محمد رسائی، مهسا عفتی، فرهاد علی‌نژاد

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونزنده‌جانی	محمد بحیرایی	ایمان چینی‌فروشان، مهدی ملارمضانی، علی ارجمند	الهه شهبازی
اقتصاد	مهدی ضیایی	سارا شریفی	فاطمه صفری	زهره قموشی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	یاسین مهدیان، هومن نمازی	فریبا رثوفی
جامعه‌شناسی	ارغوان عبدالملکی	فاطمه صفری	کوثر شاه‌حسینی	زهره قموشی
عربی زبان قرآن	نوید امساک	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی، احسان کلاته‌عربی	لیلا ایزدی
تاریخ	سیدعلیرضا علویان	سیدعلیرضا علویان	زهره دامیار	فاطمه فوقانی
جغرافیا	سیدعلیرضا علویان	سیدعلیرضا علویان	زهره دامیار	
منطق و فلسفه	سبا جعفرزاده صابری	نیما جواهری	فرهاد علی‌نژاد	زهره قموشی
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	فرهاد علی‌نژاد	

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	زهره دامیار
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: زهره قموشی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

دفترچه شماره (۱)

صبح جمعه

۱۴۰۱/۱۲/۱۹

آزمون ۱۹ اسفند ماه ۱۴۰۱

دوازدهم انسانی

تعداد سؤال کل دفترچه: ۹۰
تعداد سؤالی که باید پاسخ دهید: ۷۵
مدت پاسخ گویی: ۸۵ دقیقه

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤال ها و مدت پاسخ گویی

ردیف	مواد امتحانی	وضعیت پاسخ گویی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ گویی (به دقیقه)
۱	ریاضی و آمار (۳)	اجباری	۱۰	۱	۱۰	۱۵
۲	ریاضی و آمار (۱)	اجباری	۱۰	۱۱	۲۰	۱۵
۳	علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)	اجباری	۲۰	۲۱	۴۰	۲۰
۴	علوم و فنون ادبی (۱)	انتخابی	۱۰	۴۱	۵۰	۱۰
۵	علوم و فنون ادبی (۲)		۱۰	۵۱	۶۰	
۶	جامعه‌شناسی (۳)	اجباری	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰
۷	جامعه‌شناسی (۲)	اجباری	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰
۸	جامعه‌شناسی (۱)	انتخابی	۵	۸۱	۸۵	۵
۹	جامعه‌شناسی (۲)		۵	۸۶	۹۰	

دنباله‌های حسابی
دنباله هندسی
صفحه‌های ۶۱ تا ۸۵

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۳)

۱- در یک دنباله حسابی $a_{13} = a_{14} - 7$ است، حاصل $a_{17} - a_{14}$ کدام است؟

- (۱) ۲۰ (۲) ۲۱ (۳) ۱۷ (۴) ۱۸

۲- در یک دنباله هندسی، جمله دهم ۲۷ برابر جمله هفتم است. اگر جمله چهارم این دنباله ۸۱ باشد، مجموع ۵ جمله اول این دنباله کدام است؟

- (۱) ۳۷۰ (۲) ۳۶۳ (۳) ۳۶۹ (۴) ۳۷۲

۳- در یک دنباله حسابی، مجموع ۱۱ جمله اول برابر ۱۱۰ و جمله نهم آن ۱۶ است. قدرمطلق تفاضل دو جمله متوالی، کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۲/۵ (۳) ۱/۵ (۴) ۲

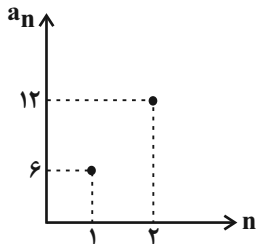
۴- در یک دنباله هندسی با جملات کاهشی با جمله اول مثبت رابطه $\frac{a_1 a_2 a_3}{(a_4)^3} = 64$ برقرار است. مجموع شش جمله اول چند برابر جمله اول است؟

- (۱) ۶۴ (۲) ۳۲ (۳) ۶۳ (۴) ۱۶

۵- a واسطه حسابی بین k و $a+1$ و واسطه هندسی بین $k+1$ و $a-1$ است. k کدام است؟

- (۱) -۱ (۲) صفر (۳) ۱ (۴) -۲

۶- اگر نمودار دو جمله اول یک دنباله هندسی به صورت مقابل باشد، مجموع ده جمله اول آن دنباله کدام است؟

(۱) ۱۰۲۳

(۲) ۳۰۶۹

(۳) ۵۱۱۵

(۴) ۶۱۳۸

۷- اگر مجموع n جمله اول یک دنباله حسابی برابر با $(n+1)(2n)$ باشد، جمله پنجم آن کدام است؟

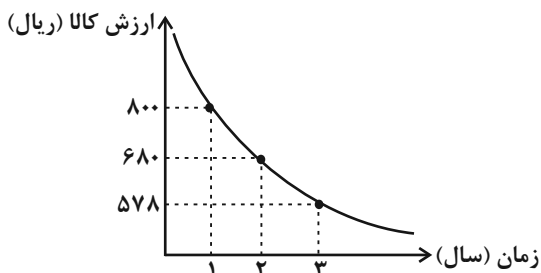
- (۱) ۱۸ (۲) ۲۰ (۳) ۲۲ (۴) ۲۴

۸- اگر جملات ششم و یازدهم دنباله $a_n = \begin{cases} 2n+5 & \text{فرد } n \\ -a_{n-1}+6 & \text{زوج } n \end{cases}$ به ترتیب برابر با جملات چهارم و بیست و هشتم یک دنباله حسابی باشند، این

دنباله حسابی چند جمله منفی دارد؟

- (۱) ۶ (۲) ۷ (۳) ۸ (۴) ۹

۹- قیمت کالایی در سه سال اخیر مطابق نمودار زیر است. در این مدت، هزینه استهلاک این کالا هر سال معادل چند درصد ارزش سال قبل آن کالا است؟

(۱) ۸۵٪

(۲) ۲۰٪

(۳) ۱۵٪

(۴) ۱۰٪

۱۰- مجموع سه جمله اول یک دنباله هندسی غیرثابت برابر ۲۱ است. اگر این سه جمله به ترتیب جملات دوم، پنجم و یازدهم یک دنباله حسابی باشند،

مجموع ۷ جمله اول این دنباله هندسی کدام است؟

- (۱) ۳۷۹ (۲) ۳۸۰ (۳) ۳۸۱ (۴) ۳۸۲

محل انجام محاسبات

کار با داده‌های آماری
نمایش داده‌ها
صفحه‌های ۷۱ تا ۱۱۷

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۱)

۱۱- بهترین روش گردآوری داده‌ها در موضوع‌های «رضایت مشتریان از کیفیت غذای ارائه‌شده در یک رستوران»، «تعداد فوتی‌های نوروز ۱۴۰۱ در

تصادفات جاده‌های استان کرمان» و «میزان رضایت مشتریان بانک از نحوه برخورد و رسیدگی به درخواست آن‌ها» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(۱) پرسش‌نامه - دادگان‌ها - پرسش‌نامه

(۲) پرسش‌نامه - مشاهده - دادگان‌ها

(۳) مشاهده - دادگان‌ها - مشاهده

(۴) پرسش‌نامه - دادگان‌ها - مشاهده

۱۲- نوع و مقیاس متغیرهای زیر به ترتیب از راست به چپ کدام است؟

«رنگ چشم افراد، دمای شهر تهران در روزهای هفته، رتبه افراد در کنکور سراسری، طول مکالمات تلفنی، رشته تحصیلی»

(۱) کیفی اسمی - کمی نسبتی - کیفی اسمی - کمی نسبتی - کیفی اسمی

(۲) کیفی ترتیبی - کمی نسبتی - کیفی ترتیبی - کمی فاصله‌ای - کیفی ترتیبی

(۳) کیفی اسمی - کمی فاصله‌ای - کیفی ترتیبی - کمی نسبتی - کیفی اسمی

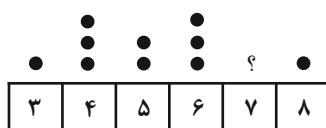
(۴) کیفی ترتیبی - کمی فاصله‌ای - کیفی اسمی - کمی فاصله‌ای - کیفی ترتیبی

۱۳- با اضافه کردن سه داده $2x-2$ و $3x-1$ و x به هشت داده با میانگین $\bar{x}$ که اختلاف آن‌ها از میانگین به صورت $x, 4, 3, 0, 2, -4, -5$ است،

میانگین ۱۱ داده نیز برابر $\bar{x}$ می‌شود. $\bar{x}$ کدام است؟

(۱) ۶ (۲) ۷ (۳) ۸ (۴) ۹

۱۴- در نمودار نقطه‌ای مقابل، به جای «؟» چند نقطه قرار دهیم تا میانگین کل داده‌ها برابر $6/05$ شود؟

(۱) ۸ (۲) ۹

(۳) ۱۰ (۴) ۱۱

۱۵- در داده‌های آماری ۱۱، ۶، ۵، ۱۳، ۸، ۷، ۱۰، ۷، ۱۳، داده‌های کمتر از میانه را حذف می‌کنیم، واریانس داده‌های باقی‌مانده کدام است؟

(۱) ۲/۸ (۲) ۳/۲ (۳) ۳/۶ (۴) ۴/۵

محل انجام محاسبات

۱۶- در ۲۰ داده مجموع مربعات داده‌ها برابر $۲۰\bar{x}^2 + ۸۰۰۰$ است. انحراف معیار این داده‌ها کدام است؟ ($\bar{x}$ میانگین داده‌هاست).

۳۵ (۴)

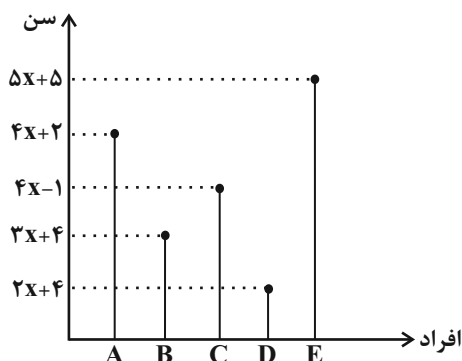
۲۵ (۳)

۳۰ (۲)

۲۰ (۱)

۱۷- نمودار سن شرکت‌کنندگان در یک مراسم به صورت زیر است. اگر میانگین سن این افراد یک سال بیشتر از میانه سن آنها باشد، واریانس سن آنها

کدام است؟

۵۱/۶ (۱)

۵۲/۶ (۲)

۵۳/۲ (۳)

۵۴/۸ (۴)

۱۸- در یک نمودار راداری، اگر تعداد متغیرها را دو برابر کنیم، زاویه بین پره‌ها ۴۵° تغییر می‌کند. قدرمطلق تفاضل تعداد متغیرها در حالت اول و دوم

کدام است؟

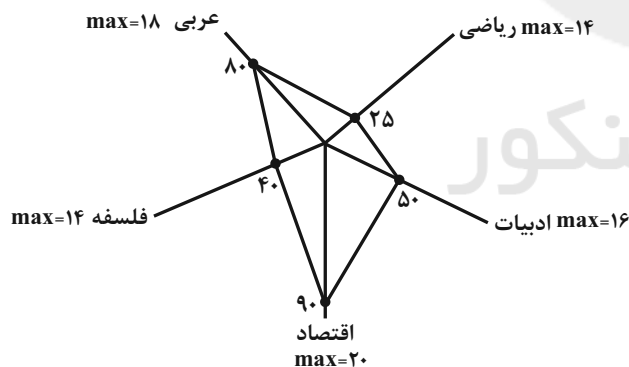
۶ (۴)

۴ (۳)

۸ (۲)

۱۲ (۱)

۱۹- نمودار راداری شکل زیر مربوط به نمرات آزمون جامع دروس یک دانش‌آموز است، میانگین نمرات این پنج درس کدام است؟

۹/۹ (۱)

۱۰ (۲)

۹ (۳)

۱۰/۹ (۴)

۲۰- اگر میانگین داده‌های ۷, a, ۲۰, ۱۰, ۱۳, ۱۲, ۳, ۱۵, ۶, ۲۳ باشد، حاصل $IQR + R$ کدام است؟ (R دامنه تغییرات و IQR دامنه

میان چارکی است).

۳۲ (۴)

۳۱ (۳)

۳۰ (۲)

۲۹ (۱)

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

علوم و فنون ادبی (۳):

تاریخ ادبیات قرن چهاردهم

(دوره معاصر و انقلاب اسلامی)

اختیارات شاعری (۲): وزنی

اغراق، ایهام و ایهام تناسب

و کارگاه تحلیل فصل سوم

صفحه‌های ۶۸ تا ۹۴

علوم و فنون ادبی (۲):

فصل چهارم

(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)

+ کارگاه تحلیل فصل چهارم

صفحه‌های ۷۹ تا ۱۰۸

۲۱- درباره سبک و آثار «جلال آل‌احمد» چند مورد نادرست است؟

(الف) اولین تجربه داستان‌نویسی او «آتش خاموش» بود.

(ب) مشهورترین اثر بلندش «مدیر مدرسه» نام دارد.

(ج) در داستان‌نویسی بیشتر از این که به محتوا توجه داشته باشد، به سبک نویسندگی و کاربرد کلمات عامیانه و متداول توجه دارد.

(د) «حسی در میقات» و «سووشون» از آثار او هستند.

(ه) در حوزه‌های ادبیات کودک و نوجوان و قطعه ادبی نیز آثاری دارد.

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۲۲- کدام گزینه مربوط به ویژگی‌های زبانی سبک هندی نیست؟

(۱) راه‌یابی زبان کوچه و بازار به شعر

(۲) گسترش دایره واژگانی شعر و پیدایش زبان جدید فارسی که ارتباطی با زبان قدیم به‌ویژه سبک خراسانی ندارد.

(۳) ورود لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان به حوزه شعر

(۴) استفاده از ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ

۲۳- با توجه به ویژگی‌های زبانی و ادبی سبک هندی، ابیات کدام گزینه به سبک هندی سروده نشده‌اند؟

می‌کند پیریده‌تر یاد جوانی پیر را

(الف) وقت را دریاب و از بگذشته آسودیده باش

کز سر زانوی خود بالین خوابم داده‌اند

(ب) گو مکن نازک به من بالین مخمل پشت چشم

آن که کردی زانوی ما را تو بالین یاد دار

(ج) قرص مه را هر شبی چون بر سر بالین نهی

نادیده خود را در جهان یک بار هم زانوی او

(د) صد بار بر زانو نهم سر بی‌رخش هر ساعتی

کوزه گل پخته چون گردد نمی‌ترسد ز آب

(ه) آدم خاکی ز خامی دارد از می اجتناب

(۱) الف - ب (۲) ج - د (۳) ج - ه (۴) ب - ه

۲۴- در کدام بیت تعداد کنایه‌های به‌کار رفته متفاوت است؟

(۱) که دلم از غم ایام به تنگ آمده است

شیشه طاقتم از غصه به سنگ آمده است

(۲) پرده خود چون درید، هر چه همی جست یافت

شاخ خودی را برید، بیخ خودی را بکند

(۳) چشمی به دور دهر سیه‌کاسه سیر نیست

اسکندرش به حسرت یک جرعه آب مرد

(۴) تا به دامان وصال نرسد دست امید

دست کوتاه نکند اشک ز دامان ما را

۲۵- کدام بیت، دارای جناس ناهمسان و کنایه است؟

(۱) روز و شب بر رغم من در بر دهد جای رقیب

چون من آیم در بر او جای من بر در دهد

(۲) تا ندیدم زلف چنبردار عنبربوی او

می‌ندانستم که چنبر بوی چون عنبر دهد

(۳) سیه شد روز من زین غم که گیرم زلف شیرنگت

نمی‌دانم که این دولت کی‌ام خواهدشدن روزی

(۴) نیلگون‌تیغش رخ اعدا کند نیلوفری

دیده‌ای نیلی که دل را رنگ نیلوفر دهد

۲۶- به ترتیب هر یک از آرایه‌های «اشتقاق، کنایه و ایهام تناسب» در کدام ابیات یافت می‌شود؟

الف) چون کوه روی حرف خودم ایستاده‌ام	کوهی که ایستاده به جایی نمی‌رسد
ب) پاسخ بده از این همه مخلوق چرا من	تا شرح دهم از همه خلق چرا تو
ج) چه غم از دامن دستم بریده‌ست	که آهم گیرد آخر دامن‌ت را
د) دیندارها در فکر گندم‌های ری بودند	بی‌دینم اما دست کم یک جو شرف دارم
هـ) حد اعلای ادب را من رعایت کرده‌ام	تا نشستی در دلم از خویش‌تن برخاستم
- (۱) ج - ه - ب   (۲) الف - ج - د   (۳) ب - د - ه   (۴) ب - ج - د

۲۷- کدام بیت دارای بیشترین «ایهام» است؟

(۱) چون قلم پیش همه خلق سیه‌روی شدیم	بس که وصف خط سبزت به زبان آوردیم
(۲) لعل شیرین تو وصفش بر شکر باید نوشت	مهر رخسار تو شرحش بر قمر باید نوشت
(۳) چو خضم هر زمان می‌شد حیات جاودان حاصل	که می‌در ظلمت شب عین آب زندگانی بود
(۴) این ضربت بی‌قانون تا چند زنی بر من	یک روز چو چنگ آخر در برکش و بنوازم

۲۸- آرایه‌های روبه‌روی کدام بیت، صحیح می‌باشد؟

(۱) جدا شد یار شیرینت کنون تنها نشین ای شمع	که حکم آسمان این است اگر سازی اگر سوزی (استعاره - تشبیه)
(۲) هر که دمی با تو بود یا قدمی رفت	از تو نباشد به هیچ روی شکیب (مجاز - ایهام تناسب)
(۳) یاسمین‌بویی که سرو قامتش	طعنه بر بالای عرعر (نوعی درخت) می‌زند (تشبیه - ایهام)
(۴) به می‌پرستی از آن نقش خود زدم بر آب	که تا خراب کنم نقش خود پرستیدن (کنایه - ایهام)

۲۹- کدام بیت دارای «اغراق، تشبیه و ایهام» است؟

(۱) مریم بکر معانی را منم روح‌القدس	عالم ذکر معالی را منم فرمانروا
(۲) گر دهد دستم کشم در دیده همچون توتیا	خاک راهی کان مشرف گردد از اقدام دوست
(۳) گویی چو نامه سلمان می‌پیچد از فراق	در خویش‌تن چه باشد باری گرش بخوانی
(۴) نگهم بس که ز جولان تو شوخی دارد	مزهام را هوس موی کمرها شدن است

۳۰- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

«همان بهتر که بازآیی از این پرواز بی‌حاصل»

(۱) استعاره، مجاز، ایهام، تمثیل	(۲) ایهام، استعاره، تضاد، ایهام تناسب
(۳) مراعات نظیر، ایهام تناسب، جناس، کنایه	(۴) واج‌آرایی، تشخیص، متناقض‌نما، جناس

۳۱- آرایه‌های مقابل همه ابیات کاملاً درست هستند؛ به جز:

- (۱) گر نظری کنی کند کشته صبر من ورق
 (۲) با مشربی ز ملک سلیمان وسیع تر
 (۳) چون بت رودساز من چنگ به‌ساز در زند
 (۴) بیا و کشتی ما در شط شراب انداز

۳۲- کدام ابیات فاقد اختیار شاعری مقابل آن‌ها هستند؟

- (الف) رفتش دل می‌رباید گفتش جان می‌فزاید
 (ب) طفل چو زاید ز مام گریه کند زودسر
 (ج) سر به سریر سلطنت، بنده فرو نیآورد
 (د) هر چه زان تلخ‌تر بخواهد گفت
- (۱) الف - ج (۲) ب - ج (۳) ب - د (۴) الف - د

۳۳- در کدام بیت اختیارات وزنی بیشتری یافت می‌شود؟

- (۱) چنان که دوشم بی‌زحمت کبوتر و پیک
 (۲) معانیش همه یاقوت بود و زر یعنی
 (۳) فسردگان را همدم چگونه برسازم
 (۴) درخت خرما از موم ساختن سهل است

۳۴- در کدام گزینه «ابدال» به کار نرفته است؟

- (۱) زهی شبی که چنان نجم در طلوع آید
 (۲) گشت شب دیر و خلق افتادند
 (۳) روح‌ها مست شود از دم صبح از پی آنک
 (۴) چون چنین است صنم پند مده عاشق را

۳۵- در کدام یک از ابیات زیر اختیار وزنی قلب به کار رفته است؟

- (۱) حق تو خاقانیا کعبه تواند شناخت
 (۲) گوهر گیرند و لعل روز و شبان ذیل ذیل
 (۳) دیده نرگس به باغ باز پر از خواب شد
 (۴) شدن به چرخ برین می‌تواند همی

- ور نکنی چه بر دهد بیخ امید باطمینان (ایهام تناسب، تشبیه)
 در چشم تنگ مور به سر می‌بریم ما (پارادوکس، تلمیح)
 من به فغان نواگری یاد دهم رباب را (تشخیص، ایهام)
 خروش و ولوله در جان شیخ و شاب انداز (مجاز، تضاد)

- با چنین حسن و لطافت چون کند پرهیزگاری (آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن)
 بهر تقاضای شیر وز پی قوت جگر (بلند بودن هجای پایانی)

- گر به توانگری رسد، نوبتی از گدایت (قلب)
 گو بگو از لب شکر بارش (ابدال)

(۴) الف - د

(۳) ب - د

(۲) ب - ج

(۱) الف - ج

- رسید نامه صدرالزمان به دست صبا
 مفرح از زر و یاقوت به برد سودا
 فسردگان ز کجا و دم صفا ز کجا
 ولیک از آن نتوان یافت لذت خرما

- به روز روشن بدهد صفات ستاری
 چون ستاره میانۀ مهتاب
 صبح را روی به شمس است و حریف نظر است
 آهن سرد چه کوبی که وی از پند گذشت

- ز آخور سنگین طلب توشۀ یوم‌الحساب
 گاه سخا کوه کوه وقت عطا سیل سیل
 طره سنبل به باغ باز پر از تاب شد
 ز علم‌های غریب سخن براند همی

۳۶- در همه ابیات ابدال مشهود است؛ به جز ...

(۱) بلبل بر شاخ گل نغمه سراید همی	(۲) سینۀ خاقانی و غم تا نزند ز وصل دم
(۳) وز نفسش جویبار گشته چو باغ بهشت	(۴) وز پس گریه کند خنده به چندی دگر
(۱) نغمه‌اش از لوح دل زنگ زداید همی	(۲) دعوی عشق و عاشقی تا ز سگان کیست او؟
(۳) گویی با غالیه بر رخس ایزد نوشت	(۴) طفل شکوفه چرا خندد زان پیش‌تر

۳۷- در همه گزینه‌ها هر دو اختیار بلند بودن هجای پایانی مصراع و آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن به کار رفته است؛ به جز ...

(۱) عشق چون ناله سر کند، عشاق	(۲) رگ جان را به پیچ و تاب درآر
(۳) حسن یوسف حریف زندان نیست	(۴) می‌ر این کاروان تویی امروز
(۱) پای کوبان روند بر سر در	(۲) پسرده برادر از رخ اسرار
(۳) خفتگان راز خواب کن بیدار	

۳۸- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

(۱) قدم بیرون منه از پیروی گر عافیت خواهی	(۲) طریق عاشقان دانی، در این ره چیست ای رهرو
(۳) ای بی‌خبر بکوش که صاحب‌خبر شوی	(۴) پیروی طلبی، راه مریدی سپر اول
(۱) که در دنبال داری صد بلا گر راهبر داری	(۲) غمش را پیروی کردن، بلا را پیشوا رفتن
(۳) تا راهرو نباشی کی راهبر شوی	(۴) پیران جهان جمله در این راه مریدند

۳۹- بیت کدام گزینه با بیت «اختیارم نیست چون گرداب در سرگستگی / نبض موجه در تپیدن بی‌قرار افتاده‌ام» تقابلی معنایی دارد؟

(۱) من اختیار خود را تسلیم عشق کردم	(۲) ما قلم در سر کشیدیم اختیار خویش را
(۳) گفتم میان عالم و عابد چه فرق بود	(۴) صنما به خاک پایت که به کنج بیت احزان
(۱) همچون زمام اشتر بر دست ساربانان	(۲) نفس ما قربان توست و رخت ما یغمای تو
(۳) تا اختیار کردی از آن این فریق را	(۴) به ضرورت‌م نشیند نه به اختیار بی‌تو

۴۰- کدام بیت با بیت زیر تناسب معنایی دارد؟

(۱) «با عقل گشتم همسفر یک کوچه‌راه از بی‌کسی	(۲) فارغ شود ز دردسر عقل فلسفی
(۳) چراغ آسمانی بود عقل اندر سر خاکی	(۴) سر بی چراغ عقل گرفتار تیرگی است
(۱) شد ریشه‌ریشه دامنم از خار استدلال‌ها»	(۲) یک جرعه گر کشد ز می خوش‌گوار عشق
(۳) سبکساری نبینی تا در این فرخنده‌میزانی	(۴) ز باد عجب کشتیم این چراغ آسمانی را
(۱) تن بی وجود روح پراکنده چون هباست (هبا = هوا)	

علوم و فنون ادبی (۱)

در این بخش، از میان سوالات علوم و فنون ادبی (۱) و علوم و فنون ادبی (۲) تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤال‌های ۴۱ تا ۵۰ «یا» به سؤال‌های ۵۱ تا ۶۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فصل چهارم

(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)

+ کارگاه تحلیل فصل چهارم
صفحه‌های ۷۹ تا ۱۰۷

۴۱- در مورد نثرهای پنجم و ششم هجری کدام موارد کاملاً غلط هستند؟

(الف) ویژگی اصلی نثر موزون به کارگیری آرایه «جناس» است.

(ب) نثر موزون با به کارگیری جملات کوتاه خود را به شعر نزدیک می‌کند.

(ج) خواجه عبدالله انصاری نثر موزون را به کمال رساند.

(د) کلیله و دمنه تحت تأثیر نثر موزون در اواسط نیمه اول قرن ششم نوشته شد.

(ه) کتاب تفسیر «کشف‌الاسرار و عدة‌الابرار» به نثر موزون نگاشته شده است.

(۱) ب - ج (۲) ب - ه (۳) الف - د (۴) الف - ه

۴۲- عبارت زیر مربوط به کدام نوع نثر است و نخستین نمونه این سبک در چه قرنی نوشته شده است؟

«یک شب تأمل ایام گذشته می‌کردم و سنگ سراجۀ دل به الماس آب دیده می‌سفتم ... بعد از تأمل این معنی، مصلحت آن دیدم که در نشیمن

عزالت نشیمن و دامن از صحبت فراچینم ... تا یکی از دوستان که در کجاوه انیس من بودی و در حجره جلیس ... گفتا: «به عزت عظیم و صحبت

قدیم که دم برنیارم و قدم برندارم، مگر آن که سخن گفته شود که ... آزردن دوستان ... خلاف راه صواب است و نقض رای اولوالالباب.»

(۱) نثر موزون - قرن پنجم (۲) نثر فنی - قرن پنجم (۳) نثر موزون - قرن ششم (۴) نثر فنی - قرن ششم

۴۳- در همه ابیات، قافیۀ درونی طبق قاعده «۲» است؛ به جز:

(۱) جان چو تیر راست من در کف توست چون کمان

(۲) بنه در عشق او سر را بکش در عشق او شر را

(۳) خورشید من پندم شنو مفروش خود را تو به جو

(۴) گهی صرفم بنوشاند چو چنگم درخوشاند

۴۴- کدام یک از گزینه‌های زیر ذوقافیتین نیست؟

(۱) ای از مکارم تو شده در جهان خبر

(۲) نام تو زان بر سر دیوان بود

(۳) به نظم و نثر کسی را گر افتخار سزاست

(۴) در غم ما روزها بی‌گاه شد

۴۵- همه ابیات دارای «جناس و استعاره» هستند؛ به جز:

(۱) قامت چوگان سرم گوی است در میدان عشق

(۲) شد ز جام صبر کام عیش من تلخ ای طبیب

(۳) گر روی زرد ما نشد از جام عیش سرخ

(۴) حاصل بی‌حاصلان چیست جدا از درت

چرخ از این ز کین من هر طرفی کمین کند

بین با چشم سر در را کلیدش هستی هم تویی جانا

هست ارزشت پیشم گرو ای جان من پیشت گرو

به شامم می‌بپوشاند به صبحم می‌کند یقظان

افکنده از سیاست تو آسمان سپر

کآتش بال و پر دیوان بود

مرا سزاست که امروز نظم و نثر مراست

روزها با سوزها همراه شد

تا سوار شوخ من با گوی و چوگان خو گرفت

شربتی فرما که این تلخی ز کام من برد

زخم کبود سیلی غم بر قفا بس است

جانی و صدگونه درد چشمی و صد قطره خون

۴۶- کدام بیت به آرایه‌های «جناس تام» و «تشبیه» آراسته شده است؟

۱) بر شانه بیفشان و مزن شانه به مویت	بگذار حسادت بکند شانه به شانه
۲) بدون بودن تو میله‌های زندان است	خطوط پی‌رهن راه‌راه رهگذران
۳) بیتی که نام و یاد تو در آن نوشته شد	یک بیت ساده نیست که بیت‌المقدس است
۴) بارها بار به دربار تو دارند رقیبان	من که بارت برم ای یار چرا بار ندارم؟

۴۷- در کدام بیت هر دو آرایه «ایهام» و «اشتقاق» به کار رفته است؟

۱) نغمه عشاق در نوروز خوش باشد ولیک	ای دریغ از عیش ما را دست می‌دادی ادات
۲) ای دلیل دل گم‌گشته خدا را مددی	که غریب از نبرد ره به دلالت برود
۳) مگذر از یاران که در هنگام کارافتادگی	واجب آن باشد که یاران یاری یاران دهند
۴) ای مدعی گر پای ما در بند بینی شکر کن	تا تو نپنداری کسی زین جا شکاری می‌برد

۴۸- آرایه‌های «جناس - تشبیه - استعاره - کنایه» به ترتیب در کدام گزینه وجود دارد؟

الف) شر که آن دید، دشنه بازگشاد	پیش آن خاک تشنه رفت چو باد
ب) آن لحظه که ریزم چو فلک از مژه کوكب	بیدار کسی نیست که گیرم به گواهی
ج) ریزش این تنگ‌چشمان تشنگی می‌آورد	وای بر آن کس که خواهد آب از این غربال‌ها
د) برخی جان‌ت شوم که شمع افق را	پیش بمی‌برد چراغ‌دان ثریا

۱) الف - د - ب - ج

۲) الف - د - ج - ب

۴۹- مفهوم کلی بیت کدام گزینه با بیت «من نامه نوشتم به کیبوتر بسپردم / چه سود که بختم سوی بامت نرسانید» قرابت ندارد؟

۱) به نیش هجر گرت سینه چاک گشته منال	که عاقبت شود از رشته وصال رفو
۲) تعجب چیست گر من در وصالش فارغم از گل	کسی را پیش یوسف یاد پیراهن نمی‌آید
۳) دردا که عمر در شب هجران گذشت و من	آگه نیم هنوز که روز وصال چیست
۴) چون از وصال آن گل دیدم که نیست رنگی	آخر به صد ضرورت قانع شدم به بویی

۵۰- مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات، تناسب معنایی ندارد؟

۱) درد فراق من کشم ناله به نای چون رسد	آتش عشق من برم چنگ دوتا چرا بود
۲) صد شکر گویم هر زمان هم چنگ را هم جام را	کاین هر دو بردند از میان هم ننگ را هم نام را
۳) بعد از این ساختم با نی و چنگ و می و ساقی	بی‌تو من دامن این چار به ناچار گرفتم
۴) یک دست تو با زلف و دگر دست تو با جام	یک گوش به چنگی و دگر گوش به نایی

علوم و فنون ادبی (۲)

اگر به سؤال‌های ۴۱ تا ۵۰ پاسخ نداده‌اید، به سؤال‌های ۵۱ تا ۶۰ پاسخ دهید.

فصل چهارم
(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)
+ کارگاه تحلیل فصل چهارم
صفحه‌های ۷۹ تا ۱۰۸

۵۱- با توجه به سبک دوره هندی، چند مورد از عبارات زیر نادرست است؟

- الف) بی‌دقتی در ذکر تاریخ و حوادث تاریخی و رواج مدح و چاپلوسی نثر این دوره را از رونق انداخته است.
ب) در این زمان انحطاط ادبی از دوره تیموری بیشتر شد و استفاده از آیات، احادیث و عبارات عربی کاهش یافت.
ج) از ویژگی‌های زبانی نثر این دوره می‌توان به کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد و کاربرد وجه وصفی اشاره کرد.
د) نثر این دوره ارزش ادبی والایی دارد؛ زیرا به زبان عامیانه نزدیک است و متن‌های ادبی نیز با تصنع و تکلف همراه‌اند.
ه) تواریخ عمومی این دوره، در مخالفت با نهادهای سیاسی و فرهنگی صفویه، در جهت نهادینه‌کردن تشیع گام برداشتند.

یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

۵۲- بیت کدام گزینه به سبک هندی سروده نشده است؟

- ۱) چو آب می‌رود این پارسی به قوت طبع
۲) چو گل که رفته و زو یادگار مانده گلاب
۳) آن غنی‌الاغنیا چون جمله را درویش خواند
۴) ای مطرب جنون‌کده درد همتی

۵۳- در چند بیت، آرایه «کنایه» به کار رفته است؟

- الف) گشتم چنان ضعیف که بی ناله و فغان
ب) خوش بود طوق زر اما گردن عشاق را
ج) نیست اشک این بر رخم در سینه پیکان‌های تو
د) ز نورسته‌خوش گرد شکر مردم معاذالله
ه) قدت نخلی‌ست زو آویخته همچون رطب دل‌ها

یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

۵۴- در کدام بیت، مجاز بر بنیاد اصل مجاورت استوار است؟

- ۱) زمین تشنه را باران نبودی بعد از این حاجت
۲) بس که زخم تیرباران غمت بر من رسید
۳) میان خلق همی‌بندم از تو چشم جهان‌بین
۴) چو زان مه سفری خانه‌ام تهی بود آن به

۵۵- وزن کدام بیت دولختی نیست؟

- ۱) به جرم دامن پاکم اگر به بند فتادم
۲) در آستین هر بار ماری در کمین دیدیم
۳) چون سایه در سفرها پابند دیگرانیم
۴) چو ز آفتاب زادم به خدا که کی‌قبادم
- برادرانه کسی را فرو به چاه نکردم
چیزی نگفتیم و دمار از خود درآوردیم
هرکس به راه افتاد با خویش برد ما را
نه به شب طلوع‌سازم نه ز ماهتاب گویم

۵۶- وزن کدام بیت با «مفعولُ مفاعیلن مفعولُ مفاعیلن» تطابق ندارد؟

آیین جهان چونین تا گردون گردان شد	(۱) مرده نشود زنده، زنده بستودان شد
خط تو به سرسبزی بر مشک ختن خندد	(۲) قد تو به آزادی بر سرو چمن خندد
کآغوش که شد منزل آسایش و خوابت؟	(۳) خوابم بشد از دیده در این فکر جگرسوز
عشاق نمی‌خسبند از ناله پنهانم	(۴) در خفیه همی‌نالم وین طرفه که در عالم

۵۷- وزن بیت زیر کدام است؟

«از ننگ چه گویی که مرا نام ز ننگ است

(۱) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن	(۲) مفعول مفاعیل مفاعیل فعل
(۳) مستفعل مستفعل مستفعل مستف	(۴) مفعول فاعلات مفاعیلن

۵۸- وزن کدام یک از ابیات زیر، همسان دولختی (دوری) نمی‌باشد؟

(۱) گر هیچ سخن گویم با تو ز شکر خوش‌تر	صد کینه به دل گیری، صد اشک فروباری
(۲) چنگ خمیده قامت می‌خواندت به عشرت	بشنو که پند پیران هیچت زیان ندارد
(۳) غم ار خوری از این پس نکنم ز غم خوری بس	نظری به جز تو با کس به کسی دگر ندارم
(۴) دلم ز پرده برون شد کجایی ای مطرب	بنال، هان که از این پرده کار ما به نواست

۵۹- بیت «دست رغبت کس نمی‌سازد به سوی من دراز/ چون گل پژمرده بر روی مزار افتاده‌ام» با بیت مذکور در کدام گزینه قرابت معنایی دارد؟

(۱) سرو آزاد شد آن دم که ثمر هیچ نداشت	بی‌ثمر شو که ثمرهاست در این بی‌ثمری
(۲) می‌برند از نخل عمر ما ثمر گر عالمی	بهر خود در باغ دنیا بی‌ثمر افتاده‌ایم
(۳) چو بید اگرچه در این باغ بی‌پر آمده‌ام	به عذر بی‌ثمری سایه گستر آمده‌ام
(۴) جز این که سر ز خجالت به زیر پا فکند	به طفل خام طمع نخل بی‌ثمر چه کند؟

۶۰- در کدام گزینه، ویژگی ظاهری محبوب با بیت زیر متفاوت است؟

«تا دل هرزه‌گرد من رفت به چین زلف او	زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند»
(۱) معاشران گره از زلف یار باز کنید	شب خوش است بدین قصه‌اش دراز کنید
(۲) در زلف چون کمندش ای دل مپیچ کآنجا	سرها بریده بینی بی‌جرم و بی‌جنایت
(۳) رخی چو لاله و زلفی چو مشک تر داری	لبی چو غنچه، دهانی پر از شکر داری
(۴) تا سر زلف پریشان تو چین درچین است	زیر هر چینی از آن جای دل غمگین است

جامعه‌شناسی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

درس ششم: قدرت اجتماعی
درس هفتم: نابرابری اجتماعی
درس هشتم: سیاست هويت
(تا پایان تنازع هويت‌ها)
صفحه‌های ۵۴ تا ۹۱

- ۶۱- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟
- بُعد تدبیر و تنظیم امور در سیاست که امروزه به قانون کاهش یافته، نیازمند قدرت است.
- هر کنشی از افراد و گروه‌های اجتماعی که با قدرت سروکار دارد، سیاسی به شمار می‌رود.
- در صورت فقدان قدرت در جامعه، بقای جامعه با خطر جدی مواجه می‌شود.
- جامعه‌شناسی تفسیری، با منحصر کردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های انسانی از جمله ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند.
- (۱) غ - ص - ص - ص (۲) ص - ص - ص - غ (۳) غ - ص - ص - غ (۴) غ - غ - ص - غ

۶۲- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرند؟

- آزادی مهم‌ترین ارزش اجتماعی آن است.

- در این نظام می‌توان از مقبولیت و مشروعیت حقیقی سخن گفت.

- سازگار با فرهنگ توحیدی است.

- هیچ حقیقتی که مستقل از خواست مردم باشد، به رسمیت شناخته نمی‌شود.

نوع نظام سیاسی	
جمهوری اسلامی	لیبرال دموکراسی
ج	الف
ب	د

(۱) ج - الف - ب - د (۲) د - ج - الف - ب (۳) د - الف - ب - ج (۴) الف - ب - ج - د

۶۳- به ترتیب هر یک از موارد «زبان، تحصیلات، وزن و رنگ پوست»، به کدام یک از انواع نابرابری یا تفاوت‌ها مربوط است؟

(۱) تفاوت رتبه‌ای - نابرابری طبیعی - تفاوت اسمی - تفاوت اسمی

(۲) تفاوت اسمی - تفاوت رتبه‌ای - نابرابری طبیعی - نابرابری طبیعی

(۳) نابرابری اجتماعی - تفاوت اسمی - تفاوت اسمی - نابرابری طبیعی

(۴) تفاوت اسمی - نابرابری اجتماعی - تفاوت رتبه‌ای - تفاوت اسمی

۶۴- به ترتیب، کدام گزینه در ارتباط با مدل کمونیستی درست و در رابطه با مدل لیبرالی نادرست است؟

(۱) اینان عدالت اجتماعی را مهم می‌دانند و بر این اساس معتقدند که با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار خواهد شد. - با حذف مالکیت خصوصی، انگیزه رقابت بین افراد را از بین می‌برند.

(۲) دولت برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی، از ثروتمندان مالیات می‌گیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده می‌کند. - معتقدند که از گذشته تا حال، هیچ جامعه‌ای بدون قشربندی اجتماعی نبوده است، یعنی قشربندی پدیده‌ای است که در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است.

(۳) معتقدند که نابرابری‌های اجتماعی، ناشی از روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست. - در این مدل، نقطه پایان رقابت عادلانه نیست و تلاش و شایستگی افراد کوشا و توانمند نادیده گرفته می‌شود.

(۴) از نظر آنان قشربندی اجتماعی توسط انسان‌ها پدید آمده و تداوم یا تغییر آن نیز به دست آن‌هاست. - نابرابری‌های اجتماعی را به دلیل اینکه نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند، عادلانه می‌داند.

۶۵- به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- اشتراک جامعه‌شناسی تفسیری و انتقادی چیست؟

- غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی چه پیامدی را به دنبال داشت؟

- جامعه‌شناسان انتقادی بر ضرورت انتقاد علمی از چه چیزی تأکید دارند؟

(۱) تمام معانی و ارزش‌ها را ساخته و پرداخته کرده‌های افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها دانستند. - قرار گرفتن کار داوری درباره ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی - هر نوع کنش ناپسند و ظالمانه انسان

(۲) ارزیابی پدیده‌های اجتماعی با ملاک‌های ارزشی و هنجاری - دانش و ارزش متناسب با یکدیگر شدند. - هر نوع کنش ناپسند و ظالمانه انسان

(۳) محدود نکردن علم به معنای حسی و تجربی آن - انتقاد از وضعیت موجود و تجویز راه‌حل برای بهتر شدن آن - سلطه در روابط و مناسبات میان افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها

(۴) تأکید بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی - جدایی دانش از ارزش - ساختارهای سرکوبگر

۶۶- به ترتیب صحیح یا غلط بودن موارد زیر را بررسی نمایید.

- طبق دیدگاه طرفداران قشربندی اجتماعی، جامعه باید پادشاهی بیشتری برای نقش‌های عالی‌رتبه در نظر بگیرد تا افراد شایسته، این نقش‌ها را بپذیرند و به خوبی آن‌ها را ایفا نمایند وگرنه نقش‌های بلندپایه در جامعه بدون متصدی می‌مانند.
- رویکرد انتقادی هیچ‌گونه حقیقت یا فضیلتی را کشف نمی‌کند تا براساس این حقایق و فضایل به نقد کنش‌ها و روابط میان انسان‌ها و جوامع بپردازد.
- جامعه‌شناسان پیامد نابرابری‌های اجتماعی را توزیع نابرابر مزایای اجتماعی میان افراد می‌دانند.
- در دیدگاه پیوند دانش و ارزش، دانش، قلمرو تبیین و در مقابل ارزش، قلمرو تفسیر معرفی می‌شد.

(۱) غ - غ - غ - ص (۲) ص - ص - غ - غ (۳) غ - غ - ص - ص (۴) ص - ص - ص - غ

۶۷- هر عبارت نشانگر کدام مفهوم است؟

- گاهی به بُعد فرهنگی هویت و گاهی به بُعد سیاسی و اجتماعی آن توجه می‌شود.
- ملی‌گرایی و وطن‌دوستی مشخصه اصلی آن بود.
- به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه است.
- برخی از پیدایش آن به باز شدن جعبه پاندورا یاد می‌کنند.

(۱) سیاست‌گذاری هویتی - دولت، ملت‌ها - دیگچه همانندسازی - توسعه ارتباطات

(۲) مدل تکثرگرا - ناسیونالیسم - مدل همانندسازی - سیاست هویت

(۳) مدل تکثرگرا - مدل سیاست‌گذاری رایج دوره مدرن - مدل همانندسازی - دیگچه همانندسازی

(۴) مدل همانندسازی - ناسیونالیسم - مدل تکثرگرا - سیاست هویت

۶۸- به ترتیب علت، پیامد و علت عبارات زیر کدام‌اند؟

- شکل‌گیری جنبش‌های اقلیت‌های مذهبی، آسیایی تبارها و سبک زندگی

- تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها

- شکل‌گیری دولت‌هایی که دیگر خود را با هویت دینی مسیحی نمی‌شناختند.

(۱) بازگشت به هویت واقعی خویش - چندپارگی سیاسی و فرهنگی - شکل‌گیری سیاست‌گذاری هویتی

(۲) دفاع از هویت خود - حمایت از گروه‌های به حاشیه رانده شده - ظهور جهان متجدد

(۳) ساختن هویتی خاص برای خود - به رسمیت شناختن گروه‌های به حاشیه رانده شده - پیدایش نوعی جدید از هویت

(۴) رهایی از هویت تحمیلی فرایند جهانی شدن - چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع - ظهور جهان متجدد

۶۹- کدام گزینه به ترتیب در ارتباط با «تحولات اواخر قرن بیستم» و «اشتراک پاکستانی قومی در یوگسلاوی سابق با کشتار مسلمانان میانمار»، درست و

نادرست است؟

(۱) قشربندی و کشمکش طبقاتی به جای هویت، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد. - تأکید بر هویت‌های خرد، محلی و فردی، خاص و متغیر، به‌گونه‌ای که تشخیص و تمیز آن‌ها از یکدیگر ممکن نیست.

(۲) تکثر و تنوع و حتی بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویت‌ها، نامطلوب پنداشته شد و هویت ملی و وحدت و ثبات و استمرار همراه با آن، مطلوب دانسته شد. - زیستن در مناطقی جدا از محل سکونت گروه مسلط و ارائه خدماتی مانند آموزش و بهداشت و درمان به‌گونه‌ای که گروه‌های متفاوت در ارتباط با هم یک فرهنگ مختلط می‌سازند.

(۳) علاوه بر قدرت و ثروت، هویت و دانش نیز کانون نزاع و کشمکش می‌شوند. - اساس این روش‌ها اصلاح دیگری شری است که با اعمال فشار می‌توان او را به پذیرش الگوهای هویتی جدید مجبور ساخت و تمایزات هویت را ناپدید کرد.

(۴) افراد مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را براساس علاقه‌های فرهنگی و هویتی خود پی می‌گیرند. - دیگری متفاوت نفی و طرد یا حتی نابود می‌شود.

۷۰- کدام گزینه به ترتیب با جدول زیر مرتبط است؟

- همیشه به‌صورت یک سوپه و سخت و خشن انجام نمی‌شود.

- جهانی شدن و توسعه ارتباطات

- تنازع هویت‌ها

- چهره‌های متفاوت سیاست هویت

ب	سیاست همانندسازی	کوکلاس کلان‌ها	د
وحدت یا کثرت هویت‌ها	ج	الف	فرهنگ‌ها کاملاً خالص و ثابت نیستند.

(۴) ج - ب - د - الف

(۳) الف - د - ج - ب

(۲) ب - د - ج - الف

(۱) ج - د - ب - الف

جامعه‌شناسی (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فصل سوم: چالش‌های جهانی
(جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی، بحران‌های
اقتصادی و زیست‌محیطی، بحران‌های
معرفتی و معنوی)
صفحه‌های ۸۳ تا ۱۰۳

۷۱- به ترتیب، هر یک از موارد زیر مربوط به کدام اصطلاحات سیاسی است؟

- به ابعاد فرهنگی چالش و نزاع میان کشورهای غنی و فقیر توجه دارند.
  - کشورهای صنعتی و ثروتمند، الگوی کشورهای دیگرند و سایر کشورها باید مسیر آن‌ها را ادامه دهند.
  - جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند.
  - کشورهای غربی با سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت از کشورهای دیگر به کشورهای ثروتمند و صنعتی را آسان می‌کنند.
- (۱) مرکز و پیرامون - مرکز و پیرامون - جهان اول، دوم و سوم - مرکز و پیرامون
(۲) استعمارگر و استعمارزده - توسعه‌یافته و عقب‌مانده - مرکز و پیرامون - مرکز و پیرامون
(۳) مرکز و پیرامون - مرکز و پیرامون - مرکز و پیرامون - استعمارگر و استعمارزده
(۴) استعمارگر و استعمارزده - توسعه‌یافته و عقب‌مانده - جهان اول، دوم و سوم - استعمارگر و استعمارزده

۷۲- به ترتیب، کدام گزینه در رابطه با دیدگاه آگوست کنت نادرست و در رابطه با دیدگاه ساموئل هانتینگتون درست است؟

- (۱) وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، درست بودن نظریه او را نشان می‌دهد. - در آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر، رقابت‌ها و درگیری‌ها، بین دولت‌ها به وقوع خواهد پیوست.
- (۲) فاتحان در گذشته تاریخ، با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند، ولی با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. - فرهنگ اسلامی بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است.
- (۳) جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری عارضی نیست بلکه امری ذاتی است. - عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.
- (۴) بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت بر می‌بندد. - از آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر، با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌کند.

۷۳- به ترتیب صحیح یا غلط بودن موارد زیر چگونه است؟

- هیچ‌یک از دو جنگ جهانی، منشأ دینی نداشت اما ظاهر مذهبی و دینی به خود گرفت.
- مفاهیم شمال و جنوب عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم به کار گرفته شد؛ زیرا برخی اندیشمندان معتقد بودند که چالش اصلی بین بلوک شرق و غرب است.
- جنگ پدیده‌ای اجتماعی است.

- تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ سرد به دو بلوک شرق و غرب محدود شد و مناطق پیرامونی فارغ از هرگونه درگیری بودند.

(۱) غ - غ - ص - ص (۲) ص - ص - غ - غ (۳) غ - غ - ص - ص (۴) ص - ص - غ - ص

۷۴- پیامد هر عبارت به ترتیب کدام است؟

- عدم کنترل بحران اقتصادی
  - انقلاب صنعتی
  - شکل‌گیری اقتصاد جهانی
- (۱) افزایش دامنه چالش فقر و غنا - حاشیه‌نشینی و مهاجرت - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی
(۲) فروپاشی حکومت‌ها - اختلال در رابطه متقابل انسان و طبیعت - آشکار شدن پیامدهای جهانی بحران‌های منطقه‌ای
(۳) فروپاشی حکومت‌ها - بحران زیست‌محیطی - کنترل آثار جهانی بحران‌های منطقه‌ای
(۴) اختلال در نظام اجتماعی - جنبش‌های اجتماعی جدید - پیوند بحران اقتصادی با سایر چالش‌های جدید غرب

۷۵- به ترتیب، کدام گزینه با جدول زیر مرتبط است؟

- چالش فقر و غنا
- عدم کاهش شتاب بحران
- بحران اقتصادی و بحران زیست‌محیطی
- انسان مدرن

ب	همایش بین‌المللی زیست‌محیطی	الف	د
نگاه معنوی به طبیعت، کودکانه است.	ج	همیشگی است و آسیب‌های آن متوجه قشر ضعیف جامعه است.	چالش‌هایی با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌تر

(۴) الف - ج - د - ب

(۳) الف - د - ج - ب

(۲) د - ج - الف - ب

(۱) الف - ج - ب - د

۷۶- هر عبارت به ترتیب کدام گروه، بحران و رویکرد را نشان می‌دهد؟

- با استفاده از ابزارهایی که دارند، فشارهای ناشی از بحران اقتصادی را به اقشار ضعیف انتقال می‌دهند.

- اولین آن در سال ۱۸۲۰ م. در انگلستان به وجود آمد.

- طبیعت از ابعاد و نیروهای ماورایی برخوردار است.

(۱) سرمایه‌داران - بحران اقتصادی - اساطیری

(۳) تولیدکنندگان خرد - بحران اقتصادی - اساطیری

(۲) سرمایه‌داران - بحران زیست‌محیطی - اساطیری

(۴) اقشار غنی جامعه - بحران زیست‌محیطی - توحیدی

۷۷- کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

(۱) ازدواج و تدفین براساس آموزه‌های مسیحیت، از جمله مصادیق حضور دین در فرهنگ عمومی غرب است.

(۲) در فرهنگ قرون وسطی، شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شد.

(۳) در نیمه اول قرن بیستم با روشن شدن اینکه علم تجربی مبانی غیرتجربی دارد، علم مدرن زیر سؤال رفت.

(۴) ظهور بحران‌های معرفتی- علمی، در دو بُعد شکل‌گیری جریان‌های پسامدرن و عدم سازگاری ابعاد معرفتی غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی بود.

۷۸- در متن زیر چند عبارت نادرست وجود دارد؟

«طی قرن بیستم نه تنها دین از فرهنگ عمومی مردم خارج نشد بلکه در سال‌های پایانی آن، نگاه معنوی و دینی، به سطوح مختلف زندگی انسان‌ها بازگشت. بعضی متفکران از این موج که نشانه بحران معرفتی در فرهنگ غرب است، با عنوان «پساسکولاریسم» یاد کرده‌اند. مهم‌ترین علت تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان، نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و طبیعی است. یک فرهنگ علاوه بر نیازهای جسمانی و دنیوی انسان، باید به نیازهای قدسی او نیز پاسخ دهد.»

(۱) دو (۲) چهار (۳) یک (۴) سه

۷۹- کدام یک از موارد زیر از آثار و پیامدهای رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی نیست؟

(۱) بازگشت مهاجران ساکن غرب به سوی هویت دینی خود

(۲) رواج ادیان و عرفان‌های شرقی و سرخ‌پوستی

(۳) جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی توسط برخی نخبگان جهان غرب

(۴) از رونق افتادن بازار معنویت‌های کاذب و دروغین از جمله شیطان‌پرستی

۸۰- هر یک از بحران‌های زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول جای می‌گیرند؟

- فقر و غنا

- جنگ‌ها و تقابلهای

- معرفتی - معنوی

- زیست‌محیطی

ابعاد جامعه			
اقتصادی	اجتماعی	سیاسی	فرهنگی
الف	ب	د	ج

(۱) ج - ب - الف - د (۲) د - ب - ج - الف (۳) ب - د - ج - الف (۴) ب - ج - الف - د

جامعه‌شناسی (۱)

در این بخش، از میان سوالات جامعه‌شناسی (۱) و جامعه‌شناسی (۲) تنها یک مجموعه را انتخاب کنید. به سؤال‌های ۸۱ تا ۸۵ «یا» به سؤال‌های ۸۶ تا ۹۰ پاسخ دهید. وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

درس یازدهم: تحولات هویتی
جهان اجتماعی (علل درونی)
درس دوازدهم: تحولات هویتی
جهان اجتماعی (علل بیرونی)
درس سیزدهم: هویت ایرانی ۱
(هویت فرهنگی ایرانی)
صفحه‌های ۸۹ تا ۱۱۰

۸۱- به ترتیب، فرایند تحولات هویتی جهان اجتماعی چگونه است؟

الف) شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی رواج می‌یابد.

ب) جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را ندارد.

ج) تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر می‌روند.

د) عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند، مورد تردید قرار می‌گیرند.

۱) د - الف - ب - ج   ۲) الف - د - ب - ج   ۳) الف - ج - د - ب   ۴) د - الف - ج - ب

۸۲- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب چگونه است؟

- در چه صورتی جهان اجتماعی دچار تحولات هویتی می‌شود؟

- چه زمانی یک جامعه زمینه گسترش خود را فراهم می‌کند؟

- جهان غرب طی جنگ‌های صلیبی در مواجهه با فرهنگ اسلامی چه سرنوشتی پیدا کرد؟

۱) سرایت دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی - زمانی که در سطح عمیق با جهان اجتماعی دیگری تعامل داشته باشد و عقاید کلان و مهم آن را در صورت اصلاح و بازبینی بپذیرد. - عناصری را از لایه‌های سطحی فرهنگ اسلام اخذ کرد.

۲) عدم پافشاری بر عقاید و ارزش‌های خود - زمانی که جهان اجتماعی با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با جهان اجتماعی دیگری تعامل کند و در محدوده هنجارها و شیوه زندگی عناصری را از آن اخذ کند. - به عقاید و ارزش‌های دنیوی و سکولار روی آورد.

۳) پشت کردن به عقاید و آرمان‌های خود - هنگامی که جهان اجتماعی با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با جهان اجتماعی دیگری تعامل داشته باشد و در محدوده هنجارها و شیوه زندگی عناصری را از آن جهان اخذ کند. - برخی از لایه‌های فرهنگ اسلامی را پذیرفت.

۴) قبول ارزش‌ها و عناصر جهان اجتماعی دیگر - زمانی که در سطح عمیق با جهان اجتماعی دیگری تعامل داشته باشد و عقاید کلان و مهم آن را در صورت اصلاح و بازبینی بپذیرد. - بدون اینکه به جهان اسلام ملحق شود، دچار تحولات هویتی شد.

۸۳- کدامیک از موارد زیر در ارتباط با دیدگاه مستشرقان درباره هویت فرهنگی جوامع اسلامی صحیح نیست؟

۱) قوم‌گرایانه و ملی‌گرایانه است.   ۲) امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف تقسیم می‌کند.

۳) به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌شود.   ۴) نقطه مقابل فرهنگ توحیدی، یعنی اساطیری است.

۸۴- پاسخ هر یک از پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- از مهم‌ترین پیامدهای انقلاب کدام است؟

- عامل الحاق ایران به جهان اسلام چه بود؟

- هدف از تدوین کتاب‌هایی نظیر «غرب‌زدگی» چه بود؟

۱) تحولات هویتی - غنی بودن ارزش‌های اسلامی - بازگشت به فطرت الهی انسان

۲) پیامدهای سیاسی - هویت اجتماعی واحد ایرانیان - بازگشت به هویت ناسیونالیستی ایرانیان

۳) تحولات هویتی - عقاید و ارزش‌های توحیدی اسلام - نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب

۴) پیامدهای سیاسی - هویت اجتماعی واحد ایرانیان - انتقاد از هویت‌های کاذب خودساخته غربی

۸۵- به ترتیب، صحیح یا غلط بودن موارد زیر چگونه است؟

- با‌اندیشی دانشمندان و متفکران اجتماعی درباره بنیان‌های عقیدتی و ارزشی جهان اجتماعی، علت ایجاد کاستی و خلأ معنوی در جامعه است.

- ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد و اعضای جهان اجتماعی از علل درونی تحولات فرهنگی است.

- هویت اجتماعی اعضای جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت فرهنگی متناسب با خود را پدید می‌آورد.

- هویت فرهنگی تا زمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی و برای آن‌ها مهم باشد، دوام می‌آورد.

۱) ص - ص - غ - ص   ۲) غ - ص - غ - ص   ۳) غ - ص - ص - ص   ۴) ص - غ - ص - غ

جامعه‌شناسی (۲)

اگر به سؤال‌های ۸۱ تا ۸۵ پاسخ نداده‌اید، به سؤال‌های ۸۶ تا ۹۰ پاسخ دهید.

فصل سوم: چالش‌های جهانی

(جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی، بحران‌های اقتصادی و زیست‌محیطی، بحران‌های معرفتی و معنوی)
صفحه‌های ۸۳ تا ۱۰۳

۸۶- پاسخ هر یک از موارد زیر به ترتیب کدام است؟

- از مهم‌ترین عوامل وقوع دو جنگ جهانی چه بود؟

- عامل نشان‌دهنده خطا بودن نظریه کنت، کدام است؟

- جنگ سرد بین دو بلوک شرق و غرب تا چه زمانی ادامه یافت؟

(۱) کمبود منابع - انقلاب صنعتی - نیمه اول قرن نوزدهم

(۲) رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری - انقلاب صنعتی - فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی

(۳) کمبود منابع - جنگ‌های جهانی - نیمه اول قرن نوزدهم

(۴) رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری - جنگ‌های جهانی - فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی

۸۷- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را به ترتیب مشخص کنید.

- در جنگ جهانی اول برای نخستین بار از بمب اتم و در جنگ جهانی دوم برای اولین بار از سلاح شیمیایی استفاده شد.

- جنگ جهانی دوم به مرزها محدود نماند و به درون شهرها کشیده شد.

- جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود.

- مراد از جهان اول، کشورهای بلوک غرب و شرق است و منظور از جهان دوم، کشورهای دیگری هستند که تحت نفوذ این دو بلوک بوده‌اند.

(۱) غ - ص - غ - غ (۲) غ - ص - ص - غ (۳) ص - غ - ص - ص (۴) ص - غ - غ - ص

۸۸- کدام گزینه در حیطه معرفت و معنویت فرهنگ غرب صحیح است؟

(۱) در فرهنگ قرون وسطی، کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا، معتبرترین راه شناخت جهان بود و شناخت از راه عقل و تجربه در درجات بعدی دارای اهمیت بود.

(۲) در قرن نوزدهم و بیستم شناخت عقلی و تجربی را تنها راه شناخت علمی می‌دانستند.

(۳) در نیمه اول قرن بیستم، آشکار شد علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از جهان طبیعت نیست؛ بلکه تفسیرهای متناسب با فرهنگ‌های دیگر نیز می‌تواند وجود داشته باشد.

(۴) در فرهنگ مدرن گرایش‌ها و رفتارهای دینی تنها با توجیه دنیوی امکان مطرح شدن دارند.

۸۹- به ترتیب، پاسخ هر یک از موارد زیر چیست؟

- علت فروپاشی حکومت‌ها

- پیامد بحران اقتصادی

- حوزه ابتدایی بحران زیست‌محیطی

(۱) پیوند بحران اقتصادی با چالش فقر و غنا - کاهش قدرت خرید عرضه‌کنندگان - رابطه انسان‌ها و جوامع با یکدیگر

(۲) کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی - از دست رفتن بازار فروش تولیدکنندگان - رابطه انسان با طبیعت

(۳) عدم کنترل بحران اقتصادی - تعطیلی کارخانه‌ها و بیکاری کارگران - رابطه انسان با طبیعت

(۴) کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی - افزایش قیمت‌ها - رابطه انسان‌ها و جوامع با یکدیگر

۹۰- به ترتیب، کدام گزینه در ارتباط با جدول زیر صحیح است؟

ج	مشکل سرنوشت‌ساز قرن بیستم	الف	برهم خوردن تعادل کل نظام با ایجاد تغییرات درونی و بیرونی
وجود ابعاد و نیروهای ماورائی در طبیعت	د	زمان مهم‌ترین بحران اقتصادی	ب

(۱) سال ۱۸۲۰ م. در انگلستان - ایجاد چالش - نگاه دینی و معنوی - بحران‌های زیست‌محیطی

(۲) فاصله بین دو جنگ جهانی - شکل‌گیری بحران - نگاه توحیدی - چالش فقر و غنا

(۳) سال ۱۸۲۰ م. در انگلستان - ایجاد چالش - رویکرد انسان مدرن - چالش فقر و غنا

(۴) سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ م. - شکل‌گیری بحران - نگاه اساطیری - بحران‌های زیست‌محیطی

آزمون ۱۹ اسفند ماه ۱۴۰۱

دوازدهم انسانی

تعداد سؤال کل دفترچه: ۱۴۰
تعداد سؤالی که باید پاسخ دهید: ۱۰۰
مدت پاسخ گویی: ۹۵ دقیقه

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤال ها و مدت پاسخ گویی

ردیف	مواد امتحانی	وضعیت پاسخ گویی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ گویی (به دقیقه)
۱	عربی زبان قرآن (۳) و (۲)	اجباری	۲۰	۹۱	۱۱۰	۲۰
۲	عربی زبان قرآن (۱)	انتخابی	۱۰	۱۱۱	۱۲۰	۱۰
۳	عربی زبان قرآن (۲)		۱۰	۱۲۱	۱۳۰	
۴	تاریخ و جغرافیا (۳)	اجباری	۱۰	۱۳۱	۱۴۰	۱۵
۵	تاریخ و جغرافیا (۱)	انتخابی	۱۰	۱۴۱	۱۵۰	
۶	تاریخ و جغرافیا (۲)		۱۰	۱۵۱	۱۶۰	
۷	فلسفه دوازدهم	اجباری	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	۱۰
۸	فلسفه یازدهم	اجباری	۱۰	۱۷۱	۱۸۰	۱۰
۹	منطق	انتخابی	۱۰	۱۸۱	۱۹۰	۱۰
۱۰	فلسفه یازدهم		۱۰	۱۹۱	۲۰۰	
۱۱	روان شناسی	اجباری	۱۰	۲۰۱	۲۱۰	۱۰
۱۲	اقتصاد	انتخابی	۱۰	۲۱۱	۲۲۰	۱۰
۱۳	روان شناسی		۱۰	۲۲۱	۲۳۰	

عربی زبان قرآن (۳) و (۲)

باسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة من أو إلى العربية (۹۱ - ۹۸)

۹۱- ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ . . .﴾:

(۱) همانا نفس طغیانگر بسیار به بدی فرمان می‌دهد!

(۲) بی‌تردید نفس بسیار امرکننده و سرکش است!

(۳) بی‌شک نفس من زیاد به بدی دستور می‌دهد!

(۴) قطعاً نفس بسیار فرمان‌دهنده به بدی است!

۹۲- «أَخَذْتُ أَنَادِي أصدقائي لَكُنْهُمْ ظَنُّوا أَنِّي أَكْذِبُ فَلَمْ يَلْتَفِتُوا إِلَيَّ!»:

(۱) به صدا زدن یارانم که پرداختم آن‌ها پنداشتند من دروغ می‌گویم پس توجهی به من نکردند!

(۲) شروع به صدا زدن دوستانم کردم اما آن‌ها گمان کردند که من دروغ می‌گویم پس به من توجه نکردند!

(۳) دوستانم شروع به صدا زدن من کردند اما آن‌ها گمان کردند که من دروغ می‌گویم پس به من توجه نکردند!

(۴) شروع به صدا زدن یارانم کردم ولی آنان گمان می‌کردند که من دروغ می‌گویم پس هیچ توجهی به من نکردند!

۹۳- «بعد محاولات عديدة فهمت أنه لا شيء يجلب لي السعادة إلا الشعور بالفرح من باطني!»:

(۱) بعد از تعدادی تلاش فهمیدم که فقط احساس شادمانی درونی موجب خوشبختی‌ام می‌شود!

(۲) بعد از سعی و تلاش فراوان، دریافتم که تنها احساس رضایت از درون خودم خوشبختی را به همراه دارد!

(۳) پس از تلاش‌های زیادی، دریافتم که هیچ چیزی برایم خوشبختی به همراه ندارد جز احساس سرور و خوشحالی از درون خودم!

(۴) پس از کوشش‌های فراوان فهمیدم که هیچ چیزی نیست که خوشبختی را برایم بیاورد آلاً اینکه از درون خودم خوشحال باشم!

۹۴- «أولئك المزارعون بعد مراقبة طويلة لم يشاهدوا إلا فئراناً تهجم على الخضراوات لتأكلها!»:

(۱) آن کشاورزان پس از مراقبتی طولانی فقط موش‌هایی را دیدند که به سبزیجات حمله می‌کردند برای اینکه آن‌ها را بخورند!

(۲) آن‌ها همان کشاورزانی هستند که پس از مراقبتی طولانی فقط موش‌هایی را دیدند که به سبزیجات هجوم می‌آوردند و آن‌ها را می‌خوردند!

(۳) پس از یک مراقبت طولانی، آن کشاورزان مشاهده نکردند مگر موش‌هایی را که برای خوردن سبزیجات به آن‌ها هجوم می‌بردند!

(۴) آن کشاورزان پس از مراقبتی طولانی موش‌هایی را مشاهده نکردند که به سبزیجات حمله کنند تا آن‌ها را بخورند!

عربی (۳):
ثلاثُ قصصٍ قصيرةٍ
نظام الطبيعة
(درس ۳ و متن درس ۴)
صفحه‌های ۳۷ تا ۵۸
عربی (۲):
الصدق
إرخصوا ثلاثة
درس‌های ۵ و ۶
صفحه‌های ۶۱ تا ۸۴

۹۵- «أَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَىٰ مَنْ كَانَ يَحْمِي أَهْلَهُ وَهُوَ ضَاعَ بَيْنَ الْجُهَالِ!»:

- (۱) آیا نمی‌نگرند که چه کسی خانواده‌اش را حمایت می‌کند حال آن که میان جاهلان گم شده است!
- (۲) آیا نگاه نکردند به کسی که خانواده‌اش را حمایت می‌کرد در حالی که میان نادانان تباه شده بود!
- (۳) آیا به خانواده‌ای که نیاز به حمایت دارد نگاه نکردند در حالی که او میان جاهلان تباه شده بود!
- (۴) کسی که به خانواده کمک می‌کند آیا نگاه نکرده‌اند که چگونه بین جاهلان گم شده است!

۹۶- عَيْنِ الْخَطَا:

- (۱) نَدِمَ الرَّجُلُ الْمُذْنِبُ عَلَىٰ أَعْمَالِهِ السَّيِّئَةِ: مرد گناهکار از کارهای بد خویش پشیمان شد،
- (۲) وَ حَاوَلَ كَثِيرًا أَنْ يُصْلِحَهَا فَلَمْ يَسْتَطِعْ: و بسیار کوشید که آن‌ها را اصلاح کند پس نتوانست،
- (۳) فَذَهَبَ إِلَىٰ رَجُلٍ صَالِحٍ لِكَيْ يَمْنَعَهُ عَنِ إِرتِكَابِ مَعَاصِيهِ الْكَثِيرَةِ: پس نزد مرد نیکوکار رفت تا او را از انجام گناه بیشتر باز دارد،

(۴) أَخَذَ الرَّجُلُ الصَّالِحُ مِنْهُ عَهْدًا عَلَىٰ الْإِلْتِمَاعِ بِالصَّدَقِ!: مرد نیکوکار از او پیمانی برای پایبندی به راستگویی گرفت!

۹۷- عَيْنِ الْخَطَا:

- (۱) عَلَىٰ الْإِنْسَانِ أَنْ يَجْتَنِبَ مِنَ الْإِكْتِثَارِ فِي اسْتِخْدَامِ الْأَسْمَدَةِ الْكِيمِيَاوِيَّةِ!: انسان باید از زیاده‌روی در استفاده از کودهای شیمیایی خودداری کند!
- (۲) لَيْتَ الْبَيْئَةَ الَّتِي نَعِيشُ فِيهَا تَعُودُ يَوْمًا إِلَىٰ حَالَتِهَا الطَّبِيعِيَّةِ!: کاش محیط زیستی که در آن زندگی می‌کنیم روزی به حالت طبیعی خود بازگردد!
- (۳) تَخَلَّصَ الْمُزَارِعُ مِنْ بَوْمَاتِ الْمَزْرَعَةِ بِقَتْلِ الْكَثِيرِ مِنْهَا!: کشاورز از جغدهای مزرعه با کشتن تعداد زیادی از آن‌ها، رهایی می‌یابد!

(۴) قَدْ يَظَلُمُ الْإِنْسَانُ الطَّبِيعَةَ الَّتِي قَدْ خُلِقَتْ لَهْ!: انسان گاهی به طبیعتی که برای وی خلق شده، ستم می‌کند!

۹۸- «سَرَبَازَانِ مَحْبُوبٍ مَا تَمَامِ شَبِّ بَرَايَ نَگَهَبَانِي اَز كَشُورِ عَزِيْمَانِ بِيْدَارِ مِي مَانْدَنْدَا!»:

- (۱) جَنُودُنَا الْمَحْبُوبُونَ يَسْتَيْقِظُونَ كُلَّ لَيْلٍ لِلْمُحَافَظَةِ مِنْ بِلَادِنَا الْعَزِيْزَةِ!
- (۲) كَانِ الْجُنُودُ الْمَحْبُوبُونَ سَهَرُوا كُلَّ اللَّيْلِ لِلْحِرَاسَةِ مِنْ بِلَادِنَا الْعَزِيْزَةِ!
- (۳) كَانِ جُنُودُنَا الْمَحْبُوبُونَ يَسْهَرُونَ كُلَّ اللَّيْلِ لِلْحِرَاسَةِ مِنْ بِلَادِنَا الْعَزِيْزَةِ!
- (۴) جَنُودُنَا مَحْبُوبُونَ كَانُوا يَسْهَرُونَ كُلَّ اللَّيْلِ لِحِرَاسَةِ مِنْ الْبِلَادِنَا الْعَزِيْزَةِ!

■ ■ اقرأ النص التالي ثم أجب عن الأسئلة (٩٩ - ١٠٣) بما يُناسب النص:

الأحلام هي التي تدفع الإنسان دائماً للأمام فهي التي تجعله يعمل دؤوباً من أجل الوصول إلى ما يُريد. توماس إديسون مُخترع المصباح الكهربائي و العديد من الاختراعات الأخرى حاول كثيراً لتحقيق أحلامه و إن فشل مرّات عديدة. و هو مشهور بمقولته: إنّي لم أفسل، بل وجدت ألف طريقة لا يمكن للمصباح العمل بها؛ و هي مقولة تُستخدم اليوم للتأكيد على أن الإصرار على الأحلام هو طريق النّجاح.

هناك أشخاص كثيرون لديهم الكثير من الطاقة، ولكن ليست لديهم أحلام و أهداف، إنهم يعملون ليلاً و نهاراً دون أن يعلموا ما الذي يُريدونه من الحياة، فمن الممكن أن يفشلوا في الحصول على السعادة. من الجدير بالذكر أن الأحلام في حدّ ذاتها لا تكون مفتاح النّجاح، بل الأشخاص النّاجحون يحتاجون إلى الطّاقة و المثابرة لتحقيق النّجاح أيضاً.

٩٩- عيّن الخطأ:

(١) من ليست له أهداف معيّنة، فإنّه لن ينجح أبداً!

(٢) إنّ إديسون جرّب طريقة جديدة بعد كلّ فشل في حياته!

(٣) يجب أن يعلم المرء ماذا يطلب من محاولاته في الحياة!

(٤) لم ييأس العلماء النّاجحون بعد محاولات عديدة لاختراع أو اكتشاف حديث!

١٠٠- عيّن الصّحيح حسب النص:

(١) من يطلب أن يحصل على النّجاح فعليه أن يفشل ألف مرّة أو أكثر!

(٢) ليس من الصّواب أن يظنّ المرء أنّ النّجاح هو ثمرة الأحلام!

(٣) النّاجح لا يهتمّ بأحلامه بل يعمل فقط و يرى المقصد قريباً!

(٤) لا نجاح لمن يترك العمل حتّى لحظة طوال اليوم!

١٠١- عنوان النص: (عيّن الخطأ)

(٢) كلّ فكرة جديدة كانت بالبداية حملاً!

(١) الأحلام سبيل النّجاح!

(٤) الحياة كلّها أحلام لا تخلد و لا تبقى!

(٣) لا تتوقّف عن الحلم أبداً!

■ عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (۱۰۲ - ۱۰۳)

۱۰۲- «الإنسان - الأخرى - حاول - تحقيق»:

- (۱) الإنسان: اسم - مفرد مذکر - معرّف بأل - معرب / مفعول لفاعل «تدفع» و منصوب بالفتحة
- (۲) الأخرى: اسم - مفرد مؤنث - اسم تفضيل - معرفة / صفة؛ و مجرور بالتبعية من موصوفها
- (۳) حاول: فعل ماضٍ - للمفرد المذکر الغائب - مزيد ثلاثي، مصدره: مُحاولة / فعل و فاعل، و خبر
- (۴) تحقيق: اسم - مفرد مذکر - مصدر مزيد، ماضيه: تَحَقَّق - معرب / مجرور بحرف الجرّ، لتحقيق: جار و مجرور

۱۰۳- «تستخدم - الإصرار - يفشلوا - الناجحون»:

- (۱) تُستخدم: مضارع - للمفرد المؤنث الغائب - له ثلاثة حروف زائدة - مجهول / فعل، و الجملة فعلية
- (۲) الإصرار: اسم - مفرد مذکر - مصدر من باب افعال - معرب / اسم «أنّ» و منصوب بعلامة الفتحة
- (۳) يفشلوا: مضارع - للجمع المذکر الغائب - مجرد ثلاثي - لازم / فعل و فاعل، مع «أنّ» يعادل المضارع الالتزاميّ في المعنى
- (۴) الناجحون: جمع سالم للمذکر، مفرده: الناجح - اسم فاعل، مصدره مزيد ثلاثي - معرّف بأل / صفة و مرفوع بالتبعية من موصوفها

■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (۱۰۴ - ۱۱۰)

۱۰۴- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (۱) لَا تُحَدِّثُوا الْآخَرِينَ بِكُلِّ مَا سَمِعْتُمْ بِهِ!
- (۲) فِي الْمَرَّةِ الرَّابِعَةِ إِرْتَفَعَ الْمَوْجُ وَ كَادَ الرَّجُلُ يَغْرَقُ!
- (۳) ذَهَبَتِ الرَّائِزَةُ عِنْدَ مُوْظَفِ الْإِتِّصَالَاتِ لِكَيْ تُبَدِّلَ بِطَاقَتَهَا!
- (۴) كَانَ حَاتِمَ الطَّائِي يُفْرِجُ عَنِ الْمَكْرُوبِ وَ يُطْعِمُ الْمِسْكِينَ!

۱۰۵- «خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا!». عَيْنُ الْأَبْعَدِ مِنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ:

(۱) تندی و کندی می‌زند هر آدمی را بر زمین	پس باید از مولا علی خواهی دهد دستت عصا
(۲) چو نرمی کنی خصم گردد دلیر	وگر خشم گیری شوند از تو سیر
(۳) اندازه نگه دار که اندازه نکوست	هم لایق دشمن است و هم لایق دوست
(۴) هیچ کاری بی تأمل گر چه صائب خوب نیست	بی تأمل آستین افشاندن از دنیا خوش است

١٠٦- في أيّ عبارة يختلف معنى «لـ»:

- (١) إنّ الدنيا دارٌ فناءٍ فليعلم الإنسان أنّه سيموت!
 (٢) طلبت الأمّ من أولادها ليساعدها في الأعمال!
 (٣) علينا أن نذهب إلى المكتبة لنطالع دروسنا!
 (٤) تكلمتُ مع أسرتي ليعلموا ماذا أريد منهم!

١٠٧- عيّن النّعت (أو الصّفة) غير جملة:

- (١) مَنْ رأى أحداً يدعو إلى التّفرقة فهو عميل العدو!
 (٢) كان الخيام عالماً و فيلسوفاً و شاعراً وُلد في نيسابور!
 (٣) التّلج نوعٌ من أنواع نزول الماء من السّماء ينزل في فصل الشّتاء!
 (٤) تلك البلاد مجموعة من الشّعوب الكثيرة تختلف في لغاتها و ألوانها!

١٠٨- عيّن عبارةً تختلف أفعالها في أسلوب الترجمة:

- (١) ما صدّقتُ كلامَ شخصٍ لم يصدق حتّى الآن!
 (٢) من يُرد أن يحصل على الدّرجات العالية فليعمل عملاً صالحاً!
 (٣) أيّها الرجل! لا تُزعج مخلوقاً من مخلوقات الله لا يُزعجك أحد!
 (٤) إن أراد المرء أن يُساعد المحرومين ليكتسب رضا الله فلا يُتعبهم بالَمَن!

١٠٩- «لا يذوق طعم التوفيق إلا . . . . .!» عيّن الخطأ لتكميل العبارة:

- (١) يسعى لبلوغ أهدافه!
 (٢) من يعتمد على قدراته!
 (٣) الذي يحاول ليلاً و نهاراً!
 (٤) مرّة يهتمّ بالنّظم في أموره!

١١٠- عيّن كلمة «العلماء» يُمكن أن تكون مستثنى منه:

- (١) يحضر العلماء في محافل النّاس إلا ما يُقام للهو!
 (٢) التلميذات جالسن العلماء في الجامعة إلا بعضهن!
 (٣) قام العلماء بتعليم شباب بلادنا إلا قليلاً منهم!
 (٤) ما استفدنا من حضور العلماء إلا هذا الشهر!

عربی زبان قرآن (۱)

در این بخش، از میان سوالات عربی (۱) و عربی (۲) تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤال‌های ۱۱۱ تا ۱۲۰ «یا» به سؤال‌های ۱۲۱ تا ۱۳۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

المعالم الخَلَابَة
صِنَاعَةُ النَّفْطِ
درس‌های ۶ و ۷
صفحه‌های ۵۹ تا ۸۲

■ عَيْنُ الْأَصْحَحِ وَالْأَدَقِّ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۱۱ - ۱۱۶)

۱۱۱- ﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ﴾:

- (۱) و وقتی که مؤمنان، دسته‌های (دشمنان) را دیدند، گفتند: این چیزی است که خدا به ما وعده داده است!
  - (۲) و زمانی که دسته‌های (دشمن)، مؤمنان را دیدند، به آن‌ها گفته شد: این چیزی است که خدا وعده‌اش را به ما داده بود!
  - (۳) و هنگامی که گروه‌های (دشمن) توسط مؤمنان دیده شدند، آن‌ها گفتند: این همان است که خداوند به ما وعده‌اش را داد!
  - (۴) و وقتی که مؤمنان، گروه‌های (دشمنان) را مشاهده کردند، به آن‌ها گفته شد: این همان است که خدا به ما وعده داده است!
- ۱۱۲- «قَدْ سُجِّلَتْ مَقْبَرَةُ حَافِظِ الشِيرَازِيِّ الَّتِي تَجْذِبُ إِلَيْهَا سَيَّاحًا مِنْ دُولِ الْعَالَمِ فِي قَائِمَةِ التُّرَاثِ الْعَالَمِيِّ!»:

- (۱) آرامگاه حافظ شیرازی که گردشگران را از کشورهای مختلف جهان به سوی خود جذب می‌کند، در فهرست میراث جهانی به ثبت رسیده است!
- (۲) قبر حافظ شیرازی که در لیست میراث جهانی ثبت شده است، جهانگردانی را از کشورهای جهان به خود جلب می‌کند!
- (۳) آرامگاه حافظ شیرازی که گردشگرانی را از کشورهای جهان به خود جذب می‌کند، در فهرست میراث جهانی ثبت شده است!
- (۴) مقبره حافظ شیرازی که جهانگردانی از کشورهای جهان به سوی خود جذب می‌شوند، در فهرست جهانی آثار به ثبت رسیده است!

۱۱۳- «أَكْثَرَ النَّفْطِ الَّذِي يَسْتَخْرَجُ مِنَ الْأَبَارِ يُصَدَّرُ إِلَى الْبُلْدَانِ الصَّنَاعِيَّةِ وَ يَسْتَهْلِكُ فِي الصَّنَاعَاتِ الْمُخْتَلِفَةِ!»:

- (۱) اکثر نفتی که از چاه استخراج می‌شود به کشورهای صنعتی صادر می‌شود و در صنعت‌های مختلف مصرف می‌گردد!
- (۲) بیشتر نفتی را که از چاه‌ها استخراج می‌کنند به کشورهای صنعتی صادر می‌کنند و در صنعت‌های مختلف مصرف می‌شود!
- (۳) بیشتر نفتی که از چاه‌ها استخراج می‌شود به کشورهای صنعتی صادر می‌شود و در صنعت‌های مختلف مصرف می‌شود!
- (۴) بیشتر نفتی که از چاه‌ها استخراج می‌گردد به کشورهای صنعتی صادر می‌کند و در صنعت‌های مختلفی مصرف می‌کند!

۱۱۴- «يَحْفَرُ الْعُمَالُ آبَارًا وَ تَوْضَعُ الْأَنْابِيْبُ فِيهَا لِنَقْلِ النَّفْطِ بِوَسْطَتِهَا إِلَى الْمَوَائِي!»:

- (۱) چاه‌هایی به واسطه کارگرها حفر می‌شود و برای انتقال نفت به بندرگاه‌ها لوله‌ها در آن قرار داده می‌شود!
- (۲) کارگران چاه‌هایی را می‌کنند و برای انتقال نفت به بندرها لوله‌هایی را توسط خودشان در آن می‌گذارند!
- (۳) حفر چاه‌ها توسط کارگران می‌باشد که لوله‌هایی در آن قرار داده می‌شود تا نفت را بدون موانع انتقال دهند!
- (۴) کارگران چاه‌هایی را حفر می‌کنند و در آن لوله‌ها برای انتقال نفت به واسطه آن‌ها به بندرها گذاشته می‌شود!

۱۱۵- «سَاخْتِمَانٌ جَدَّابِيٌّ كَهْ دَرِ كِنَارِ سَاخِلِ دَرِيَا قَرَارِ دَارِدِ، غَرْدَشْكَرَانِ رَا بَهْ اَيْنِ رُوسْتَا جَذْبِ مِي كَنْد!»:

- (۱) البناء الرائع الذي يقع جانب شاطئ البحيرة يجذب السياح إلى هذه القرية!
- (۲) البناء الخلاب الذي يقع جنب شاطئ البحر يجذب السياح إلى هذا الريف!
- (۳) العمارة الخلابة التي تقع جنب ساحل البحر تجذب السائحين إلى هذه القرية!
- (۴) العمارة الرائعة التي تقع على جانب ساحل البحيرة تجذب السائحين إلى هذا الريف!

١١٦- عَيْنِ الْخَطَأِ فِي الْمَفْهُومِ:

- (١) ﴿يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ﴾: چیزی که عیان است چه حاجت به بیان است!
 (٢) الدَّهْرُ يَوْمَانُ؛ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ: روزگار است آن که گه عزت دهد گه خوار دارد!
 (٣) تُعْرِفُ الْأَشْيَاءَ بِأَضْدَادِهَا: پس به ضد نور دانستی تو نور ضد ضد را می‌نماید در صدور!
 (٤) سَكَوْتُ اللَّسَانَ سَلَامَةَ الْإِنْسَانِ: زبان خامه ندارد سر بیان فراق وگرنه شرح دهم با تو داستان فراق!

١١٧- عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَ الْاِعْرَابِ: «تُصْنَعُ مُبِيدَاتُ الْحَشْرَاتِ الَّتِي تَبِيغُهَا هَذِهِ الْبُلْدَانُ الْمُصَدَّرَةُ مِنَ النَّقْطِ»

- (١) تُصْنَعُ: للمفرد المؤنث الغائب - له حرف زائد واحد - مجهول / فعل، و الجملة فعلية
 (٢) مُبِيدَاتُ: جمع سالم للمؤنث، مفرده: مُبِيدَةٌ - معرب / فاعل و مرفوع، مضافٌ لِ (الحشرات)
 (٣) تَبِيغُ: مضارع - للمؤنث - ليس له حرف زائد - متعدّد - معلوم / فعل، و فاعله: «البلدان»
 (٤) مُصَدَّرَةٌ: اسم - مفرد مؤنث؛ جمعه: مُصَدَّرَاتُ - معرب / صفة و مرفوع بالتبعية من الموصوف

١١٨- عَيْنِ عِبَارَةٍ لَهَا إِسْمَانِ مَبْنِيَّانِ فِي مَحَلِّ الرَّفْعِ:

- (١) ﴿وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى﴾ و هذه آيةٌ شريفةٌ من القرآن الكريم!
 (٢) هذا الكهف ليس كمثله كهفٌ و هو من أطول الكهوف المائيّة في العالم!
 (٣) أولئك الجنود مُدافعوا دين الإسلام في هذا الجيش ضدّ الكُفر و الباطل!
 (٤) أنتج هؤلاء الصّانعونَ مُنتجات كثيرةً في ذلك المصنع طوال السنة!

١١٩- عَيْنِ فِعْلاً فَاعِلُهُ مَحْذُوفٌ:

- (١) نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَطَرٌ عَلَيْنَا فَشَكَرْنَا رَبَّنَا الْعَظِيمَ كَثِيرًا!
 (٢) إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أُجْلِسَ الصَّيُوفُ الْأَعْرَاءُ عَلَى الْكِرَاسِي!
 (٣) خَرَجَ التَّلْمِيزُ الْمَمْتَازُ مِنْ صَالَةِ الْامْتِحَانَاتِ مَسْرُورًا!
 (٤) فَرَعَتِ الْمَدْرَسَةُ مِنَ التَّلَامِيزِ فَأَغْلَقْتُ بَابَ الْمَدْرَسَةِ!

١٢٠- عَيْنِ «مَنْ» مَرْفُوعَةٌ:

- (١) جليس السوء من يضرّ الآخرين بأفكاره!
 (٢) المطر ينزل على من ليس في بيته!
 (٣) أخبرت من كان في الصف أنّ المعلم لن يحضر!
 (٤) إنّ الله يرزق كلّ من يعيش في الأرض!

عربی زبان قرآن (۲)

اگر به سؤال‌های ۱۱۱ تا ۱۲۰ پاسخ نداده‌اید، به سؤال‌های ۱۲۱ تا ۱۳۰ پاسخ دهید.

الصّدقُ
إرْحَمُوا ثَلَاثَةَ
دُرس‌های ۵ و ۶
صفحه‌های ۶۱ تا ۸۴

■ عَيْنُ الْأَصْحٰ و الْأَدَقُّ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۲۱ - ۱۲۵)

۱۲۱- «الْفِشْلُ تَحْمَلُهُ صَعْبٌ وَلَكِنَّهُ يَخْلُقُ لَكَ فُرْصاً سَتَسْتَفِيدُ مِنْهَا لِلنَّجَاحِ!»:

(۱) تحمل شکست دشوار است ولی شکست برای تو فرصتی را می‌آفریند که از آن در پیروزی استفاده می‌کنی!

(۲) پذیرش شکست سخت است لکن موقعیت‌هایی برای تو خلق می‌شود که از آن برای پیروز شدن استفاده می‌کنی!

(۳) شکست خوردن و پذیرش آن دشوار است اما موقعیت‌هایی که برای تو خلق می‌کند، از آن‌ها در پیروزی استفاده خواهی کرد!

(۴) شکست تحملش سخت است ولیکن برای تو فرصت‌هایی می‌آفریند که از آن‌ها برای پیروز شدن استفاده خواهی کرد!

۱۲۲- « قَوْلُ الَّذِي يَتَكَلَّمُ عَنْ نَجَاحِي خَائِباً لَا يَحِزْنُنِي فَإِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى خَالِقِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ! »:

(۱) نباید مرا محزون کند سخن کسی که درباره موفقیت من ناامیدانه حرف می‌زند، چه من بر خالق سماوات و زمین توکل کرده‌ام!

(۲) قول آن‌که در خصوص موفقیت و پیروزی‌ام با ناامیدان سخن می‌گوید، مرا ناراحت نکند، زیرا من بر آفریدگار آسمان‌ها و زمین تکیه کرده‌ام!

(۳) حرف هر کسی که با ناامیدی درباره موفقیت من سخن می‌گوید من را ناراحت نمی‌کند، چون توکلم بر آفریننده آسمان‌ها و زمین است!

(۴) سخن آن‌که ناامیدانه از موفقیت من حرف می‌زند، نباید ناراحت می‌کند، چرا که من بر خالق سماوات و زمین توکل کرده‌ام!

۱۲۳- «عَالِمٌ قَدْ ضَاعَ بَيْنَ الْجُهَالِ يُثِيرُ الشَّقَقَةَ فَلَنَرْحَمَهُ يَرْحَمُنَا الرَّحْمَنُ!»:

(۱) انسان دانا اگر در میان جاهلان گم شده باشد، ترخم برانگیز است، پس به او رحم می‌کنیم تا خداوند مهربان نیز به ما رحم کند!

(۲) دانشمندی که در میان نادانان تباه شده است، دلسوزی را بر می‌انگیزاند، پس باید به او رحم کنیم تا خدای رحمان به ما رحم کند!

(۳) دانشمندی که در میان بسیار نادانان قرار گرفته است، ترخم برانگیز است، پس باید به او رحم کنیم تا خدای مهربان به ما رحم کند!

(۴) دانشمندی که در میان نادانان قرار گرفته است، مهربانی را بر می‌انگیزد، پس باید به او رحم کنیم همان‌طور که خداوند به ما رحم می‌کند!

۱۲۴- «دِرْبَارَةُ تَكَالِيفِي كَه دُوسْتَم بَه اِنْجَام اَن هَا تُوْجِه نَكْرِد، بَا پَدْرَش صَحْبَت كَرْدَم!»:

(۱) کلمات عن واجبات لم يلتفت صديقي لأداءها مع أبيه!

(۲) حدثت عن واجبات ما التفت صديقي لأداءها مع أبيها!

(۳) حدثت عن الواجبات التي لم يلتفت صديقي لأدائه مع أبيه!

(۴) تكلمت عن الواجبات التي لا يلتفت صديقي لأداءها مع أبي!

۱۲۵- عَيْنُ الْمُنَاسِبِ فِي الْمَفْهُومِ: «لَا تَغْتَرُوا بِصَلَاتِهِمْ وَ لَا بِصِيَامِهِمْ... وَلَكِنْ اخْتَبِرُوهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ»

- (۱) آسمان بار امانت نتوانست کشید
  - (۲) زاهدان کاین جلوه در محراب و منبر می کنند
  - (۳) گیتی به جز فریب ندارد طریقه‌های
  - (۴) هر که پا در ره عشقت چو من از صدق نهاد
- قرعه کار به نام من دیوانه زدند
چون به خلوت می‌روند آن کار دیگر می‌کنند
از وی خلاف وعده نمودن غریب نیست
نه همانا که دلش در غم سر می‌ماند

۱۲۶- عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: «لَا تُطْعِمُوا الْمَسَاكِينَ مِنْ طَعَامٍ لَا تَأْكُلُونَهُ!»

- (۱) لَا تُطْعِمُوا: فعل مضارع للثَّهِي - للغائبين - مجهول / مع فاعله جملة فعلية
- (۲) الْمَسَاكِينَ: اسم - جمع سالم للمذكر - معرفة - معرب / مفعول و منصوب بالفتحة
- (۳) طَعَامٍ: مفرد مذكر - نكرة - مبني / مجرور بحرف الجر، و موصوف للجملة الوصفية
- (۴) لَا تَأْكُلُونَهُ: فعل مضارع للثَّهِي - للجمع المذكر المخاطب / فعل، و مفعوله ضمير «ه» المتصل

۱۲۷- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (۱) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ!
- (۲) الصِّدْقُ مَعَ النَّاسِ هُوَ أَنْ لَا تَكْذِبَ عَلَى الْآخِرِينَ!
- (۳) قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَ لَكِنْ قَوْلُوا أَسْلَمْنَا!
- (۴) مِنْ فَضْلِكَ أَعْطِنِي بِطَاقَةَ بِمَبْلَغِ خَمْسَةِ وَ عِشْرِينَ رِيَالاً!

۱۲۸- عَيْنُ الْخَطَأِ: (في شرح الكلمات)

- (۱) الْأَسْرَى: الَّذِينَ يُغْلَبُونَ فِي الْحَرْبِ وَ يُؤْخَذُونَ بِيَدِ الْعَدُوِّ!
- (۲) حَكَى: رَوَى حِكَايَةً حَدَّثَتْ فِي الزَّمَنِ الْمَاضِي وَ قَصَّهَا!
- (۳) الْمَكْرُوبُ: الَّذِي يَكُونُ مَسْرُوراً وَ ضَاجِئاً لِلْحَصُولِ عَلَى مَا أَرَادَهُ!
- (۴) مِسْكٌ: مَا يُتَّخَذُ مِنَ الْعِزْلَانِ، لَهُ رَائِحَةٌ طَيِّبَةٌ وَ يُسْتَفَادُ فِي صِنَاعَةِ الْعَطْرِ!

۱۲۹- «اجتمعنا حول . . . . . يقع في مركز المدينة!» عَيْنُ الصَّحِيحِ لِلْفَرَاغِ لِإِبْجَادِ أُسْلُوبِ الْجُمْلَةِ الْوَصْفِيَّةِ:

- (۱) ميادين (۲) ميدان (۳) ميدان (۴) الميدان

۱۳۰- عَيْنُ «اللام» لَيْسَتْ جَاةً:

- (۱) لَا شَكَّ أَنَّ الْإِمْتِحَانَاتِ تُسَاعِدُ الطَّالِبَاتِ لِتَعَلُّمِ دُرُوسِهِنَّ!
- (۲) لِمَنْ هَذَا الْمِفْتَاحُ؟ أَلَيْسَ لِلشَّابِّ الَّذِي خَرَجَ قَبْلَ دَقَائِقِ!
- (۳) هَذِهِ فُرْصَةٌ آخِرَةٌ لَكُمْ فَاعْتَمِدُوا أَيُّهَا الطَّالِبُ!
- (۴) قَامَتِ أُخْتِي الصَّغِيرَةُ مِنْ مَجْلِسِهَا لِتَكْرَمَنِي!

تاریخ و جغرافیا (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی (مجموع تاریخ و جغرافیا): ۱۵ دقیقه

تاریخ (۳):

درس هفتم: ایران در دوره
حکومت رضاشاه
درس هشتم: جنگ جهانی دوم و
جهان پس از آن
درس نهم: نهضت ملی شدن
صنعت نفت ایران
درس دهم: انقلاب اسلامی
صفحه‌های ۹۲ تا ۱۳۸

جغرافیا (۳):

درس چهارم: مدیریت حمل و نقل
فتون و مهارت‌های جغرافیایی (۲)
درس پنجم: ویژگی‌ها و انواع
مخاطرات طبیعی
صفحه‌های ۵۹ تا ۹۹

۱۳۱- چرا احمدشاه که تصمیم گرفته بود پس از یک مدت طولانی از اروپا به کشور بازگردد، از تصمیم خود منصرف شد؟

(۱) نمایندگان مجلس مخالف بازگشت شاه بودند و تصمیم داشتند که این بازگشت بعد از ایجاد امنیت در کشور

صورت بگیرد.

(۲) روس‌ها به دنبال ایجاد نظام جمهوری در ایران بودند و به همین دلیل از بازگشت احمد شاه ممانعت کردند.

(۳) انگلستان صلاح شاه را در این می‌دانست که مدتی از رفتن به ایران چشم‌پوشد تا رضاخان بتواند امنیت لازم

را فراهم آورد.

(۴) احمدشاه به علت ناامیدی از همراهی مردم و مجلس، شخصاً از بازگشت به کشور و در دست گرفتن حکومت منصرف شد.

۱۳۲- در جریان جنگ دوم جهانی با حمله کدام کشورها به شمال آفریقا، سرتاسر این منطقه تبدیل به صحنه جنگ شد؟

(۱) انگلستان، آلمان و آمریکا (۲) ایتالیا، آلمان و ژاپن (۳) ایتالیا، فرانسه و روسیه (۴) انگلستان، ژاپن و فرانسه

۱۳۳- کدام یک از مصادیق زیر، صرف‌نظر از تحقق یا عدم تحقق‌شان، در حکم اتخاذ سیاست موازنه مثبت تلقی می‌شود؟

(۱) واگذاری امتیاز نفت شمال به شوروی توسط قوام‌السلطنه

(۲) مخالفت مجلس شانزدهم با تصویب قرارداد الحاقی گس- گلشایبان

(۳) اعتراض نمایندگان مجلس شورای ملی به قرارداد نفتی ۱۹۳۳ ایران و انگلستان

(۴) لغو یک طرفه امتیازنامه ناکس داری توسط رضاخان

۱۳۴- پس از کدام واقعه، بیشتر اعضای هیئت‌های مؤتلفه اسلامی دستگیر و محاکمه شدند؟

(۱) ترور سپهبد حاج علی رزم‌آرا (۲) کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲

(۳) قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ (۴) ترور حسنعلی منصور

۱۳۵- کدام مورد، از نتایج مهم قیام پانزده خرداد پس از دستگیری امام خمینی (ره) به‌وسیله رژیم پهلوی بود؟

(۱) ضدیت حکومت با اسلام، معنویت و اخلاق هویدا شد. (۲) مساجد و دانشگاه‌ها به کانون مبارزه علیه رژیم تبدیل شدند.

(۳) سرنگونی رژیم، هدف نهایی مبارزان علیه حکومت پهلوی گردید. (۴) گروهی از جوانان به سوی مبارزه مسلحانه علیه رژیم گرایش یافتند.

۱۳۶- براساس متن زیر همه موارد درست است، به جز:

«ساعت هر یک از کشورها براساس زمان بندی گرینویچ مشخص شده است.»

- ۱) اوقات شرعی شهرهای مختلف ایران بر مبنای ساعت رسمی تعیین می شود و بنابراین زمان هر اذان متفاوت است.
- ۲) در این ساعت توافق شده است که همه نصفالنهارهایی که داخل یک قاچ قرار دارند، ساعت یکسانی داشته باشند.
- ۳) در کشور ما از ساعت رسمی برای هماهنگی برنامه حرکت وسایل حمل و نقل و فعالیت های اقتصادی استفاده می شود.
- ۴) قاچ هایی که در سمت شرق نصفالنهار مبدأ قرار گرفته اند، براساس فواصل خود از ساعت رسمی جلوتر هستند.

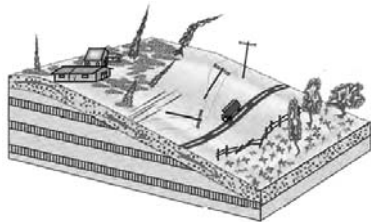
۱۳۷- با توجه به نقشه گسل های شهر تهران، کدام گزینه درست است؟

- ۱) میزان تخریب و خسارت گسلی مانند گسل شمال تهران، نسبت به سایر گسل ها بیشتر است.
- ۲) همه گسل های تهران از نوع گسل های مدفون در زیر پوشش رسوبی هستند.
- ۳) تنها یک گسل از گسل های تهران دارای استعداد لرزه خیزی است.
- ۴) گسل های رسوبی پنهان این شهر، استعداد لرزه خیزی ندارند.

۱۳۸- در کدام یک از حالات زیر، سیل خسارت بار می شود؟

- ۱) در پی بارش فراوان امروز در گرگان رود، ظرفیت این رودخانه پر شد.
- ۲) جاجرود در سال های اخیر شاهد آبدهی فراوان و مشخصی بوده است.
- ۳) حجم آب در سیمره در پاییز امسال افزایش چشمگیری داشت.
- ۴) در سال گذشته رود تجن پس از چندین ساعت بارش سرریز شد.

۱۳۹- شکل مقابل کدام یک از انواع حرکات دامنه ای را نشان می دهد؟

- ۱) جابه جایی حجم عظیم مواد در سطح دامنه های پرشیب
- ۲) سقوط آزاد سنگ ها و خرده سنگ ها در سطح دامنه های پرشیب و پرتگاهی
- ۳) جریان یافتن رسوبات ریزدانه اشباع شده از آب، به صورت گل و لای
- ۴) حرکت کند و نامحسوس رسوبات سطح دامنه در مدت زمان طولانی

۱۴۰- کدام مورد گزاره درستی در زمینه خشکسالی ارائه می کند؟

- ۱) مواجه شدن یک منطقه با کمبود غیرمنتظره بارش و ذخیره آبی به معنای خشکسالی است.
- ۲) از نظر زمانی، خشکسالی تداومی بالاتر از یک سال دارد.
- ۳) منطقه وقوع خشکسالی معمولاً نواحی کوچک یا یک استان است.
- ۴) وقوع خشکسالی به مناطق خشک و نیمه خشک جهان اختصاص دارد.

تاریخ و جغرافیا (۱)

در این بخش، از میان سؤالات تاریخ و جغرافیا (۱) و تاریخ و جغرافیا (۲) تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤالات ۱۴۱ تا ۱۵۰ «یا» به سؤالات ۱۵۱ تا ۱۶۰ پاسخ دهید.

تاریخ (۱):

فصل سوم: ایران در عصر
باستان؛ سرآغاز هویت ایرانی

(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)

صفحه‌های ۹۰ تا ۱۱۷

جغرافیا (۱):

فصل سوم: جغرافیای انسانی ایران

(درس‌های ۷ و ۸)

صفحه‌های ۶۱ تا ۷۷

۱۴۱- کدام گزینه به منزله نخستین اقدام ارشک (بنیانگذار سلسله اشکانی) علیه سلوکیان محسوب می‌شود؟

- (۱) سپاه ورزیده‌ای از قبایل شرق ایران تشکیل داد.
- (۲) خاندان‌های نواحی شمال شرقی فلات ایران را تحت سلطه خود درآورد.
- (۳) علیه فرمانروای سلوکی در ناحیه‌ای در حوالی قوچان امروزی شورید.
- (۴) شهر نسا در ترکمنستان امروزی را به عنوان پایتخت خود قرار داد.

۱۴۲- کدامیک از گزاره‌های زیر در ارتباط با نبرد حران صحیح می‌باشد؟

- (۱) این نبرد در زمان پادشاهی آرد دوم بر روم به وقوع پیوست.
- (۲) فرماندهی سپاه ایران را در جنگ حران، آریو برزن بر عهده داشت.
- (۳) کراسوس، سردار مغرور رومی، در این نبرد به اسارت ایرانیان درآمد.
- (۴) این جنگ، یکی از مهم‌ترین جنگ‌های میان اشکانیان و رومیان می‌باشد.

۱۴۳- کدام پادشاه ساسانی، با استفاده از نیروی دریایی توانست یمن را از اشغال حبشیان نجات دهد و خلیج عدن را تحت تسلط خویش درآورد؟

- (۱) بهرام یکم
- (۲) شاپور دوم
- (۳) خسرو انوشیروان
- (۴) خسرو پرویز

۱۴۴- کدامیک از گزاره‌های زیر پیرامون سپاه در ایران باستان، نادرست می‌باشد؟

- (۱) هووخستر، پادشاه مادی، سپاه خود را به سه دسته کمان‌داران، نیزه‌داران و سواران تقسیم کرد.
- (۲) داریوش یکم، نیروی نظامی ویژه ده هزار نفری به نام سپاه جاویدان را تشکیل داد.
- (۳) اشکانیان به تدریج، سپاه دائمی به وجود آوردند که به اصلی‌ترین بخش آن، آسواران گفته می‌شد.
- (۴) در دوران ساسانی، مدرسی به نام ارتشتارستان به منظور تربیت نیروی نظامی به وجود آمد.

۱۴۵- در کدام موارد توصیف درستی از اوضاع اجتماعی ایران باستان به دست داده شده است؟

- الف) دوره هخامنشیان، سرآغاز ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی بود.
  - ب) در دوره ساسانیان، طبقه فرادست، گسترش چشم‌گیری یافت و دارای درجات و مراتب متفاوت شد.
  - ج) در دوره ساسانیان گروه جدیدی به طبقه حاکم افزوده شد و قدرت نجبای درجه دوم افزایش یافت.
  - د) در دوره مادها، به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، جنگجویان نسبت به روحانیان و کشاورزان جایگاه بالاتری یافتند.
- (۱) الف - ب   (۲) الف - د   (۳) ب - ج   (۴) ج - د

۱۴۶- به چه دلیل متخصصان، جمعیت را به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند و جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی چگونه است؟

- (۱) اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور از لحاظ سنی - در طول زمان دچار تغییرات قابل توجه می‌شود.
- (۲) اهمیت بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت گروه‌های خاص - در طول زمان دچار تغییرات قابل توجه می‌شود.
- (۳) اهمیت بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت گروه‌های خاص - جز در زمان‌های خاص تفاوت چندانی ندارد.
- (۴) اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور از لحاظ سنی - جز در زمان‌های خاص تفاوت چندانی ندارد.

۱۴۷- عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه کدام است؟

- (۱) قصبه - ایالت - بلوک - ولایت
- (۲) ایالت - ولایت - بلوک - قصبه
- (۳) بلوک - ایالت - ولایت - قصبه
- (۴) ولایت - ایالت - قصبه - بلوک

۱۴۸- کدام عبارت، با تقسیمات داخلی کشور ما مغایرت دارد؟

- (۱) هر دهستان از چند روستا تشکیل شده است و توسط دهمدار اداره می‌شود.
- (۲) هر شهرستان از چند شهر تشکیل شده است و توسط شهردار اداره می‌شود.
- (۳) هر بخش از چند دهستان تشکیل شده است و توسط بخشدار اداره می‌شود.
- (۴) هر استان از چند شهرستان تشکیل شده است و توسط استاندار اداره می‌شود.

۱۴۹- کدام مورد، بیانگر مشخصات نظام اداری در ایران است؟

- (۱) هر شهرستان تعیین‌شده در یک استان، لازم است بیش از یک بخش را در محدوده خود داشته باشد.
- (۲) هر یک از روستاهای تابع دهستان، به‌عنوان کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری نامگذاری شده است.
- (۳) هر یک از استان‌های کشور، لازم است بیش از یک شهرستان غیرهمجوار را در محدوده خود داشته باشد.
- (۴) هر بخش، واحدی از تقسیمات کشوری است که به‌طور مستقیم، تابع استان‌ها قرار دارد و چند شهرستان دارد.

۱۵۰- در بین عوامل شکل‌دهنده روستایی و شهری ایران کدام عامل بیشترین اهمیت را داشته و زمینه‌ساز ایجاد شهرهای اولیه چه بوده است؟

- (۱) آب - افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستایی
- (۲) خاک مناسب کشاورزی - افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستایی
- (۳) آب - کمبود امکانات در سکونتگاه‌های روستایی
- (۴) خاک مناسب کشاورزی - کمبود امکانات در سکونتگاه‌های روستایی

تاریخ و جغرافیا (۲)

اگر به سؤال‌های ۱۴۱ تا ۱۵۰ پاسخ نداده‌اید، به سؤال‌های ۱۵۱ تا ۱۶۰ پاسخ دهید.

تاریخ (۲):

فصل سوم: ایران؛ از ورود اسلام تا

پایان صفویه

(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)

صفحه‌های ۱۰۱ تا ۱۳۴

جغرافیا (۲):

فصل سوم: نواحی انسانی

(درس‌های ۷ و ۸)

صفحه‌های ۸۳ تا ۱۱۴

۱۵۱- خواجه نظام‌الملک توسی از چه طریقی با نیروی سرکش امیران سلجوقی وفادار به سنت‌های قبیله‌ای، مقابله کرد؟
 (۱) گسترش تجارت داخلی
 (۲) توسعه مناسبات شهری
 (۳) آباد کردن زمین‌های بایر
 (۴) تقویت نظام اداری

۱۵۲- کدام مورد، درخصوص شهر و شهرنشینی در تاریخ ایران دوره اسلامی تا قبل از روی کار آمدن سلجوقیان، درست است؟

(۱) مسجد و بازار در بخش رَیض قرار داشت.

(۲) شهرها دارای سه بخش، ارگ، شارستان و شهر بیرونی بودند.

(۳) رونق شهرنشینی به رشد چشمگیر صنعت و تجارت منجر شد.

(۴) رشد شهرنشینی، استقرار نظام دیوانی منظم و منسجم را در پی داشت.

۱۵۳- کدام یک از گزاره‌های زیر، درباره نظام پولی و مالیاتی عصر مغولان صحیح نیست؟

(۱) پس از مسلمان شدن مغولان، اخذ سه گونه مالیات کشاورزی، بازرگانی و دامی تا پایان عهد تیموریان تداوم یافت.
 (۲) در اوایل دوره مغول به دلایل مختلفی همچون گرایش اشرافیت نظامی مغول به بی‌نظمی، نظام مالیاتی به هم ریخت.
 (۳) پس از مسلمان شدن مغول‌ها، هر چند نظام مالیاتی تا حدودی اصلاح شد، اما بخشی از بی‌نظمی‌ها همچنان ادامه یافت.
 (۴) در اوایل دوران مغول‌ها از رواج انواع و اقسام مالیات‌ها که شمار آن به ده‌ها مورد می‌رسید، جلوگیری به عمل آمد.

۱۵۴- یکی از تحولات مهم دوران ایلخانان و تیموریان چه بود و چه عاملی نقش مؤثری در روی آوردن مردم به آن داشت؟

(۱) رشد قابل توجه تصوف - افزایش نفوذ و موقعیت اجتماعی رهبران

(۲) گرایش صوفیان به تشیع - نگرانی و ناامیدی ناشی از هجوم مغول به ایران

(۳) رشد طریقت‌های صوفیانه - هجوم ویرانگر مغول به ایران

(۴) ورود طریقت‌های صوفی به سیاست - تکریم و احترام مقام‌های سیاسی و مشایخ صوفی

۱۵۵- کدام گزینه در رابطه با شهر و شهرنشینی در دوران حکمرانی مغولان صحیح نمی‌باشد؟

(۱) با هجوم مغول به ایران، زندگی شهری برای مدتی دچار وقفه و افول شد.

(۲) مجموعه قوانین یاسا به مغول‌ها توصیه می‌کرد که از شهرنشینی دوری گزینند.

(۳) پس از استقرار حکومت ایلخانی به تدریج شهر و شهرنشینی رونق یافت.

(۴) شهر و شهرنشینی در عصر تیموریان، همانند اوایل دوره مغول، دچار رکود و زوال شد.

۱۵۶- در کدام گزینه هر سه مورد از فعالیت‌های اقتصادی نوع سوم محسوب می‌شوند؟

(۱) جنگل‌داری - تحقیق و توسعه - تولید پوشاک

(۲) استخراج سنگ آهن - تولید مواد غذایی - بانکداری

(۳) امور پزشکی و درمانی - مشاوره حقوقی - تجارت

(۴) بانکداری - پردازش اطلاعات - امور آموزشی

۱۵۷- عبارات زیر به ترتیب به چه مواردی اشاره دارند؟

- محصولی که به‌طور وسیعی در اغلب نواحی دنیا کشت می‌شود و ۴۰ درصد آن را ایالات متحده آمریکا تولید می‌کند.

- ناحیه‌ای که بیشترین برنج دنیا در آن تولید می‌شود.

- کشوری که با انقلاب سبز در زمینه تولید برنج به خودکفایی رسیده است.

(۱) گندم - شرق قاره آمریکا - آرژانتین

(۲) گندم - شرق و جنوب شرقی اروپا - پاکستان

(۳) ذرت - شرق و جنوب شرقی اروپا - زلاندنو

(۴) ذرت - شرق و جنوب شرقی آسیا - فیلیپین

۱۵۸- کدام مورد درخصوص ارتباط میان پلانتیشن‌ها و شرکت‌های چندملیتی، درست است؟

(۱) محل استقرار دفتر مرکزی در خارج از مرزهای کشورهای پیشرفته صنعتی قرار گرفته و در آنجا فعالیت می‌کنند.

(۲) کارخانه‌های مونتاژ این شرکت‌ها، در مجاورت سواحل واقع شده‌اند تا بتوانند به سهولت کالاها را به کشور مبدأ ارسال کنند.

(۳) شعبه‌ها و کارخانه‌های مونتاژ محصولات این مزارع و همچنین دفتر مرکزی این شرکت‌ها، در یک مکان استقرار ندارند.

(۴) این شرکت‌ها مزارع وسیعی از یک محصول استوایی مانند موز را در کشورهای نواحی جنب حاره‌ای احداث کرده‌اند.

۱۵۹- کدام یک از وقایع زیر مربوط به مرحله بعد از جنگ‌های جهانی اول و دوم است؟

(الف) صدور سرمایه علاوه بر صدور کالا توسط کشورهای سرمایه‌داری صنعتی

(ب) ایجاد کارخانه‌های مونتاژ در کشورهای صنعتی به‌طور گسترده

(ج) فروش منابع خام و اولیه توسط کشورهایی که از لحاظ صنعتی عقب‌مانده بودند.

(د) گسترش شرکت‌های چندملیتی

(۱) الف - ج - د

(۲) ب - د

(۳) ب - ج

(۴) د - ب - ج

۱۶۰- در کدام یک از گزینه‌های زیر، از شاخص‌های توسعه انسانی استفاده نشده است؟

(۱) در میان کشورهای منطقه، کشور آذربایجان دارای بالاترین نرخ باسوادی است.

(۲) ایالات متحده، در رتبه دوم میزان حقوق پرداختی به کارمندان در جهان قرار دارد.

(۳) در رده‌بندی سازمان بهداشت جهانی، ژاپن از کشورهای دارای بالاترین میزان امید به زندگی است.

(۴) کشور برزیل در سال ۲۰۰۸ بزرگ‌ترین تولیدکننده قهوه در جهان بوده است.

فلسفه دوازدهم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

درس هفتم: عقل در فلسفه

(قسمت اول)

درس هشتم: عقل در فلسفه

(قسمت دوم)

درس نهم: آغاز فلسفه در جهان اسلام

درس دهم: دوره میانی

صفحه‌های ۵۲ تا ۸۶

۱۶۱- کدام گزینه از نتایج بهره بردن از عقل به‌عنوان قوه تفکر و استدلال نیست؟

- (۱) پیشرفت در علوم طبیعی
- (۲) تفکیک کار درست از نادرست
- (۳) شناخت دین و آیین خود
- (۴) تقویت داده‌های حسی

۱۶۲- مطالعه کتب فیلسوفان مسلمان توسط حکمای مسیحی، در ابتدا به چه امری منجر گردید؟

- (۱) ناسازگار یافتن عقلانیت با مبانی اولیه کلیسای کاتولیک
- (۲) توجه به عقلانیت فلسفی در فهم دین مسیح
- (۳) گسترش عقل‌گرایی و عقب‌نشینی اندیشه‌های دینی
- (۴) جایگزین شدن عقل به جای دین و در حاشیه قرار گرفتن دین

۱۶۳- کدام گزینه در باب عقل مطابق با دیدگاه فیلسوفان مسلمان نیست؟

- (۱) اولین مخلوق خدا عقل اول است و عقول دیگر همگی، به صورت با واسطه، از آن پدید می‌آیند.
- (۲) عقل انسان توانایی ادراک همه حقایق را که عقول ادراک می‌کنند، دارا است.
- (۳) ممکن شدن فعالیت عقلی برای انسان در اثر افاضه عقل فعال است.
- (۴) مقام و منزلت عقل فعال نسبت به قوای عقلی انسان مانند آفتاب است نسبت به چشم.

۱۶۴- احساس تعارض میان دستاوردهای عقلی با داده‌های وحیانی ناشی از چیست؟

- (۱) تعارض بین عقل و دین امکان‌پذیر نیست؛ چرا که عقل همواره مؤید دین است.
- (۲) نشان از شکل دوم مخالفت با عقل در جریان‌های فکری دوره اسلامی می‌باشد.
- (۳) گاهی بین کارکرد ابزاری عقل با نقش آن به‌عنوان منبع ناسازگاری وجود دارد.
- (۴) توانمندی‌های محدود عقل انسان در حیطة شناخت وحی هم نتایج و آثاری دارد.

۱۶۵- حدیث زیر از امام صادق (ع) نشانگر کدام‌یک از موارد زیر می‌باشد؟

«ستون خیمه وجود انسان عقل است و با وجود عقل است که فطانت و فهم توانایی حفظ و دانش حاصل می‌شود.»

- (۱) معرفی عقل به‌عنوان ابزاری در جهت تشخیص حق از باطل
- (۲) عدم وجود تعارض ظاهری بین عقلانیت و دیانت
- (۳) نقش آموزه‌های اسلامی و تعالیم دینی در معرفی عقل به‌عنوان موجودی برتر و مجرد
- (۴) نقش عقل به‌عنوان بالاترین مرتبه شهود که اختصاص به پیامبران الهی دارد.

۱۶۶- کدام گزینه درباره فلسفه سیاسی فارابی صحیح می‌باشد؟

- (۱) تفاوت بنیادی مدینه فاضله و جاهله در چگونگی ریاست در مدینه متجلی می‌شود.
- (۲) بهترین مدینه‌ها مدینه‌ای است که مردم آن خواهان دستیابی به سعادت و خیر هستند.
- (۳) رهبری جامعه مختص پیامبر نیست چراکه جانشینان او نیز می‌توانند واجد عمده شرایط لازم برای رهبری باشند.
- (۴) از آنجایی که زندگی جمعی انسان در گرو کمال نفس و سعادت است هدف اصلی مدینه فاضله نیز نیل به سعادت است.

۱۶۷- از نظر ابن‌سینا وقایع ویرانگر طبیعی ...

- (۱) در مجموعه نظام طبیعت موجب شرّ و نابسامانی می‌شوند.
- (۲) خیر و خوبی مطلق هستند و نباید به اشتباه آن‌ها را مخرب قلمداد کرد.
- (۳) به دلیل نسبی بودن شرّ ناشی از آن‌ها نمی‌توان درباره خوبی یا بدی آن‌ها داوری کرد.
- (۴) خود فی‌نفسه شرّ نیستند و لازمه ضروری نظام احسن طبیعت و قضای الهی به شمار می‌روند.

۱۶۸- مطابق با طبیعت‌شناسی ابن‌سینا کدام گزینه درست است؟

- (۱) تفکیک و تمییزی بین ذات جهان طبیعت به عنوان یک کل با ذات اجزای آن مطرح نیست.
- (۲) دانشمند حقیقی با کنار گذاشتن ظواهر پدیده‌ها به کنه و حقیقت اشیاء دست یافته و به علم حقیقی نائل می‌گردد.
- (۳) انسان با تحقیق در پدیده‌های طبیعی قادر به فهم رابطه آن‌ها با ماوراءالطبیعه و رسیدن به کمال می‌شود.
- (۴) عبور یک دانشمند حقیقی از ظواهر پدیده‌ها معلول توجه به رابطه طبیعت با مبدأ هستی، در کنار پژوهش علمی است.

۱۶۹- سهروردی کتاب حکمة‌الاشراق را در چه زمانی نوشت و مواجهه او با روش مشائون چگونه بود؟

- (۱) زمانی که با اندیشه‌های فلسفی ابن‌سینا آشنایی کامل پیدا کرد - از شیوه مشائیان فراتر می‌رود.
- (۲) زمانی که به مقامات عالی عرفان و برترین درجات حکمت نائل شد - از شیوه مشائیان فراتر می‌رود.
- (۳) زمانی که با اندیشه‌های فلسفی ابن‌سینا آشنایی کامل پیدا کرد - به مقابله با شیوه مشائیان می‌پردازد.
- (۴) زمانی که به مقامات عالی عرفان و برترین درجات حکمت نائل شد - به مقابله با شیوه مشائیان می‌پردازد.

۱۷۰- کدام گزینه بیانگر معنای صحیح و دقیق‌تر ریاست تامه برای حکیم متأله از دیدگاه سهروردی است؟

- (۱) حاکمیت ظاهری حکیم اشراقی بر جامعه بشری
- (۲) ریاست از راه قهر و غلبه بر عامه مردم و شکست نادانی
- (۳) شایستگی حقیقی برای هدایت جامعه و بشر، چه آشکارا و چه نهانی
- (۴) بهره‌مندی همیشگی جهان از تدبیر حکیمی به قلّه‌های عرفان رسیده است.

فلسفه یازدهم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

درس هفتم: ابزارهای شناخت
درس هشتم: نگاهی به تاریخچه
معرفت
صفحه‌های ۵۰ تا ۶۸

۱۷۱- کدام گزینه در مورد ابزاری از ابزارهای شناخت که انسان را به طبیعت مرتبط می‌کند صحیح است؟

(۱) در آن خطا راه ندارد چون خطا مختص عقل است.

(۲) ما توسط آن از اشیای طبیعی استفاده می‌کنیم.

(۳) استفاده مناسب از اشیاء، بر پایه این شناخت محقق می‌شود.

(۴) این شناخت که با آزمایش و خطا همراه است، علوم مختلف را شکل می‌دهد.

۱۷۲- کدام یک از دانش‌های زیر از نظر ابزار شناختی با سایرین متفاوت است؟

(۱) نور هم خاصیت‌های ماده را دارد و هم به صورت همزمان به شکل موج عمل می‌کند.

(۲) تمام جوامع ابتدایی به صورت قبیله‌ای یا به شکل گروه‌های خانوادگی اداره می‌شده‌اند.

(۳) دانشمندان با بررسی عناصر مختلف شیمیایی پی برده‌اند که گاه مواد ویژگی‌های یکسانی دارند.

(۴) هر نمودار سهمی که در طبیعت مشاهده شود یک کانون و رأس و فاصله‌ای مشخص دارد.

۱۷۳- کدام گزینه در مورد تفاوت وحی و شهود قلبی صحیح است؟

(۱) ابزار وحی مختص افرادی خاص و شهود به نوعی همگانی است.

(۲) بالاترین مرتبه شهود وحی است که رسیدن به چنین مرتبه‌ای تنها راه بهره‌مندی از معارف آن است.

(۳) وحی دفعتاً اتفاق می‌افتد اما شهود قلبی تدریجی و آرام آرام اتفاق می‌افتد.

(۴) یکی از شروط شهود قلبی پاکی و تزکیه نفس است در حالی که این مورد از شروط وحی نیست.

۱۷۴- هریک از عبارات زیر مربوط به کدام یک از ابزارهای شناخت می‌باشد؟

(الف) شناخت تمایزها و تفاوت‌های اشیاء با این ابزار جنبه کاربردی پیدا می‌کند.

(ب) قابلیت تعمیم و انتقال به سایرین را ندارد.

(ج) از یافته‌های دیگر ابزارها بهره‌مند می‌شود.

(۱) عقل - حس - شهود (۲) عقل - شهود - عقل (۳) حس - عقل - وحی (۴) حس - شهود - عقل

۱۷۵- با توجه به نظرات افلاطون و ارسطو در باب ابزارهای شناخت کدام گزینه صحیح است؟

(۱) هر دو فیلسوف به یک میزان حس و عقل را معتبر می‌دانند.

(۲) ارسطو برخلاف افلاطون راه‌های معتبر شناخت و دوری از مغالطه را تبیین کرد.

(۳) شناخت جهانی برتر از نظر افلاطون با شهود و از نظر ارسطو با عقل میسر است.

(۴) نزد افلاطون مرتبه ادراک حسی بسیار پایین‌تر از ادراک عقلی است.

۱۷۶- تفاوت فلسفه سهروردی با ابن سینا و فارابی در چیست و معارف وحیانی با فلسفه ملاصدرا چه نسبتی دارد؟

- (۱) سهروردی علاوه بر عقل به عرفان و شهود نیز توجه داشت - ملاصدرا آن را پایه استدلال خویش قرار می‌داد.
- (۲) سهروردی برای شناخت حسی و عقلی اعتباری قائل نبود - معارف وحیانی ماده و مقدمات استدلال‌های ملاصدرا هستند.
- (۳) ابن سینا و فارابی شهود را در فلسفه خود وارد نمی‌کردند - قرآن تأییدکننده فلسفه ملاصدرا و فلسفه ملاصدرا تأییدکننده قرآن است.
- (۴) اندیشه‌های فارابی و ابن سینا عقلی و استدلالی است نه شهودی - ملاصدرا تناقضات میان وحی و عقل را حل کرد.

۱۷۷- کدام یک از گزاره‌های زیر مورد توافق دو مکتب تجربه‌گرا و عقل‌گرا نیست؟

- (۱) عقل می‌تواند در رسیدن به شناخت صحیح یاری‌رسان باشد.
- (۲) شناخت حسی گاهاً ممکن است مطابق با واقع نباشد.
- (۳) گزاره‌های صادقی داریم که صرفاً متکی بر استدلال عقلانی است.
- (۴) شناختی که عقل در آن دخیل باشد ممکن است نادرست و کاذب باشد.

۱۷۸- کدام گزینه به ترتیب بیانگر اختلاف نظر و اشتراک نظر کانت با دکارت در معرفت‌شناسی است؟

- (۱) برخی شناخت‌های انسان فطری و ذاتی اوست - انسان قادر به درک نفس غیرمادی و خداوند است.
- (۲) تنها شناخت ممکن برای آدمی شناخت تجربی است - انسان قادر به درک نفس غیرمادی و خداوند است.
- (۳) برخی شناخت‌های انسان فطری و ذاتی اوست - شناخت تجربی بر پایه مفاهیم مستقل از تجربه میسر است.
- (۴) تنها شناخت ممکن برای آدمی شناخت تجربی است - شناخت تجربی بر پایه مفاهیم مستقل از تجربه میسر است.

۱۷۹- کدام عبارت به‌طور ضمنی دربردارنده مضامین نسبی‌گرایانه نمی‌باشد؟

- (۱) انسان قادر به شناخت اشیای پیرامون خود نیست.
- (۲) به جای حقیقت واحد دیگر باید به حقایق متکثر روی بیاوریم.
- (۳) مارکسیسم به مثابه یک ایدئولوژی حقایق متضاد با خود را طرد می‌کند.
- (۴) ما تنها بخشی از حقیقت را در اختیار داریم و هر کس از منظر خود به آن می‌نگرد.

۱۸۰- پزشکان سنتی مرضی را غلبه یکی از طبع‌های چهارگانه می‌دانستند و سعی می‌کردند با استفاده از برخی گیاهان، تعادل را میان طبع‌ها برقرار کنند

و این کار بعضی اوقات منجر به درمان بیماری می‌شد. دیدگاه پراگماتیسم نسبت به این موضوع چیست؟

- (۱) چون چنین چیزی با علم تجربی سازگار نیست پس نمی‌تواند هیچ حقیقتی داشته باشد.
- (۲) چون این نظریه در مواردی منجر به درمان بیماری می‌شده پس می‌تواند از میزانی از حقیقت بهره‌مند باشد.
- (۳) این نظریه بسته به شرایط، برای کسانی که بهبود یافته‌اند حقیقت و برای سایرین غیرحقیقی می‌باشد.
- (۴) انسان معیاری برای درستی یا نادرستی شناخت ندارد و در نتیجه نمی‌تواند در این باره نظری بدهد.

منطق

درس هفتم: احکام قضایا
درس هشتم: قیاس اقترانی
صفحه‌های ۶۲ تا ۸۲

در این بخش، از میان سوالات منطق و فلسفه یازدهم تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سوالاتی ۱۸۱ تا ۱۹۰ «یا» به سوالاتی ۱۹۱ تا ۲۰۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

۱۸۱- با فرض عدم اطلاع از محتوای قضایا، می‌توان از کذب متداخل قضیه «الف» به کذب قضیه «الف» رسید. کدام گزینه نمی‌تواند قضیه «الف» باشد؟

(۱) هر ج غیر د است. (۲) هیچ ج غیر د نیست.

(۳) هر ب غیر ج است. (۴) بعضی ب غیر ج است.

۱۸۲- منظور از اینکه «قضیه سالبه جزئیه عکس لازم‌الصدق ندارد» چیست؟

(۱) قضیه سالبه جزئی دارای عکس کاذب می‌باشد.

(۲) در واقع برای این نوع از قضایا نمی‌توان عکسی را در نظر گرفت.

(۳) لزوماً این‌طور نیست که برخی از افراد محمول نیز با افراد موضوع مابین داشته باشد.

(۴) قضیه صادق از نوع سالبه جزئی عکس صادق ندارد.

۱۸۳- اگر یک قضیه موجبه جزئی صادق باشد، کدام گزینه حتماً کاذب خواهد بود؟

(۱) متداخل نقیض آن (۲) متضاد نقیض آن

(۳) نقیض عکس مستوی آن (۴) متداخل عکس مستوی آن

۱۸۴- اگر بدانیم نقیض یک قضیه، قضیه صادق «بعضی الف ب نیست» می‌باشد، به ترتیب چه حکمی می‌توان درباره متضاد، عکس مستوی و متداخل خود

آن قضیه صادر کرد؟

(۱) صادق - نامشخص - کاذب (۲) نامشخص - نامشخص - صادق

(۳) صادق - کاذب - نامشخص (۴) نامشخص - نامشخص - نامشخص

۱۸۵- سه قضیه موجبه کلیه، سالبه جزئیه و سالبه کلیه داریم. بین این سه قضیه کدام یک از روابط زیر امکان تحقق ندارد؟

(۱) تضاد (۲) تناقض (۳) تداخل (۴) عکس مستوی

۱۸۶- اگر در یک قیاس اقترانی، حد وسط در مقدمه اول با موضوع اقتران داشته باشد و در مقدمه دوم با محمول، و در قیاس دیگری جایگاه حدوسط در

مقدمات برعکس باشد، به ترتیب کدام شکل از قیاس اقترانی رقم می‌خورد؟

- (۱) شکل چهارم - شکل اول
 (۲) شکل اول - شکل دوم
 (۳) شکل اول - شکل چهارم
 (۴) شکل چهارم - شکل دوم

۱۸۷- اگر درستی دو عبارت «الف مساوی ب است» و «ب مساوی ج است» را بدانیم، کدام عبارت از نظر منطقی درست است؟

- (۱) دو قیاس معتبر از شکل اول و چهارم با آن‌ها تشکیل می‌شود. (۲) با این دو عبارت نمی‌توان هیچ قیاس اقترانی معتبر تشکیل داد.
 (۳) با توجه به درستی آن‌ها صدق نتیجه ضروری است. (۴) فقط قیاسی از شکل چهارم با نتیجه صادق تشکیل می‌شود.

۱۸۸- به ترتیب کدام یک از انواع قضایای محصوره، در بردارنده «همه مصادیق موضوع و همه مصادیق محمول» و «برخی مصادیق موضوع و برخی مصادیق

محمول» است؟

- (۱) سالبه کلی - موجبه جزئی
 (۲) موجبه کلی - سالبه جزئی
 (۳) سالبه کلی - سالبه جزئی
 (۴) موجبه کلی - موجبه جزئی

۱۸۹- کدام یک از قیاس‌های زیر قیاس معتبر است؟

- (۱) بعضی انسان‌ها شاعر هستند، هر انسانی متفکر است. پس: بعضی شاعرها متفکر هستند.
 (۲) هیچ ماری آهو نیست، هیچ آهویی اسب نیست. پس: هیچ ماری اسب نیست.
 (۳) هیچ الف ب نیست، بعضی ج ب است. پس: بعضی الف ج است.
 (۴) بعضی حیوانات دوزیست هستند، هر قورباغه‌ای دوزیست است. پس: بعضی حیوانات دوزیست هستند.

۱۹۰- در کدام گزینه، شکل قیاس نادرست می‌باشد و خود قیاس نیز نامعتبر است؟

- (۱) هیچ ب ج نیست / هر الف ب است؛ نتیجه: هیچ الف ج نیست. - شکل اول
 (۲) بعضی ج ب است / هر ب الف است؛ نتیجه: بعضی ج الف است. - شکل اول
 (۳) هیچ ب الف نیست / بعضی الف ج است؛ نتیجه: بعضی ج ب نیست. - شکل چهارم
 (۴) بعضی الف ج نیست / هر ب الف است؛ نتیجه: بعضی ب ج نیست. - شکل چهارم

فلسفه یازدهم

اگر به سؤال‌های ۱۸۱ تا ۱۹۰ پاسخ ن داده‌اید، به سؤال‌های ۱۹۱ تا ۲۰۰ پاسخ دهید.

درس هفتم: ابزارهای شناخت
درس هشتم: نگاهی به تاریخچه
معرفت
صفحه‌های ۵۰ تا ۶۸

۱۹۱- کدام گزینه دربارهٔ ابزار حس در شناخت نادرست است؟

- (۱) بر پایهٔ شناخت حاصل از آن زندگی می‌کنیم و از اشیای طبیعی بهره می‌بریم.
- (۲) با آن به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت پی می‌بریم و قوانین طبیعی را می‌شناسیم.
- (۳) شناخت تمایزها و تفاوت‌های اشیای طبیعی با یکدیگر از طریق این ابزار حاصل می‌شود.
- (۴) شناختی خطاپذیر محسوب می‌شود، اما گاهی اوقات خود آن می‌تواند به خطاهایش پی ببرد.

۱۹۲- کدام یک از عبارات زیر دربارهٔ شناخت صحیح نمی‌باشد؟

- (۱) عقل توانایی این را دارد که خطای شناخت حس را با کمک خود حس تشخیص دهد.
- (۲) نسبت بین شناخت عقلی و ادراک عقلی محض مانند نسبت ماده و هوا می‌باشد.
- (۳) همهٔ حقایقی که راه ادراک آن‌ها با حواس ممکن نیست، تنها با شناخت عقلی محض درک می‌شوند.
- (۴) فهم گزارهٔ «اجتماع نقیضین محال است» پیش از تجربه و به‌طور مستقل از آن صورت می‌گیرد.

۱۹۳- صدق و کذب عبارات زیر به ترتیب چگونه است؟

- لازمهٔ شناخت این است که همواره امر معلوم مابین با عالم باشد.
- اخذ معارف و حیانی برای ما مسلمانان بدون واسطه است.

- (۱) درست - نادرست (۲) درست - درست (۳) نادرست - نادرست (۴) نادرست - درست

۱۹۴- عبارت زیر نشان‌دهندهٔ همهٔ موارد گزینه‌ها می‌باشد؛ به جز ...

«برای رفع تشنگی لیوان آب را برمی‌داریم و برای رفع گرسنگی به سراغ ظرف غذا می‌رویم.»

- (۱) شناخت تمایزها و تفاوت‌های اشیای با ابزار حس در شناخت به دست می‌آید.
- (۲) گاهی در شناخت حسی خطا رخ می‌دهد و با کمک عقل خود به آن‌ها پی می‌بریم.
- (۳) انسان این امکان را دارد که به کمک عقل خود از اشیای متفاوت استفاده‌های مختلف بکند.
- (۴) اصل و قاعدهٔ عقلی مبنی بر اینکه هر پدیده علتی ویژه دارد، و از هر چیزی، هر چیزی پدید نمی‌آید.

۱۹۵- کدام گزینه تبیین دقیق‌تری از جملهٔ زیر مطابق با نظر سوفسطائیان ارائه می‌دهد؟

«سوفسطائیان معتقد بودند که اگر چیزی را حس می‌کنیم بدان معنا نیست که از واقعیتی بیرونی خبر می‌دهد؛ ما چیزی جز احساس در اختیار نداریم.»

- (۱) این جمله معیار تطابق با واقعیت را انکار می‌کند که پیش از آن ملاک صحت شناخت بود.
- (۲) این جمله بدین معناست که ما بدون هیچ معرفتی صرفاً از اشیاء استفاده می‌کنیم.
- (۳) معنی این جمله آن است که واقعیت بیرونی وجود ندارد و به همین خاطر قابل شناخت نیست.
- (۴) این جمله امکان حاصل کردن هر گونه شناخت و دانشی را رد می‌کند.

۱۹۶- کدام یک از گزاره‌های زیر مورد توافق اکثر فلاسفهٔ مسلمان نیست؟

- (۱) عقل و حس و وحی هر کدام در جای خود کاربرد دارند.
- (۲) معرفت فلسفی که متکی بر استدلال عقلانی نباشد اساساً وجود ندارد.
- (۳) دستیابی مستقیم به مرتبهٔ وحی اختصاص به پیامبران الهی دارد.
- (۴) فیلسوفی که از معرفت شهودی استفاده نکند، به جایی نمی‌رسد.

۱۹۷- کدام گزینه مطابق با نظر عموم فلاسفهٔ مسلمان در رابطه با معرفت صحیح می‌باشد؟

- (۱) معرفت شهودی و وحیانی در همهٔ مواضع فلسفی قابلیت طرح دارند.
- (۲) عقل و حس معتبرند اما شهود و وحی در ساحت فلسفه از اعتبار چندانی برخوردار نیستند.
- (۳) همهٔ این ابزارهای معرفت در جایگاه خود ما را به‌طور مستقل به معرفت فلسفی نائل می‌کنند.
- (۴) شهود قلبی و وحی بدون یاری استدلال عقلی به هیچ نوع معرفت فلسفی ختم نمی‌شود.

۱۹۸- کدام گزینه دربارهٔ جریان‌های فکری در دورهٔ جدید اروپا نادرست می‌باشد؟

- (۱) دکارت اعتقاد به وجود خدا را شناختی ذاتی و غیرتجربی می‌دانست.
- (۲) به نظر بیکن، فیلسوفان گذشته با پیروی از ارسطو، بیشتر بر استدلال عقلی تکیه کرده بودند.
- (۳) با وجود قائل بودن دکارت به استدلال عقلی محض، شناخت تجربی مورد انکار او قرار نمی‌گرفت.
- (۴) کانت معتقد است که مفاهیمی مانند زمان و مکان حاصل همکاری عقل و حس هستند.

۱۹۹- کدام یک از جملات زیر نمی‌تواند سخن یک فرد نسبی‌گرا باشد؟

- (۱) شناخت هرکس در همهٔ مواضع علمی و معرفتی اعتبار دارد.
- (۲) نتیجهٔ آزمایشات آن است که فلز آزمایش‌شده با افزایش حرارت منبسط می‌شود.
- (۳) این دارو روی ده بیمار گذشته که آزمایش کرده‌ایم تأثیر داشته است.
- (۴) از دیدگاه ما و بنابر مشاهدات قلبی میان پدیده‌های طبیعی علیت برقرار است.

۲۰۰- معیار حقیقت در مکتب پراگماتیسم کدام گزینه نمی‌تواند باشد؟

- (۱) کاربردی بودن (۲) سودمند بودن (۳) منجر شدن به نفع جمعی (۴) مطابق واقعیت عینی بودن

روان‌شناسی

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

درس پنجم: تفکر (۱) حل مسئله
درس ششم: تفکر (۲) تصمیم‌گیری
صفحه‌های ۱۱۲ تا ۱۵۷

۲۰۱- کدام یک از مراحل حل مسئله باعث می‌شود تا ملاک روشنی برای فهم موقعیت داشته باشیم؟

- (۱) تشخیص مسئله
(۲) ارزیابی راه‌حل
(۳) بازبینی و اصلاح راه‌حل
(۴) انتخاب راه‌حل‌های جایگزین

۲۰۲- زهرا در آزمون سراسری دی‌ماه با مسئله مدیریت زمان روبه‌رو شد و نتوانست به بسیاری از سؤالات پاسخ دهد. با تحلیل آزمون، زهرا تصمیم گرفت ترتیب پاسخ‌گویی خود به درس‌ها را تغییر دهد و روش تازه خود را در آزمون‌های آزمایشی مابین دو کنکور امتحان کرد تا در نهایت در کنکور سراسری تیرماه از روش تازه خود استفاده کرد و همچنین روش ضریب و منها را نیز به کار گرفت. هر یک از اقدامات مشخص شده زهرا در راستای کدام یک از مراحل حل مسئله است؟

- (۱) تشخیص مسئله - ارزیابی راه‌حل - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین
(۲) ارزیابی راه‌حل - به‌کارگیری راه‌حل - ارزیابی راه‌حل
(۳) ارزیابی راه‌حل - به‌کارگیری راه‌حل - بازبینی و اصلاح راه‌حل
(۴) تشخیص مسئله - ارزیابی راه‌حل - بازبینی و اصلاح راه‌حل

۲۰۳- کدام گزینه برای عبارت زیر صدق نمی‌کند؟

- «دانش خوبی از بحث فنی دارم و در این معامله باید بفهمم که صاحب ماشین، کیلومتر آن را کم کرده است یا نه. با این حال خیلی نگرانم.»
(۱) شخص با جدیت کامل در حال پیگیری مسئله است.
(۲) احتمال دارد در این مسئله از راه‌حل‌های غیرمنطقی استفاده کند.
(۳) موقعیت فعلی را به خوبی می‌شناسد.
(۴) هدف او تقریباً واضح است و از آن آگاه است.

۲۰۴- فاطمه از پدرش می‌پرسد: «چگونه یک نفر می‌تواند هجده روز نخوابد؟» پدرش مدتی فکر می‌کند و بالاخره با استناد به اینکه بی‌خوابی بیش از سه یا چهار روز می‌تواند منجر به مرگ شود، به این نتیجه می‌رسد که اصلاً چنین چیزی امکان ندارد. کدام گزاره درباره پاسخ پدر او صحیح است؟

- (۱) اگر پدرش مدتی فکر کردن به مسئله را رها کند و به کاری دیگر بپردازد، قطعاً به جواب خواهد رسید.
(۲) ممکن است اثر انتقال علت ناتوانی پدر در پاسخ درست به سؤال دخترش باشد.
(۳) پاسخ پدر صحیح است و او از روش تحلیلی برای حل مسئله استفاده کرده است.
(۴) مدت زمانی را که پدر صرف فکر کردن به پاسخ سؤال کرده بود را می‌توان اثر نهفتگی نامید.

۲۰۵- کدام گزینه دارای انتقال منفی است و کدام شیوه می‌تواند به ایجاد نوآوری و اختراع منجر شود؟

- (۱) شخص روش مطالعه درس‌های ترم پیش را در درس‌های این ترم به کار بسته است و هنوز در نمره‌هایش پیشرفت چندانی حاصل نشده است. -
دانشگاه در پی تغییر اصول انضباطی است، اما تغییر هر اصل، قسمتی از کار را بهبود می‌دهد و قسمت دیگری را دچار مشکل می‌کند.
(۲) شخص در حل مسائل ریاضی، به تیپ‌های جدیدی برمی‌خورد و می‌بیند که تمرین‌های ریاضی گذشته‌اش فقط قسمت کوچکی از سؤال را پاسخ می‌دهند. - شخص بی‌مرد که مدل ذهنی فعلی، قابلیت درمان طیفی از بیماران را ندارد، پس در این فکر است که ساختارهای جدیدی شناسایی کند.
(۳) درمان‌گر، از تکنیک‌های پیشین برای درمان بیمار جدید استفاده می‌کند و می‌بیند که حال بیمار به مدت چند روز آشفته‌تر شده است. - پزشک می‌بیند که دارو اثر نمی‌کند، اما همچنان دوز دارو را افزایش می‌دهد.
(۴) شخص می‌خواهد لامپ اتاقش را عوض کند اما چهارپایه ندارد پس از یک صندلی استفاده می‌کند. - فرد در چینش وسایل داخل چمدان به مشکل برخوردده و با خود فکر می‌کند شاید بتواند بعضی وسایل را عمودی بچیند، یا مثلاً لباس‌هایش را کوچکتر تا بزند.

۲۰۶- «دانشجویی با فضای دانشگاهی که در آن تحصیل می‌کند مشکل دارد، زیرا حوزه‌های مورد علاقه او در رشته خودش، به هیچ وجه در فضای دانشگاه پیگیری نمی‌شوند. او برای کار پژوهشی خود با چند نفر از اساتید صحبت کرده است و بنا به همین اختلاف نظر، نتوانسته است به جمع‌بندی‌ای درباره حیطه پژوهشی خود در دانشگاه برسد و در معرض اخراج از دانشگاه است. در این شرایط، او تصمیم می‌گیرد در حوزه مرتبط با کارهای یکی از اساتید، هرچند مورد علاقه خودش نباشد، کار کند.» کدام سبک تصمیم‌گیری درباره او بیشتر صادق است؟

- (۱) منطقی (۲) اجتنابی (۳) احساسی (۴) تکانشی

۲۰۷- کدام گزینه درباره تفاوت تصمیم‌گیری و حل مسئله درست است؟

- (۱) تعارض در یکی از آن‌ها وقوع می‌یابد. (۲) یکی بر دیگری تقدم و علیت دارد.
(۳) هر دو شامل یک گزینه ایده‌آل هستند. (۴) هر دو شامل راه‌های متنوعی می‌شوند.

۲۰۸- سارا مدیر شرکت تولیدکننده بستنی است. کدام یک از تصمیم‌گیری‌های او مصداق تعارض گرایش- گرایش است؟

- (۱) فروش بخشی از سهام شرکت خود یا پذیرش ورشکستگی
(۲) افزایش طعم‌های بستنی‌های تولید شده یا ورود به بازار دیگر محصولات لبنی
(۳) کاهش تبلیغات فروش بستنی برای پرداخت پاداش بیشتر به کارکنان
(۴) کاهش حاشیه سود حاصل از فروش هر محصول در ازای فروش تعداد بیشتر محصول

۲۰۹- در کدام یک از مثال‌های زیر، فرد فعالیت شناختی پیچیده‌تری را انجام داده است؟

- (۱) بهنام بعد از بررسی‌های متعدد تصمیم گرفت که از ایران مهاجرت کند.
(۲) محمد حافظ کل قرآن کریم است.
(۳) امیرحسین در دانشگاه علوم قضایی تحصیلی کرده و در حال حاضر به قضاوت مسائل خانوادگی می‌پردازد.
(۴) عماد با مهارت بالایی مسائل درس ریاضی را حل می‌کند.

۲۱۰- حضرت علی (ع) در حدیثی می‌فرمایند: «کسی که به چیزی عاشق و شیفته شود، این محبت، چشم صورت و چشم دل او را نابینا می‌سازد. پس او با

چشمی ناسالم می‌نگرد و با گوشی ناشنوا می‌شنود و خواسته‌ها و تمنیات، عقل او را از هم می‌گسلد و دنیا دلش را می‌میراند؛ این سخن با کدام یک از

گزینه‌های زیر در رابطه است؟

- (۱) احساسی عمل کردن می‌تواند پیامدهای ناگوار داشته باشد.
(۲) در این سبک فرد به صورت ناگهانی و با عجله و بدون محاسبه تصمیم می‌گیرد.
(۳) فرد ممکن است به جای فکر کردن، از دیگران کورکورانه اطاعت کند.
(۴) در این سبک افراد زمان را از دست می‌دهند و مشکلشان بیشتر می‌شود.

اقتصاد

در این بخش، از میان سؤالات اقتصاد و روان‌شناسی تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤالات ۲۱۱ تا ۲۲۰ «یا» به سؤالات ۲۲۱ تا ۲۳۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

درس دهم: مقاوم‌سازی اقتصاد
درس یازدهم: رشد و پیشرفت اقتصادی
صفحه‌های ۱۰۵ تا ۱۲۸

۲۱۱- منحنی مرز امکانات تولید زیر مربوط به کشوری فرضی است که منابع و امکانات خود را به ساخت انواع

کالاهای رفاهی و یا گسترش و بهبود زیرساخت‌ها اختصاص می‌دهد، با توجه به این منحنی کدام گزینه

دربارنده مفهوم «رشد اقتصادی» نیست؟

(۱) افزایش GDP کشور نسبت به سال پیش

(۲) اختصاص دادن سرمایه کمتر به تولید کالاهای رفاهی و استفاده از آن سرمایه‌ها در بهبود زیرساخت‌هایی چون جاده، سدسازی و ساخت نیروگاه که امکان تولید بیشتر را در آینده فراهم کند.

(۳) جابه‌جا شدن وضعیت تولید از نقطه N زیرمنحنی PPF (مرز امکانات تولید) به نقطه M

(۴) انتقال منحنی مرز امکانات تولید به سمت راست و خارج (انتقال از نقاط A و B به نقاط C و D)

۲۱۲- کدام مورد به ترتیب «منشأ رشد اقتصادی» و «مؤلفه اندازه‌گیری پیشرفت اقتصادی» را ارائه می‌دهد؟

(۱) آموزش نیروی انسانی - افزایش عرضه نیروی کار (۲) آموزش نیروی انسانی - میانگین سال‌های تحصیلی

(۳) سرانه درآمد ناخالص داخلی - افزایش عرضه نیروی کار (۴) سرانه درآمد ناخالص داخلی - میانگین سال‌های تحصیلی

۲۱۳- جدول زیر وضعیت توزیع درآمد کشوری فرضی با ۴۰ میلیون نفر جمعیت را در سال ۲۰۲۲ میلادی نشان می‌دهد. چنانچه ۵۰ درصد درآمد ملی در

اختیار ۳۰ درصد پردرآمد جامعه باشد؛ آنگاه:

سهم دهک اول	۴٪
سهم دهک دوم	۵٪
سهم دهک سوم	؟
سهم دهک چهارم	۷٪
سهم دهک پنجم	۷٪
سهم دهک ششم	۹٪
سهم دهک هفتم	؟
سهم دهک هشتم	۱۵٪
سهم دهک نهم	۱۷٪
سهم دهک دهم	؟
۱۰۰ درصد جمعیت کشور	۱۰۰ درصد درآمد ملی

(الف) سهم دهک‌های سوم، هفتم و دهم (به ترتیب) چند درصد است؟

(ب) نسبت سهم ۵۰ درصد بالای جامعه به ۵۰ درصد پایین چقدر است؟

(ج) چنانچه دولت تصمیم بگیرد به ۴ دهک پایین جامعه یارانه دهد، چه جمعیتی از این

کشور مشمول دریافت یارانه خواهد شد؟

(۱) الف) ۶-۱۴-۱۸ (ب) ۲/۵۷ (ج) ۱۶ میلیون نفر

(۲) الف) ۵-۱۳-۱۸ (ب) ۲/۵۷ (ج) ۱۶ میلیون نفر

(۳) الف) ۶-۱۲-۱۹ (ب) ۳/۴۶ (ج) ۴ میلیون نفر

(۴) الف) ۵-۱۲-۲۰ (ب) ۳/۴۶ (ج) ۴ میلیون نفر

محل انجام محاسبات

۲۱۴- درست «د» یا غلط «غ» بودن هر یک از عبارتهای زیر، به ترتیب چگونه است؟

- طی هفت قرن دوران شکوفایی تمدن اسلامی، احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا قرار گرفت.

- روند افول اقتصاد ایران در دوران قاجار، با تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل گیری قدرت های بزرگ در آن قاره مصادف بود.

- در دوران قاجار، حتی ایجاد زمینه های قانونی (مثل قانون تجارت و تعاونی ها) و زیرساخت های مواصلاتی (مانند راه آهن)، گسترش مدارس و دانشگاه ها و بهبود نسبی بهداشت هم نتوانست اقتصاد ایران را از ضعف ساختاری و هویتی برهاند.

- اقتصاد ایران در دوران حکومت پهلوی به جای تکیه بر پایه های بومی و درونزای داخلی و ملی خود، به بیرون از مرزها و قدرت های بزرگ متکی شد.

(۱) د - غ - غ - د (۲) غ - د - د - غ (۳) غ - غ - د - غ (۴) د - د - د - غ

۲۱۵- چند مورد از عبارات زیر در خصوص مفهوم استقلال اقتصادی و اقتصاد مقاومتی صحیح است؟

(الف) اقتصاددانان با اصطلاحاتی مانند ریاضت اقتصادی، قطع روابط اقتصادی با دیگر کشورها، تک محصولی بودن و خودکفایی بر مقاومت سازی اقتصادی تأکید می کنند.

(ب) برای عبور از مشکلات اقتصادی و آسیب هایی که اقتصاد ملی را در دوران کنونی تهدید می کند، مقاومت سازی اقتصاد و مصونیت بخشی به آن در برابر فشارها و تکان های خارجی ضروری است.

(ج) وابسته نبودن اقتصاد ملی به اقتصاد های بیگانه را نمی توان با نام استقلال اقتصادی شناخت.

(د) استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست.

(ه) اقتصاد مقاوم، محصول خودباوری، تلاش و مجاهدت همه جانبه و فراگیر مردمان سخت کوشی است که حاضر نیستند زیر سایه بیگانگان زندگی کنند.

(و) هر کشوری برای پیشرفت، به تعامل منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد. مهم آن است که این تعامل، مقتدرانه و از روی تدبیر باشد.

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۲۱۶- انواع تولیدات کشوری فرضی در دو گروه «کالاها» و «خدمات» در دو سال به همراه میانگین قیمت آن ها در جدول زیر داده شده است. (سال اول، سال پایه است.)

(الف) اگر میزان تولید سال اول (GDP) برابر با ۱۸۵۰۰ واحد پولی باشد، قیمت هر واحد خدمات در سال اول چقدر است؟

(ب) نرخ رشد تولید واقعی در سال دوم چه میزان است؟

انواع تولید	سال اول		سال دوم	
	قیمت (به واحد پولی)	مقدار تولید (به کیلو)	قیمت (به واحد پولی)	مقدار تولید (به کیلو)
کالا	۱۵۰	۳۰	۱۶۰	۴۰
خدمات	؟	۷۰	۲۵۰	۶۵

(۱) الف) ۳۲۰ (ب) ۳/۱ درصد

(۲) الف) ۲۰۰ (ب) ۲/۷ درصد

(۳) الف) ۳۲۰ (ب) ۲/۷ درصد

(۴) الف) ۲۰۰ (ب) ۳/۱ درصد

۲۱۷- چنانچه تولید ناخالص داخلی اسمی و واقعی کشوری در دو سال پیاپی مطابق جدول زیر باشد؛ آنگاه:

الف) نرخ رشد تولید ناخالص داخلی «اسمی» در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال قبل کدام است؟

ب) نرخ رشد تولید ناخالص داخلی «واقعی» در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال قبل کدام است؟

سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	میزان تولید
۱۵۸,۴۰۰	۱۲۰,۰۰۰	تولید ناخالص داخلی اسمی
۱۴۷,۶۰۰	۱۲۰,۰۰۰	تولید ناخالص داخلی واقعی

(۱) الف) ۳۲ درصد ب) ۲۹ درصد

(۲) الف) ۴۱ درصد ب) ۳۲ درصد

(۳) الف) ۳۲ درصد ب) ۲۳ درصد

(۴) الف) ۴۱ درصد ب) ۲۹ درصد

۲۱۸- کدام یک از عبارات زیر، به ترتیب شامل کالاها و خدماتی است که در تولید ناخالص داخلی (GDP) محاسبه می‌شود و کدام عبارت شامل مواردی

است که در تولید ناخالص داخلی (GDP) محاسبه نمی‌شوند؟

الف) میزان ورق فولاد به کار رفته در تولید خودرو - خدمات پزشکان - خدمات رانندگان اسنپ - خرید و فروش وسایل دست دوم در سایت دیوار

ب) کار ساختمانی کارگران خارجی در کشور - خدمات پلیس - ارزش پوشاک صادراتی - خدمات پرستاران

پ) خدمات هلال احمر - ارزش لنت ترمز به کار رفته در خودرو - تولید پوشاک با برند جعلی - خدمات مؤسسه خیریه محک

ت) خدمات معلمان - کار زنان برنج کار در زمین برای مصرف خودشان - میزان نان تولیدی - ارزش فروش فروشگاه‌های زنجیره‌ای

(۱) ت - الف   (۲) ب - پ   (۳) ب - الف   (۴) ت - ب

۲۱۹- در یک کشور فرضی، کالاهای جدول زیر در مدت یک سال تولید شده است، با توجه به رقم این تولیدات و سایر داده‌ها:

الف) تولید ناخالص داخلی این کشور چند میلیون ریال است؟

ب) چنانچه جمعیت کل این کشور ۵۰ میلیون نفر باشد، «تولید ناخالص داخلی سرانه» آن کدام است؟

A	مواد غذایی	۵۰۰ تن از قرار هر تن	۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال
B	ماشین‌آلات	۵,۰۰۰ دستگاه از قرار هر دستگاه	۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
C	پوشاک	۱۵,۰۰۰ عدد از قرار هر عدد	۵۰۰,۰۰۰ ریال
D	خدمات ارائه شده	$\frac{۲}{۳}$ ارزش پوشاک	

(۱) الف) ۲۷۵,۵۰۰ ب) ۵۲۵۰

(۲) الف) ۲۷۵,۵۰۰ ب) ۵۳۵۰

(۳) الف) ۲۷۷,۵۰۰ ب) ۵۲۵۰

(۴) الف) ۲۷۷,۵۰۰ ب) ۵۵۵۰

۲۲۰- همه گزینه‌ها به استثنای گزینه «...» در ارتباط با «شاخص توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی» در تعدادی از کشورهای جهان، درست است.

(۱) «امید به زندگی در بدو تولد» در نروژ ۸۲/۳ سال است.

(۲) «میانگین سال‌های تحصیلی» در سوئیس ۱۳/۴ سال است.

(۳) «رتبه (HDI)» در آلمان ۴ است.

(۴) درآمد ناخالص ملی سرانه (GNI) در ایرلند ۵۹/۳۷۵ دلار PPP است.

روان‌شناسی

اگر به سؤال‌های ۲۱۱ تا ۲۲۰ پاسخ نداده‌اید، به سؤال‌های ۲۲۱ تا ۲۳۰ پاسخ دهید.

درس پنجم: تفکر (۱) حل مسئله
درس ششم: تفکر (۲) تصمیم‌گیری
صفحه‌های ۱۱۲ تا ۱۵۷

۲۲۱- به ترتیب هر یک از موارد زیر، به کدام ویژگی مسئله ارتباط دارند؟

(الف) درک ناقص از مسئله

(ب) درگیر بودن در موضوع

(ج) جدیدیت برای انتخاب راه‌حل بهتر

(۱) هدفمند بودن مسئله - تحت کنترل بودن فرایند و جریان حل مسئله - تحت کنترل بودن فرایند و جریان حل مسئله

(۲) محدودیت توانمندی‌های ما در حل مسئله - هدفمند بودن مسئله - هدفمند بودن مسئله

(۳) هدفمند بودن مسئله - محدودیت توانمندی‌های ما در حل مسئله - محدودیت توانمندی‌های ما در حل مسئله

(۴) مشخص بودن موقعیت فعلی یا مبدأ - هدفمند بودن مسئله - محدودیت توانمندی‌های ما در حل مسئله

۲۲۲- شخصی برای رسیدن به نمره خوب در آزمون تافل، به این نتیجه رسیده است که مطالعه خرد‌خرد روشی مطلوب است. این شخص در کدام یک از

مراحل حل مسئله قرار دارد؟

(۱) به‌کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله

(۲) ارزیابی راه‌حل

(۳) بازبینی و اصلاح راه‌حل

(۴) انتخاب راه‌حل جایگزین

۲۲۳- درستی (د) یا نادرستی (ن) عبارات زیر را به ترتیب مشخص کنید.

- کودکان بیشتر از بزرگسالان از تجربیات منفی، تأثیر می‌گیرند.

- نادیده گرفتن مسئله موجب فراخوانی اطلاعات مرتبط می‌شود.

- اثر تجربه، همیشه آسان کردن راه‌حل نیست.

- استفاده از تجربه موجب نادیده گرفتن موانع حل مسئله می‌شود.

(۱) ن - د - د - ن

(۲) ن - ن - ن - د

(۳) د - د - ن - ن

(۴) د - ن - د - د

۲۲۴- «علی می‌خواهد برای امتحان جامع قلم‌چی درس بخواند. او می‌گوید اگر شیر بیاید می‌خوانم و اگر خط بیاید به سالن می‌روم و فوتسال بازی می‌کنم.»

کدام مطلب درباره علی نادرست است؟

(۱) او از روش اکتشافی برای حل کردن این موضوع استفاده کرده است.

(۲) او از روشی استفاده کرده است که دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین کرده است.

(۳) اعتبار روشی که علی برای حل مسئله از آن استفاده کرده است، با گذشت زمان به شدت متزلزل می‌شود.

(۴) روشی که علی انتخاب کرده است نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارند.

۲۲۵- چند مورد از پرسش‌های زیر بیانگر مسائل خوب تعریف نشده هستند؟

(الف) علل از بین رفتن پوشش گیاهی در ایران چیست؟

(ب) چرا با وجود اقدامات فراوان، میزان پرخاشگری در جوامع مدرن کاهش نمی‌یابد؟

(ج) مثنوی «بزم وصال» از کیست و به پیروی از کدام شاعر پدید آمده است؟

(د) چرا باید اخلاقی زیست؟

(ه) سیگار کشیدن والدین چه تأثیری بر سلامت جسمانی کودکان دارد؟

(۱) صفر

(۲) یک

(۳) دو

(۴) سه

۲۲۶- اشتراک و اختلاف حل مسئله و تصمیم‌گیری در کدام گزینه به ترتیب، بیان شده است؟

- (۱) حل مسئله نوعی تصمیم‌گیری است. - در تصمیم‌گیری به نوعی با بازآفرینی راه حل مواجه هستیم.
- (۲) در تصمیم‌گیری ما با مسئله بهترین انتخاب طرفیم. - در تصمیم‌گیری به نوعی با بازآفرینی راه حل مواجه هستیم.
- (۳) حل مسئله نوعی تصمیم‌گیری است. - پاسخ‌های ممکن در تصمیم‌گیری همگی می‌توانند منجر به رسیدن به هدف شوند.
- (۴) در تصمیم‌گیری ما با مسئله بهترین انتخاب طرفیم. - پاسخ‌های ممکن در تصمیم‌گیری همگی می‌توانند منجر به رسیدن به هدف شوند.

۲۲۷- هر گزاره به ترتیب به کدام سبک تصمیم‌گیری اشاره دارد؟

- مشورت ادراک و هوشیاری دهد.

- وین یک‌دم عمر را غنیمت شمیریم.

- یک لحظه غفلت، یک عمر پشیمانی.

(۲) منطقی - احساسی - تکانشی

(۱) وابسته - وابسته - احساسی

(۴) منطقی - اجتنابی - احساسی

(۳) منطقی - اجتنابی - تکانشی

۲۲۸- دشواری تصمیم‌گیری تابع چه عواملی بوده و ناتوانی در تصمیم‌گیری منتهی به کدام حالت عاطفی می‌شود؟

(۱) توانمندی، نگرش و تجربیات شخصی تصمیم‌گیرنده - ناکامی (۲) خطر، هزینه و مزیت‌های تصمیم - ناکامی

(۳) توانمندی، نگرش و تجربیات شخصی تصمیم‌گیرنده - تعارض (۴) خطر، هزینه و مزیت‌های تصمیم - تعارض

۲۲۹- چه تعداد از موارد زیر از جمله آسیب‌های روانی - اجتماعی تصمیم‌گیری‌های شتاب‌زده می‌باشد؟

«ایدز - بی‌بند و باری - تصادفات جاده‌ای - اعتیاد - بزهکاری»

(۱) ۵ مورد (۲) ۴ مورد (۳) ۲ مورد (۴) ۳ مورد

۲۳۰- به ترتیب بعد از مراحل «شناسایی و تعریف تصمیم مورد نظر» و «اجرای بهترین اولویت» کدام مراحل قرار دارند؟

(۱) بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت - بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر

(۲) بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت - تعهد و پایبندی به اجرای اولویت مورد نظر

(۳) شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌ها - بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر

(۴) شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌ها - تعهد و پایبندی به اجرای اولویت مورد نظر

دفترچه شماره (۳) - دروس اختیاری نیمسال اول

صبح جمعه

۱۴۰۱/۱۲/۱۹

آزمون ۱۹ اسفند ماه ۱۴۰۱

دوازدهم انسانی

مدت پاسخ‌گویی: ۳۵ دقیقه

تعداد سؤال: ۳۰

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤال‌ها و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	مواد امتحانی	وضعیت پاسخ‌گویی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	ریاضی و آمار (۳)	اختیاری	۵	۲۳۱	۲۳۵	۱۰
۲	علوم و فنون ادبی (۳)	اختیاری	۱۰	۲۳۶	۲۴۵	۱۰
۳	جامعه‌شناسی (۳)	اختیاری	۵	۲۴۶	۲۵۰	۵
۴	عربی زبان قرآن (۳)	اختیاری	۵	۲۵۱	۲۵۵	۵
۵	فلسفه دوازدهم	اختیاری	۵	۲۵۶	۲۶۰	۵

الگوهای خطی

(مدل سازی و دنباله)

صفحه‌های ۴۵ تا ۶۰

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

ریاضی و آمار (۳)

۲۳۱- اگر $b_n = n + \frac{(-1)^n}{2n}$ ، آنگاه مجموع سه جمله ابتدایی این دنباله کدام است؟

$$\frac{23}{12} \quad (4)$$

$$\frac{67}{12} \quad (3)$$

$$\frac{61}{12} \quad (2)$$

$$\frac{25}{12} \quad (1)$$

۲۳۲- در دنباله‌ای $a_1 = a_2 = 1$ و $a_{n+2} = a_n + a_{n+1}$ است. مجموع جمله‌های ششم، هفتم و هشتم این دنباله کدام است؟

$$46 \quad (4)$$

$$42 \quad (3)$$

$$34 \quad (2)$$

$$29 \quad (1)$$

۲۳۳- در دنباله اعداد $b_1 = 1$ ، $b_{n+1} = b_n + 2n + 1$ ، جمله سی‌ام کدام است؟

$$960 \quad (4)$$

$$900 \quad (3)$$

$$660 \quad (2)$$

$$600 \quad (1)$$

۲۳۴- در دنباله $a_n = \begin{cases} 3n+1 & , \text{ فرد } n \\ n^2 & , \text{ زوج } n \end{cases}$ مجموع جمله‌های پنجم و ششم دنباله کدام است؟

$$58 \quad (4)$$

$$48 \quad (3)$$

$$62 \quad (2)$$

$$52 \quad (1)$$

۲۳۵- اگر $a_1 = 27$ و $a_{n+1} = 2a_n + n$ باشد، a_4 کدام است؟

$$4 \quad (4)$$

$$3 \quad (3)$$

$$2 \quad (2)$$

$$1 \quad (1)$$

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فصل دوم

(درس‌های ۴ تا ۶)

+ کارگاه تحلیل فصل دوم

صفحه‌های ۴۱ تا ۶۵

۲۳۶- با توجه به سبک دوره بیداری چند مورد از عبارت‌های زیر نادرست است؟

- الف) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر بیداری چشم‌نواز است، طنز سیاسی - اجتماعی است.
- ب) نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون، از جزئی‌نگری به کلی‌نگری تغییر کرد.
- ج) یکی از ویژگی‌های زبانی شعر دوره بیداری، کم‌توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی در شعر است.
- د) نثر فارسی حتی پیش‌تر از شعر فارسی در دوره بیداری قیدوبندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود.
- ه) در نثر دوره بیداری واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا بیشتر می‌شود و به دلایل گوناگون بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می‌شود.

۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۲۳۷- در همه گزینه‌ها به جز گزینه ... نشانه‌هایی از تأثیرپذیری زبان عصر بیداری از زبان‌های اروپایی یافت می‌شود.

- ۱) تنها برای خدمت و غم‌خواری تو بود
- ۲) به کمیسیون عرایض چه کنم شکوه ز تو
- ۳) شاهد مشروطه را ارواح پاک
- ۴) دایم به قهوه‌خانه سماور صدا دهد
- گر رغبتی به شرکت کابینه داشتم
- که همه حال من بیدل شیدا دارند
- با سر و جان مهر و کابین کرده‌اند
- یک بار هم سماور بابا صدا نداد

۲۳۸- اختیار شاعری «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» در کدام مصراع دیده می‌شود؟

- ۱) ساقی بیار آن جام می مطرب بزن آن ساز را
- ۲) ساقی اگر باده از این خم دهد
- ۳) ساقی بده آن کوزه یاقوت روان را
- ۴) ساقی بیار جامی کز زهد توبه کردم

۲۳۹- کدام مورد در رابطه با بیت «مباش در پی آزار و هر چه خواهی کن / که در شریعت ما غیر از این گناهی نیست» نادرست است؟

- ۱) این بیت، فاقد «ردیف» است.
- ۲) وزن بیت «مفاعلتن مفاعلتن مفاعلتن مفاعلتن» است.
- ۳) بیت، فاقد اختیار «تغییر کمیت مصوت‌ها» است.
- ۴) در این بیت یک بار از اختیار «حذف همزه» استفاده شده است.

۲۴۰- کدام بیت، «فاقد» اختیار «تغییر کمیت مصوت» است؟

- ۱) بیچارگیم به چیز نگرفتی
- ۲) در حلقه کارزار جان دادن
- ۳) ما را که جراحت است خون آید
- ۴) من با همه جوری از تو خشنودم
- درماندگیم به هیچ نشمردی
- بهتر که گریختن به نامردی
- درد تو چنم که فارغ از دردی
- تو بی‌گنهی ز من بی‌آزردی

۲۴۱- در بیت «در خرابات طریقت ما به هم منزل شویم / کاین چنین رفته است در عهد ازل تقدیر ما» از کدام اختیارات زبانی استفاده شده است؟

- (۱) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
(۲) حذف همزه - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه
(۳) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند - حذف همزه
(۴) دو بار کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

۲۴۲- در کدام یک از گزینه‌های زیر تمام آرایه‌های «لف و نشر- تشبیه - تضاد» موجود است؟

- (۱) در کنار من ز گرمی بر کناری ای دریغ
وصل و هجران و غم و شادی به هم باشد مرا
(۲) زلف را به رخ افشان کرد و صبح ما تاریک
کفر را تماشا کن کاو حجاب ایمان شد
(۳) از دشمن و از دوست گریزیم و عجب نیست
سرگشته‌نسیم از گل و از خار گریزد
(۴) منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش
من آنس به سرو و گل و بادام گرفتم

۲۴۳- آرایه‌های «تلمیح، جناس همسان و مراعات‌نظیر» در کدام گزینه وجود دارد؟

- (۱) مقیم طور محبت ز شوق باز نداند
شعاع آتش مهر از فروغ نور تجلی
(۲) چه شیرین گفت خسرو این عبارت
که نبود وصل شیرین بی‌مرارت
(۳) ای دمت عیسی دم از دوری مزن
من غلام آن‌که دوراندیش نیست
(۴) ز بوی پیرهنت زنده می‌شود دل مرده
چه حکمت است در این بوی پیرهنت که تو داری

۲۴۴- نوع آرایه «لف و نشر» در همه ابیات مشترک است؛ به جز:

- (۱) تا خط سبز تو از طرف بناگوش دمید
از پی شام سیاهم سحری پیدا نیست
(۲) هر که یغما نگرد زلف و خط او گوید
در بر دیو سلیمان زره داوود است
(۳) در چمن باد بهاری ز کنار گل و سرو
به هواداری آن عارض و قامت برخاست
(۴) هیچ از لب و چشم تو قناعت نتوان کرد
یا رب چه نهادند در این شکر و بادام

۲۴۵- مفهوم عبارت «مرهمی جز عشق برای زخم‌های زندگی نمی‌شناسم. چه شگفت است عشق! هم زخم است و هم مرهم.» در کدام گزینه دیده

نمی‌شود؟

- (۱) گر ندیدی قبض و بسط عشق را در یک بساط
گریه مینا نگر خندیدن ساغر ببین
(۲) آب آتش‌فروز عشق آمد
آتش آب‌سوز عشق آمد
(۳) مسئله عشق نیست درخور شرح و بیان
به که به یک سو نهند لفظ و عبارات را
(۴) عشق است اصل دردها عشق است هم درمان عشق
هم شادی و هم غم بود هم سور و هم ماتم بود

درس پنجم: معنای زندگی

صفحه‌های ۴۲ تا ۵۳

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

جامعه‌شناسی (۳)

۲۴۶- کدام گزینه از پرسش‌های مهم و کلیدی برای اندیشمندان علوم اجتماعی بوده است؟

- (۱) آیا به صرف وجود علائمی مانند نفس کشیدن، خوردن و رشد جسمانی می‌توان انسان را زنده دانست؟
- (۲) آیا انسان از معنای زندگی‌اش آگاه است یا از آن غافل است؟
- (۳) چگونه می‌توان معنای زندگی و معنای کنش انسان‌های دیگر را فهمید؟
- (۴) آیا انسان به همه معانی مختلفی که می‌توان برای زندگی در نظر گرفت، گرایش یکسانی دارد؟

۲۴۷- کدام گزینه وجه اشتراک «شهادت‌طلبی»، «فدا کردن جان برای وطن» و «خودکشی» را به‌درستی نشان می‌دهد؟

- (۱) وجود عواملی مانند فقر، کاهش رفاه عمومی و ... عامل اصلی این پدیده‌ها می‌باشد.
- (۲) وجود بعضی کشورها با سطح رفاه عمومی بالا، بیشتر از برخی جوامع با سطح رفاه و شرایط اقتصادی پایین‌تر موجب وقوع این پدیده‌ها می‌شود.
- (۳) دست شستن از جان و زندگی در دنیا و به استقبال مرگ رفتن، وجه تشابه این سه پدیده است.
- (۴) تفاوت‌های فردی و اجتماعی انسان‌ها و نیازهای طبیعی و غریزی آنان باعث به وجود آمدن این پدیده‌ها می‌شود.

۲۴۸- عبارات زیر به‌ترتیب از دیدگاه «وبر» با کدام موضوع در ارتباط است؟

- انجام کار غیرعلمی، با نام علم

- معرفی جامعه‌شناسی تفهیمی - تبیینی

- اشتراک دلیلتای و وبر

- (۱) داوری درباره‌ی درست یا غلط بودن عقاید و ارزش‌ها - تفهیم به‌عنوان مقدمه‌ی روش تجربی - پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی تفاوت دارند.
- (۲) توصیف آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی - روش تجربی به‌عنوان پیش‌نیاز روش تفهیمی - جهان اجتماعی همانند جهان طبیعی است.
- (۳) نقد یا اصلاح عقاید و ارزش‌های یک گروه سیاسی - تجربه و حس مقدمه‌ی روش تفهیم - کنش اجتماعی معنادار است.
- (۴) فهم و توصیف هنجارها و ارزش‌های اجتماعی - تفهیم به‌عنوان مقدمه‌ی روش تجربی - پدیده‌های معنادار را می‌توان همانند پدیده‌های طبیعی مطالعه کرد.

۲۴۹- به‌ترتیب، جدول زیر را کامل کنید.

نوع رویکرد تفسیری	روش تحقیقاتی	هدف
مطالعه‌ی موردی	الف	ج
قوم‌نگاری	ب	شناسایی بهتر یک فرهنگ

- (۱) همزیستی با افراد مورد مطالعه - تجربه‌ی کنش‌های قوم مورد تحقیق - معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی فردی و اجتماعی
- (۲) تلاش برای رسیدن به جزئیات با فهم پدیده‌ها - رفتارشناسی علمی با علوم تبیینی - مطالعه‌ی تمامی ابعاد یک پدیده‌ی اجتماعی
- (۳) همزیستی با افراد مورد مطالعه - رفتارشناسی علمی با علوم تبیینی - معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی فردی و اجتماعی
- (۴) تلاش برای رسیدن به جزئیات با فهم پدیده‌ها - تجربه‌ی کنش‌های قوم مورد تحقیق - مطالعه‌ی تمامی ابعاد یک پدیده‌ی اجتماعی

۲۵۰- کدام گزینه فرایند معرفی کردن جامعه‌شناسی تفهیمی- تبیینی توسط وبر و غلبه‌ی رویکرد تفسیری را به‌درستی نشان می‌دهد؟

- (۱) محدود دانستن علم به علم تجربی ← اعتقاد به معنادار بودن کنش اجتماعی ← مقدمه و پیش‌نیاز دانستن تفهیم برای روش علمی ← غیرعلمی دانستن روشی به‌جز روش تجربی برای اثبات پدیده‌ها ← معرفی شدن جامعه‌شناسی تفهیمی- تبیینی توسط ماکس وبر
- (۲) مقدمه و پیش‌نیاز دانستن تفهیم برای روش علمی ← محدود دانستن علم به علم تجربی ← اعتقاد به معنادار بودن کنش اجتماعی ← غیرعلمی دانستن روشی به‌جز روش تجربی برای اثبات پدیده‌ها ← عدم توانایی داوری ارزشی در رابطه با پدیده‌های نامحسوس و غیرتجربی مانند آرمان‌ها و ارزش‌ها ← معرفی شدن جامعه‌شناسی تفهیمی- تبیینی توسط ماکس وبر
- (۳) اعتقاد به معنادار بودن کنش اجتماعی ← محدود دانستن علم به علم تجربی ← غیرعلمی دانستن روشی جز روش تجربی برای اثبات پدیده‌ها ← مقدمه و پیش‌نیاز دانستن تفهیم برای روش علمی ← معرفی شدن جامعه‌شناسی تفهیمی- تبیینی توسط ماکس وبر ← مورد تردید قرار گرفتن نتایج باورهای وبر در رابطه با تعیین مرز علم و غیرعلم با تجربه و تبیین تجربی ← غلبه‌ی رویکرد تفسیری
- (۴) غیرعلمی دانستن روشی به‌جز روش تجربی برای اثبات پدیده‌ها ← محدود دانستن علم به علم تجربی ← مقدمه و پیش‌نیاز دانستن تفهیم برای روش علمی ← مورد تردید قرار گرفتن نتایج باورهای وبر در رابطه با تعیین مرز علم و غیرعلم با تجربه و تبیین تجربی ← غلبه‌ی رویکرد تفسیری ← معرفی شدن جامعه‌شناسی تفهیمی - تبیینی توسط ماکس وبر

عربی زبان قرآن (۳)

باسخ گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

الْوَجْهَ النَّافِعُ وَالْوَجْهَ الْمَضْرُ
درس ۲
صفحه‌های ۱۹ تا ۳۶

■ عَيْنِ الْأَصْحَ وَالْأَدَقِّ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجَمَةِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۲۵۱ - ۲۵۳)

۲۵۱- «مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَ هُوَ شَابٌّ مُؤْمِنٌ اخْتَلَطَ الْقُرْآنُ بِلَحْمِهِ وَ دَمِهِ!»:

- (۱) هر کس قرآن خواند و جوان مؤمنی بود قرآن گوشت او و خون او را آمیخته می‌کند!
- (۲) کسی که قرآن را بخواند و جوان و مؤمن باشد قرآن با گوشت‌ها و خون او مخلوط می‌شود!
- (۳) هر کس قرآن را بخواند در حالی که جوان مؤمنی است قرآن با گوشت و خونس آمیخته می‌شود!
- (۴) کسی که قرآن را خوانده در حالی که جوان و مؤمن باشد قرآن گوشت و خون او را آمیخته می‌کند!

۲۵۲- «بَعْدَ إِنْهَادِ مُدُنٍ كَثِيرَةٍ فِي الزَّلْزَلَةِ الْمُهَنْدِسُونَ أَقْبَلُوا عَلَيْهَا وَ إِهْتَمُّوا عَلَى إِعْمَارِهَا مُجَدِّينَ وَ لَمْ يُضْعَفْ عَزْمُهُمْ فِي هَذَا السَّبِيلِ!»:

- (۱) بعد از ویران شدن شهرهای زیادی در زلزله مهندسان به آن‌ها روی آوردند و تلاشگرانه بر آبادانی آن‌ها اهتمام ورزیدند و اراده‌شان در این راه ضعیف نشد!
- (۲) بعد از ویران کردن شهرهای زیادی در زلزله مهندسان به آن‌ها روی آوردند و با تلاش بر آباد کردن آن‌ها اهتمام ورزیدند و اراده‌شان را در این راه ضعیف نکردند!
- (۳) بعد از ویران شدن شهرهایی زیاد در زلزله مهندسان آن‌ها را پذیرفتند و تلاشگرانه بر آباد کردن آن‌ها اهتمام ورزیدند و اراده‌شان در این راه ضعیف نشد!
- (۴) بعد از ویرانی شهرهای زیادی در زلزله مهندسان آن‌ها را قبول کردند و با تلاش بر آبادانی آن‌ها اهتمام ورزیدند و اراده‌شان را در این راه ضعیف نکردند!

۲۵۳- «دوستانم به سوی درست کردن کارهایتان با تلاش بشتابید!»:

- (۱) أصدقائي؛ ليسرعو إلى إصلاح أموركم مُجَدِّينَ!
- (۲) أصدقائي؛ أَسْرَعُوا إِلَى إِصْلَاحِ أَعْمَالِكُمُ الْمُجَدِّينَ!
- (۳) أصدقائي؛ أَسْرَعُوا إِلَى إِصْلَاحِ أَعْمَالِكُمُ مُجْتَهِدِينَ!
- (۴) أَيُّهَا الْأَصْدِقَاءُ؛ أَسْرَعُوا إِلَى إِصْلَاحِ أُمُورِكُمُ الْمُجْتَهِدِينَ!

۲۵۴- عَيْنِ الْخَطِّ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (۱) ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ﴾
- (۲) إِنَّ اللَّهَ يُحَايِبُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جِسَاباً عَادِلًا!
- (۳) صَدِيقِي إِشْتَرَى كِتَابًا سَاعَدَهُ فِي الْإِمْتِحَانِ!
- (۴) اعْرِفِ الْمَسَائِلَ حَوْلَكَ لِأَنَّهَا مُؤَثِّرَةٌ فِي عَزْمِكَ!

۲۵۵- عَيْنِ مَا لَيْسَ فِيهِ الْحَالِ:

- (۱) يساعُدُ طَلَّابُ الْمَدْرَسَةِ هَذَا التَّلْمِيذَ مُتَكَاسِلًا فِي دَرُوسِهِ!
- (۲) أَشَاهِدُ سَعِيدًا نَشِيطًا فِي كُلِّ الصَّفُوفِ وَ هَذَا يُعْجِبُنِي!
- (۳) كَانَتْ الْمُعَلِّمَةُ عَزِيزَةً وَ تُسَاعِدُ التَّلْمِيذَاتِ ضَعِيفَاتٍ فِي دَرُوسِهِنَّ!
- (۴) نَسَأَلُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ الْيَوْمَ سَعِيدًا وَ كَثِيرَ الْبَرَكَاتِ!

درس ششم: خدا در فلسفه
(قسمت دوم)
صفحه‌های ۴۱ تا ۵۱

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

فلسفه دوازدهم

۲۵۶- کدام گزینه دلیل اصلی فارابی در جهت محال بودن تسلسل علل نامتناهی را نشان می‌دهد؟

- (۱) ادامه یافتن سلسله علت‌ها تا بی‌نهایت به نقض اصل علیت می‌انجامد.
- (۲) از نظر او فرض وجود و هستی بی‌نهایت پدیده، امری محال و غیرممکن است.
- (۳) اگر سلسله علت‌ها تا بی‌نهایت ادامه یابد، نوبت به علتی که منشأ آن است نخواهد رسید.
- (۴) موجودات جهان در پیدایش خود نیازمند علتی هستند و نمی‌توانند خود به خود ایجاد گردند.

۲۵۷- کدام گزینه نشان‌دهنده نتیجه نهایی برهان ابن‌سینا است؟

- (۱) موجودات جهان وابسته به علتی هستند که خود معلول چیز دیگری نیست.
- (۲) هر آنچه ممکن‌الوجود بالذات باشد، وابسته به یک واجب‌الوجود بالذات است.
- (۳) موجودات جهان در یک تقسیم نهایی به واجب‌الوجود بالذات و بالغیر تقسیم می‌شوند.
- (۴) همه موجودات وابسته به آفریننده‌ای هستند که وجود وصفی و جویی برای ذات او است.

۲۵۸- کدام گزینه تبیین مناسب‌تری از ابیات زیر ارائه می‌دهد؟

«بخوان تو آیه نورالسموات
که چون خورشید یابی جمله ذرات
که تا دانی که در هر ذره خاک
یکی نوری است تابان گشته، زان پاک»

- (۱) رفع امکان ماهوی موجودات از جانب ذاتی با وجود ضروری صورت می‌گیرد.
- (۲) جهان هستی در نسبت با ذات خداوند هیچ استقلالی از خود ندارد.
- (۳) عشقی الهی در کنه و ذات جهان هستی به ودیعت نهاده شده است.
- (۴) جهان به واسطه حقیقت وجودش، همیشه مشتاق کمالات و خیرات است.

۲۵۹- در مورد تفاوت اصلی نظریه امکان فقری با نظریه امکان ماهوی کدام عبارت مناسب‌تر است؟

- (۱) لازمه امکان فقری، فقر وجودی و لازمه امکان ماهوی وجوب بالغیر است.
- (۲) در نظریه امکان فقری، فقر و نیاز از ناحیه خود ذات است، نه از ناحیه امری بیرونی.
- (۳) در نظریه امکان فقری، نیازمندی، به وجود موجودات بازمی‌گردد، نه به ماهیت آن‌ها.
- (۴) در نظریه امکان فقری، به جای نگاه کردن به ماهیت، به حالت امکانی آن نگاه می‌کنیم.

۲۶۰- کدام گزینه دیدگاه ابن‌سینا را درباره «عشق» به درستی بیان کرده است؟

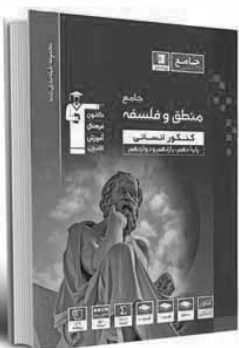
- (۱) عشق سبب بقای ممکنات و مخلوقات است که مشتاق کمالات و خیرات و گریزان از بدی‌ها هستند.
- (۲) عشق همان اشتیاق ذاتی و ذوق فطری مخصوص انسان است که او را به کمالات و خیرات می‌کشاند.
- (۳) عشق، شوق عارفانه میان انسان و خداوند است که سبب جذب انسان به سوی خدا می‌شود.
- (۴) از طریق عقل و فلسفه، میان انسان با خداوند عشق و الفت و محبت ایجاد می‌شود.

کتاب های آیة انسانے را

پیمانانای تمرین کنید

۸۴۵۱
www.kanoon.ir
www.kanoonbook.ir

آزمون شناختی ۱۹ اسفند ۱۴۰۱

دانش آموز عزیز!

اگر در آزمون‌های قبلی به سوالات آمادگی شناختی پاسخ داده‌اید از وضعیت پایه آمادگی شناختی خود بر اساس کارنامه آگاهی دارید. در این آزمون برنامه‌های حمایتی ما برای تقویت سازه‌های شناختی ادامه می‌یابد. این برنامه ارائه راهکارهای هفتگی و پایش مداوم دانش شناختی است. لطفاً برای سنجش آگاهی خود به سوالات پاسخ دهید و برای اطمینان از ماهیت راهبردهای آموزشی مورد سوال، پاسخ نامه تشریحی را مطالعه فرمائید. توجه: سوالات از شماره ۲۶۱ شروع می‌شود.

۲۶۱. کدام مورد را برای مدیریت منابع توجه و تمرکز مفید می‌دانید؟

۱. وقفه‌های کوتاه مدت استراحت در زمان مطالعه
۲. تقسیم بندی تکالیف به اجزای کوچکتر
۳. با صدای بلند خواندن مطالب درسی
۴. همه موارد

۲۶۲. کدام گزینه در مورد اجرای همزمان چند تکلیف صحیح است؟

۱. باعث عملکرد بهتر فرد در هر دو تکلیف می‌شود.
۲. موجب کاهش کارایی هر دو تکلیف می‌شود.
۳. تاثیری در کارایی فرد ندارد.
۴. نمی‌دانم

۲۶۳. کدام گزینه در مورد تغییر تکلیف درسی در فواصل زمانی مشخص درست است؟

۱. مفید است، چون یکنواختی تکلیف درسی را کم می‌کند و موجب عملکرد بهتر توجه می‌شود.
۲. مفید نیست و موجب حواس پرتی می‌شود.
۳. اثری بر عملکرد درسی ندارد.
۴. نمی‌دانم

۲۶۴. کدام مورد برای به خاطر سپاری اطلاعات مفید است؟

۱. دسته بندی
۲. نوشتن
۳. با صدای بلند خواندن
۴. همه موارد

۲۶۵. کدام نوع تکرار برای یادگیری مطالب درسی مفیدتر است؟

۱. تکرار هر چه بیشتر مطالب درسی به همان صورتی که در کتاب آمده در زمان یادگیری
۲. تکرار مطالب درسی با روشهای مختلف (کتاب درسی، آزمون، کتاب کمک درسی، تدریس)
۳. تکرار مطالب با فواصل زمانی مشخص
۴. مورد ۲ و ۳

۲۶۶. کدام مورد برای یادگیری ضروری است؟

۱. خواب
۲. تکرار
۳. تغذیه
۴. همه موارد

۲۶۷. کدام گزینه در مورد یادگیری درسی درست است؟

۱. منابع مختلف درسی و کمک درسی موجب تسهیل و عمیق شدن یادگیری می‌شود.
۲. استفاده از یک منبع درسی کافی است.
۳. شنیدن تدریس‌های مختلف از یک موضوع مفید است.
۴. مورد ۱ و ۳

۲۶۸. در خواندن یک متن برای یادگیری کدام مورد را مفیدتر می‌دانید؟

۱. نگاه انتقادی به متن
۲. نگاه تاییدی
۳. هر دو مورد
۴. نمی‌دانم

۲۶۹. کدام گزینه در مورد اطلاع از راه حل‌های هم کلاسی‌ها در مورد یک مساله صحیح است؟

۱. مفید است، چون مطلب را از دید دیگری می‌بینیم.
۲. مفید نیست، الگوی ذهنی خودمان به هم می‌ریزد.
۳. هیچکدام
۴. هر دو

۲۷۰. یکی از گزینه‌های زیر را در مورد سوالات امروز انتخاب کنید.

۱. مفید بود و انتظار دارم این آگاهی من را در یادگیری مطالب درسی کمک کند.
۲. مایل به دریافت اطلاعات، راهبردها و تکالیف تقویتی بیشتر هستم.
۳. هر دو
۴. هیچکدام

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۱۹ اسفند ماه ۱۴۰۱

سایت کنکور

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام داری‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، ابوالفضل بهاری، محمدابراهیم تونزنده‌جانی، آروین حسینی، محمد حمیدی، اسماعیل زارع، احمدرضا ذاکرزاده، علیرضا عبدی، سعید عزیزخانی، امیر محمودیان، رحیم مشتاق‌نظم
اقتصاد	نسرین جعفری، سارا شریفی، مهدی ضیائی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، محسن اصغری، عزیز الیاسی‌پور، وحید رضازاده، سیدعلیرضا علویان، سجاد غلام‌پور سیوکی، فرهاد فروزان‌کیا، مجتبی فرهادی، حمید محدثی، یاسین مهدیان، هومن نمازی، سید محمد هاشمی
جامعه‌شناسی	ریحانه امینی، آرزیتا بیدقی، زینب آذری، فاطمه صفری، ارغوان عبدالملکی، شهریار عبدالله
عربی زبان قرآن	نوید امساک، ولی برجی، بهروز حیدریکی، حمیدرضا قائدامینی، مرتضی کاظم‌شیرودی، محمدعلی کاظمی نصرآبادی، سیدمحمدعلی مرتضوی، سیده محیا مؤمنی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	میلاد باغ‌شیخی، علیرضا رضایی، فاطمه سخایی، علی‌محمد کریمی، ملیحه گرجی، جواد میربلوکی، میلاد هوشیار
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، علیرضا تقی‌پور، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، حسن صدری، فرهاد قاسمی‌نژاد، علیرضا نصیری
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، مهدی جاهدی، محمد رسائی، مهسا عفتی، فرهاد علی‌نژاد

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونزنده‌جانی	محمد بحیرایی	ایمان چینی‌فروشان، مهدی ملارمضانی، علی ارجمند	الهه شهبازی
اقتصاد	مهدی ضیایی	سارا شریفی	فاطمه صفری	زهره قموشی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	یاسین مهدیان، هومن نمازی	فریبا رثوفی
جامعه‌شناسی	ارغوان عبدالملکی	فاطمه صفری	کوثر شاه‌حسینی	زهره قموشی
عربی زبان قرآن	نوید امساک	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی، احسان کلاته‌عربی	لیلا ایزدی
تاریخ	سیدعلیرضا علویان	سیدعلیرضا علویان	زهره دامیار	فاطمه فوقانی
جغرافیا	سیدعلیرضا علویان	سیدعلیرضا علویان	زهره دامیار	
منطق و فلسفه	سبا جعفرزاده صابری	نیما جواهری	فرهاد علی‌نژاد	زهره قموشی
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	فرهاد علی‌نژاد	

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	زهره دامیار
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: زهره قموشی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

مطلوب سؤال برابر است با:

$$S_6 = \frac{a_1(1-r^6)}{1-r} = \frac{1-\frac{1}{64}}{1-r} = \frac{\frac{63}{64}}{\frac{1}{2}} = \frac{63}{32}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۴)

(سعید عزیززقانی)

۵- گزینه «۱»

نکته: اگر a واسطه حسابی b و c باشد:

$$2a = b + c$$

اگر a واسطه هندسی b و c باشد:

$$a^2 = bc$$

a واسطه حسابی k و $a+1$ است. بنابراین:

$$2a = a+1+k \Rightarrow a = k+1$$

a واسطه هندسی $k+1$ و $a-1$ است. بنابراین:

$$a^2 = (a-1)(k+1) \xrightarrow{k+1=a} a^2 = (a-1)a$$

$$\Rightarrow a^2 = a^2 - a \Rightarrow a = 0$$

$$a = k+1 \xrightarrow{a=0} k = -1$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطبی و غیرقطبی، صفحه‌های ۶۱ تا ۸۴)

(آروین حسینی)

۶- گزینه «۴»

طبق نمودار صورت سؤال $a_1 = 6$ و $a_7 = 12$ است. پس قدرنسبت برابر است با:

$$r = \frac{\text{جمله بعدی}}{\text{جمله قبلی}} = \frac{12}{6} = 2$$

حال مجموع ده جمله اول آن را به دست می‌آوریم:

$$S_n = \frac{a_1(1-r^n)}{1-r} \xrightarrow{n=10} S_{10} = \frac{a_1(1-r^{10})}{1-r}$$

$$\xrightarrow{a_1=6, r=2} S_{10} = \frac{6(1-2^{10})}{1-2} = \frac{6(1-1024)}{-1}$$

$$= \frac{6(-1023)}{-1} = 6138$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۱)

(علیرضا عبیدی)

۷- گزینه «۲»

می‌دانیم $S_n - S_{n-1} = a_n$ پس اختلاف مجموع ۵ جمله اول و ۴ جمله اول برابر جمله پنجم است.

$$S_n = 2n(n+1)$$

$$S_5 = 2 \times 5 \times 6 = 60$$

$$S_4 = 2 \times 4 \times 5 = 40$$

$$a_5 = S_5 - S_4 = 60 - 40 = 20$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطبی، صفحه‌های ۶۶ تا ۷۰)

(امیر مومریان)

۸- گزینه «۴»

ابتدا جملات ششم و یازدهم دنباله داده شده را به دست می‌آوریم:

$$a_n = \begin{cases} 2n+5 & , \text{ فرد } n \\ -a_{n-1}+6 & , \text{ زوج } n \end{cases}$$

$$n=6 \xrightarrow{\text{زوج است}} a_6 = -a_5 + 6$$

ریاضی و آمار (۳)

۱- گزینه «۲»

(ابوالفضل بواری)

ابتدا اختلاف مشترک دنباله را می‌یابیم، سپس به کمک رابطه

$$d = \frac{a_n - a_m}{n - m}$$

$$a_{13} = a_{14} - 7 \Rightarrow a_{14} = a_{13} + 7 \Rightarrow d = 7$$

$$d = \frac{a_{17} - a_{14}}{17 - 14} \xrightarrow{d=7} 7 = \frac{a_{17} - a_{14}}{3} \Rightarrow a_{17} - a_{14} = 21$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطبی، صفحه‌های ۷۱ و ۷۲)

۲- گزینه «۲»

(مهدی ابراهیم توزنده‌بانی)

در دنباله هندسی داریم:

$$\frac{a_{10}}{a_7} = \frac{ar^9}{ar^6} = r^3 = 27 \Rightarrow r = 3$$

از طرفی $a_4 = 81$ است، لذا:

$$a_4 = a_1 r^3 = 81 \xrightarrow{r=3} a_1 (3)^3 = 81 \Rightarrow 27a_1 = 81$$

$$\Rightarrow a_1 = \frac{81}{27} = 3$$

برای محاسبه مجموع ۵ جمله اول این دنباله داریم:

$$S_5 = \frac{a_1(1-r^5)}{1-r} = \frac{3(1-(3)^5)}{1-3} = \frac{3(1-243)}{1-3} = \frac{3(242)}{2} = 363$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۴)

۳- گزینه «۴»

(ابوالفضل بواری)

با توجه به اطلاعات سؤال داریم:

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d), S_{11} = 110, a_9 = 16$$

$$S_{11} = \frac{11}{2}(2a_1 + (11-1)d) = 110 \Rightarrow 110 = 11(a_1 + 5d)$$

$$\Rightarrow a_1 + 5d = 10$$

از طرفی می‌دانیم $a_9 = a_1 + 8d = 16$

$$\begin{cases} a_1 + 5d = 10 \\ a_1 + 8d = 16 \end{cases} \xrightarrow{\times(-1)} \begin{cases} -a_1 - 5d = -10 \\ a_1 + 8d = 16 \end{cases}$$

$$3d = 6 \Rightarrow d = \frac{6}{3} = 2$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطبی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

۴- گزینه «۲»

(امیررضا ذاکر زاده)

با توجه به جمله عمومی دنباله هندسی و رابطه داده شده، داریم:

$$\frac{a_1 a_2 a_3}{(a_4)^3} = \frac{a_1 \times a_1 r \times a_1 r^2}{(a_1 r^3)^3} = 64$$

$$\Rightarrow \frac{a_1^3 r^3}{a_1^3 r^9} = 64 \Rightarrow r^6 = \frac{1}{64} \Rightarrow r = \pm \frac{1}{2}$$

$$\xrightarrow{\text{دنباله کاهشی}} r = \frac{1}{2}$$

باجمله اول مثبت

ریاضی و آمار (۱)

۱۱- گزینه «۱» (مهمبر ابراهیم توزنده بانی)

بهترین روش گردآوری در بررسی رضایت مشتریان از کیفیت غذای ارائه شده در یک رستوران روش پرسشنامه است.
در بررسی تعداد فوتی‌های نوروز ۱۴۰۱ در تصادفات جاده‌ای روش دادگان‌ها و میزان رضایت مشتریان بانک، پرسشنامه است.
(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۷۶ تا ۸۲)

۱۲- گزینه «۳» (ابوالفضل بویاری)

«رنگ چشم» و «رشته تحصیلی» ← کیفی اسمی
«دمای شهر تهران» ← کمی فاصله‌ای
«رتبه افراد در کنکور سراسری» ← کیفی ترتیبی
«طول مکالمات تلفنی» ← کمی نسبتی

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۰ تا ۸۲)

۱۳- گزینه «۲» (سعید عزیزنقانی)

مجموع اختلاف داده‌ها از میانگین برابر صفر است:

$$-5 - 4 - 2 + 0 + 0 + 3 + 4 + x = 0 \Rightarrow x = 4$$

با جایگذاری $x = 4$ سه داده جدید ۶ و ۱۱ و ۴ هستند. با توجه به اینکه با اضافه کردن این ۳ داده به هشت داده موجود میانگین تغییری نمی‌کند بنابراین میانگین سه داده با میانگین ۸ داده یکسان است:

$$\bar{x} = \frac{4 + 11 + 6}{3} = \frac{21}{3} = 7$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۵ و ۸۶)

۱۴- گزینه «۳» (آروین حسینی)

تعداد دفعات تکرار داده ۷ را x در نظر می‌گیریم، آنگاه داریم:

$$\bar{x} = \frac{1(3) + 2(4) + 3(5) + 4(6) + x(7) + 1(8)}{1 + 2 + 3 + 4 + x + 1}$$

$$= \frac{3 + 12 + 10 + 18 + 7x + 8}{10 + x} \Rightarrow \frac{51 + 7x}{10 + x} = 6.05$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} 51 + 7x = 60.5 + 6.05x \Rightarrow 0.95x = 9.5$$

$$\Rightarrow x = \frac{9.5}{0.95} = 10$$

در نتیجه به جای علامت «؟» باید ۱۰ نقطه قرار دهیم.

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۵ و ۱۰۶)

۱۵- گزینه «۳» (امیررضا ذاکر زاده)

داده‌ها را مرتب می‌کنیم

۵, ۶, ۷, ۷, ۸, ۱۰, ۱۱, ۱۳, ۱۳

۸ = داده پنجم = میانه $\xrightarrow{\text{فرد}}$ تعداد داده‌ها

داده‌های جدید:

۸, ۱۰, ۱۱, ۱۳, ۱۳

پس به a_5 نیاز است: $a_5 = 2 \times 5 + 5 = 15$ $\xrightarrow{\text{فرد است } n}$ $n = 5$

$$\Rightarrow a_6 = -15 + 6 = -9$$

$$a_{11} = 2 \times 11 + 5 = 27$$

پس جملات چهارم و بیست و هشتم دنباله حسابی به ترتیب برابر با -۹ و ۲۷ است. (b_n جمله عمومی دنباله حسابی است.)

$$\begin{cases} b_4 = -9 \Rightarrow b_1 + 3d = -9 \xrightarrow{\times(-1)} -b_1 - 3d = 9 \\ b_{28} = 27 \Rightarrow b_1 + 27d = 27 \end{cases}$$

$$\xrightarrow{+} 24d = 36$$

$$d = \frac{36}{24} = \frac{3}{2}$$

$$b_1 + 3d = -9 \Rightarrow b_1 + 3 \times \frac{3}{2} = -9 \Rightarrow b_1 + \frac{9}{2} = -9$$

$$\Rightarrow b_1 = -9 - \frac{9}{2} = -\frac{27}{2} \Rightarrow b_n = -\frac{27}{2} + (n-1) \times \frac{3}{2}$$

حال تعداد جملات منفی را می‌خواهیم؛ یعنی $b_n < 0$:

$$-\frac{27}{2} + (n-1) \times \frac{3}{2} < 0$$

$$\Rightarrow \frac{3}{2}n - \frac{3}{2} < \frac{27}{2} \Rightarrow \frac{3}{2}n < \frac{30}{2} \Rightarrow n < 10 \Rightarrow n \leq 9$$

یعنی ۹ جمله این دنباله منفی است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۳)

۹- گزینه «۳» (مهمبر ممیری)

ارزش کالا در سه سال اخیر تشکیل یک دنباله هندسی کاهشی با جملات زیر می‌دهد:

$$800, 680, 578, \dots \Rightarrow r = \frac{a_2}{a_1} = \frac{680}{800} = \frac{17}{20} = 0.85$$

$$= (1-r) \times 100 = (1-0.85) \times 100 = 15\%$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۰)

۱۰- گزینه «۳» (مهمبر ابراهیم توزنده بانی)

اگر a_p و a_n و a_m جملات یک دنباله حسابی باشند که با یکدیگر تشکیل دنباله هندسی می‌دهند قدر نسبت دنباله هندسی از رابطه $r = \frac{p-n}{n-m}$ به دست می‌آید.

$$a_2, a_5, a_{11} \Rightarrow r = \frac{11-5}{5-2} = \frac{6}{3} = 2$$

مجموع ۳ جمله اول دنباله هندسی ۲۱ است. بنابراین داریم:

$$t_1 + t_2 + t_3 = 21 \Rightarrow t_1 + t_1 r + t_1 r^2 = 21$$

$$\xrightarrow{r=2} t_1 + 2t_1 + 4t_1 = 21$$

$$\Rightarrow 7t_1 = 21 \Rightarrow t_1 = 3$$

در نهایت برای محاسبه مجموع ۷ جمله اول داریم:

$$S_7 = \frac{t_1(1-r^7)}{1-r} = \frac{3(1-2^7)}{1-2} = 381$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطبی و غیرقطبی، صفحه‌های ۶۱ تا ۸۵)

(معمد همپری)

۱۸- گزینه «۳»

اگر تعداد متغیرها را در حالت اول x در نظر بگیریم، تعداد متغیرها در حالت دوم $2x$ خواهد شد، زاویه بین پره‌ها در نمودار راداری از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$\text{تعداد متغیرها} = \frac{360^\circ}{\text{زاویه بین پره‌ها}}$$

$$\Rightarrow \text{زاویه بین متغیرها در حالت اول} = \frac{360^\circ}{x}$$

$$\text{زاویه بین متغیرها در حالت دوم} = \frac{360^\circ}{2x} = \frac{180^\circ}{x}$$

$$\frac{360^\circ}{x} - \frac{180^\circ}{x} = \frac{180^\circ}{x} = 45^\circ \Rightarrow x = \frac{180^\circ}{45^\circ} = 4$$

$$\left. \begin{aligned} \text{تعداد متغیرها در حالت اول} &= 4 \\ \text{تعداد متغیرها در حالت دوم} &= 8 \end{aligned} \right\} \Rightarrow |4-8| = |-4| = 4$$

(ریاضی و آمار، (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۳ تا ۱۱۷)

(ابوالفضل بوری)

۱۹- گزینه «۱»

نمره‌های هر درس را به دست می‌آوریم:

$$\text{نمره ریاضی} = \frac{25}{100} \times 14 = \frac{1}{4} \times 14 = \frac{14}{4} = 3.5$$

$$\text{نمره ادبیات} = \frac{50}{100} \times 16 = \frac{1}{2} \times 16 = \frac{16}{2} = 8$$

$$\text{نمره اقتصاد} = \frac{90}{100} \times 20 = \frac{9}{10} \times 20 = \frac{180}{10} = 18$$

$$\text{نمره فلسفه} = \frac{40}{100} \times 14 = \frac{2}{5} \times 14 = \frac{28}{5} = 5.6$$

$$\text{نمره عربی} = \frac{80}{100} \times 18 = \frac{4}{5} \times 18 = \frac{72}{5} = 14.4$$

$$\text{میانگین} = \frac{3.5 + 8 + 18 + 5.6 + 14.4}{5} = \frac{49.5}{5} = 9.9$$

(ریاضی و آمار، (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۳ تا ۱۱۷)

(آروین حسینی)

۲۰- گزینه «۳»

می‌دانیم میانگین داده‌ها $12/7$ است، پس:

$$\bar{x} = \frac{23+6+15+3+12+13+10+20+a+7}{10} = 12/7$$

$$\Rightarrow 109 + a = 127 \Rightarrow a = 127 - 109 = 18$$

منظور از R و IQR به ترتیب دامنه تغییرات و دامنه میان چارکی است، بنابراین برای تعیین آن‌ها ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب کرده سپس چارک‌ها را مشخص می‌کنیم:

$$3, 6, 7, 10, 12, 13, 15, 18, 20, 23$$

$$Q_1 = 7 \quad Q_2 = \frac{12+13}{2} = 12.5 \quad Q_3 = 18$$

حال داریم:

$$IQR = Q_3 - Q_1 = 18 - 7 = 11$$

$$R = \max - \min = 23 - 3 = 20$$

$$\Rightarrow IQR + R = 11 + 20 = 31$$

(ریاضی و آمار، (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

$$\bar{x} = \frac{8+10+11+2 \times 13}{5} = \frac{55}{5} = 11$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{(-3)^2 + (-1)^2 + 0^2 + 2 \times 2^2}{5} = \frac{18}{5} = 3.6$$

(ریاضی و آمار، (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۸)

۱۶- گزینه «۱»

(سعید عزیزقانی)

با توجه به صورت سؤال داریم:

$$x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2 = 20\bar{x}^2 + 8000$$

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n} =$$

$$\frac{x_1^2 + \bar{x}^2 - 2x_1\bar{x} + \dots + x_n^2 + \bar{x}^2 - 2x_n\bar{x}}{n} =$$

$$\frac{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2}{n} - \frac{2\bar{x}(x_1 + x_2 + \dots + x_n)}{n} + \frac{n\bar{x}^2}{n}$$

$$= \frac{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2}{n} - \bar{x}^2$$

پس با استفاده از رابطه $\sigma = \sqrt{\frac{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2}{n} - \bar{x}^2}$ که در آن $\bar{x}$

برابر میانگین داده‌ها و n برابر تعداد داده‌ها و $x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2$ برابر مجموع مربعات داده‌ها است، انحراف معیار را محاسبه می‌کنیم و برای $n = 20$ داریم:

$$\sigma = \sqrt{\frac{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2}{20} - \bar{x}^2} = \sqrt{\frac{20\bar{x}^2 + 8000}{20} - \bar{x}^2}$$

$$= \sqrt{\frac{20\bar{x}^2}{20} + \frac{8000}{20} - \bar{x}^2} = \sqrt{4000} = 20$$

(ریاضی و آمار، (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۸)

۱۷- گزینه «۱»

(امیر مهوریان)

تعداد داده‌ها ۵ تا است. پس از مرتب کردن داده‌ها، سومین داده برابر میانه است؛ یعنی $4x-1$.

$$\bar{x} = \frac{4x+2+3x+4+4x-1+2x+4+5x+5}{5}$$

$$= \frac{18x+14}{5}$$

میانگین، یک واحد بیشتر از میانه است:

$$\frac{18x+14}{5} = 4x-1 \Rightarrow \frac{18x+14}{5} = 4x$$

$$\Rightarrow 18x+14 = 20x \Rightarrow x = 7 \Rightarrow \bar{x} = \frac{18 \times 7 + 14}{5} = 28$$

پس داده‌ها (سن شرکت کنندگان) به صورت مقابل است:

$$18, 25, 27, 30, 40$$

$$\sigma^2 = \frac{(18-28)^2 + (25-28)^2 + (27-28)^2 + (30-28)^2 + (40-28)^2}{5}$$

$$= \frac{100+9+1+4+144}{5} = \frac{258}{5} = 51.6$$

(ریاضی و آمار، (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۸)

علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)

۲۱- گزینه ۴

(عزیز الیاسی پور)

موارد «الف، ج، د و ه» اشتباه هستند. آتش خاموش و سووشون، اثر سیمین دانشور هستند. (موارد الف و د) عبارت «ج» مربوط به سید محمدعلی جمالزاده است. مورد «ه» هم مربوط به سیدمهدی شجاعی است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۷۴ و ۸۰)

۲۲- گزینه ۴

(عزیز الیاسی پور)

استفاده از ردیف‌های طولانی مربوط به ویژگی ادبی سبک هندی است، نه زبانی.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۲۳- گزینه ۲

(فرهاد فروزان‌کیا)

بیت «ج» از مولوی است که از شاعران سبک عراقی است. بیت «د» هم از دیگر شاعر این سبک، اوحدی مراغه‌ای است. در این ابیات، غم‌گرایی و فراق برجسته است که از ویژگی‌های سبک عراقی است. ضمناً اثری هم از ویژگی‌های سبک هندی در آن‌ها دیده نمی‌شود.

ویژگی‌های سبک هندی در ابیات دیگر:

الف) بی‌توجهی به ساختار دستوری (ویژگی زبانی سبک هندی): آسودیده [آسوده] و پیریده‌تر [ترکیب ساختگی و نادرست به‌جای صفت پیرتر].
ب) کاربرد واژگان عامیانه دارد که از ویژگی‌های سبک هندی است؛ این امر محصول روی آوردن عامه مردم به شعر است: پشت چشم نازک کردن (اصطلاح عامیانه، کنایه از ناز و عشوه از سر غرور)
ه) در این بیت، آرایه اسلوب معادله مشاهده می‌شود که از آرایه‌های پرکاربرد در سبک هندی است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۲۴- گزینه ۲

(مفسن اصغری)

در بیت گزینه ۲، سه کنایه و در سایر ابیات، دو کنایه به‌کار رفته است:

پرده خود دریدن - شاخ خودی بریدن - بیخ خودی کندن

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تنگ بودن دل - شیشه طاق بر سنگ آمدن

گزینه ۳: سیر بودن چشم - سیه کاسه بودن دهر

گزینه ۴: دست به دامان رسیدن - دست از دامان کوتاه کردن

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، صفحه‌های ۹۵ تا ۹۷)

۲۵- گزینه ۳

(یاسین مهریان)

جناس ناهمسان: «روز» و «روزی»: جناس ناهمسان افزایشی / «سیاه شدن روز (روزگار)»: کنایه از پریشان حالی است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «در» و «بر»: جناس ناهمسان اختلافی / فاقد کنایه

گزینه ۲: «چنبر» و «عنبر»: جناس ناهمسان اختلافی / فاقد کنایه

گزینه ۴: فاقد جناس ناهمسان / «چهره کسی را نیلوفری کردن»: کنایه از

ترساندن وی

(علوم و فنون ادبی، بیان و برید، ترکیبی)

۲۶- گزینه ۴

(سیدعلیرضا علویان)

بیت (ب): «مخلوق» و «خلق»: اشتقاق

بیت (ج): دامن گرفتن (مصراع دوم) کنایه از اثر کردن است.

بیت (د): «جو» در معنی مقیاس وزن به‌کار برده شده است که در معنای دیگر آن یعنی نوعی از غلات با گندم تناسب دارد (ایهام تناسب).

(علوم و فنون ادبی، بیان و برید، ترکیبی)

۲۷- گزینه ۴

(مفسن اصغری)

در همه گزینه‌ها یک ایهام به‌کار رفته است؛ اما در گزینه ۴، دو ایهام به‌کار رفته است.

قانون: ۱- نوعی ساز ۲- نظم

بنوازم: ۱- مرا نوازش کن ۲- ساز بزن

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «سیه‌روی»: ۱- شرمنده ۲- مثل قلم دارای چهره سیاه

گزینه ۲: «مهر»: ۱- عشق و محبت ۲- خورشید (واژه‌های «شیرین» و «شکر» ایهام تناسب دارند؛ نه ایهام)

گزینه ۳: «عین»: ۱- مثل ۲- چشمه

(علوم و فنون ادبی (۳)، برید معنوی، صفحه‌های ۸۹ و ۹۰)

۲۸- گزینه ۲

(سپار غلام‌پور سیوکی)

در این گزینه «دم» مجاز از لحظه؛ واژه «روی» دارای دو معنی است: ۱-

چهره ۲- وجه (به هیچ روی = به هیچ وجه = تحت هیچ شرایطی)

و در اینجا در معنی «وجه» صحیح است و در معنی «چهره» غیرقابل قبول و در معنی غیرقابل قبول با «قدم» تناسب می‌سازد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «ای شمع: استعاره است و این بیت تشبیه ندارد.

گزینه ۳: «عرعر (درخت سرو کوهی)

در اینجا تشبیه مرجح (تفضیلی) داریم که شاعر قامت معشوق را از قامت سرو بالاتر در نظر گرفته است؛ اما در این بیت ایهام وجود ندارد و کلمه «بو» تنها در یک معنی رایج قابل قبول است.

گزینه ۴: در این بیت (نقش بر آب زدن) کنایه از کار بی‌ثبات و بیهوده کردن است؛ اما این بیت ایهام ندارد.

(علوم و فنون ادبی، بیان و برید، ترکیبی)

۲۹- گزینه ۴

(هومن نمازی)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: تشبیه دارد: ۱- تشبیه معانی به مریم مقدس، ۲- تشبیه خود (شاعر) به روح‌القدس؛ که این تشبیه اغراق گونه است. / بیت فاقد ایهام است.

گزینه ۲: تشبیه خاک راه قدم‌های معشوق به توتیا / گر دهد دستم: ۱- اگر ممکن و میسر شود ۲- اگر دستش را به من دهد. / بیت اغراق ندارد.

گزینه ۳: ایهام: بخوانی: ۱- دعوتش کنی یا صدایش بزنی ۲- خواندن نامه / تشبیه گسترده در مصراع اول / اغراق ندارد.

گزینه ۴: ایهام: موی کمرها: ۱- تشبیه کمر به مو (از جهت باریکی) ۲- مویی که تا کمر می‌آید. / اغراق در تشبیه کمر به مو

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و برید، ترکیبی)

اختیارات وزنی سایر ابیات:

- گزینه «۱»: ۱- تبدیل فعلاتن (رکن دوم مصراع نخست) به مفعولن (ابدال)
 ۲- بلند بودن هجای پایان مصراع اول
 گزینه «۲»: ۱ و ۲: تبدیل فعلن به فعلن در پایان هر دو مصراع
 گزینه «۳»: ۱- تبدیل فعلاتن (رکن دوم مصراع نخست) به مفعولن (ابدال)
 ۲- تبدیل فعلن به فعلن در پایان مصراع اول
 (علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۳۴- گزینه «۳»

- (سیرعلیرضا احمدی)
 در پایان مصراع‌های «۱»، «۲» و «۴»، فعلن به فعلن تبدیل شده است؛ اما در گزینه «۳» این اختیار وجود ندارد.
 پ / ی / آنک = فعلن
 ن / ا / رست = فعلن

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه ۱۵)

۳۵- گزینه «۴»

- (سیرعلیرضا احمدی)
 وزن ابیات: «مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن»
 در رکن اول مصراع اول و دوم و رکن دوم مصراع دوم قلب داریم.
 تقطیع بیت گزینه «۴»:
 ش / دن / اب / چر = (مفاعلن) - ز / عل / ام / ها = (مفاعلن) - س / خن / اب / را = (مفاعلن)

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه ۱۶)

۳۶- گزینه «۲»

- (سیرعلیرضا احمدی)
 در این گزینه قلب وجود دارد. وزن بیت «مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن» است. در رکن دوم مصراع اول قلب دیده می‌شود (تبدیل مفاعلن به مفتعلن). در سایر گزینه‌ها اختیار وزنی ابدال وجود دارد. (تبدیل مفتعلن به مفعولن)
 گزینه «۱»: بل / بل / بر = مفعولن
 گزینه «۳»: گو / یی / با = مفعولن
 گزینه «۴»: خن / دد / زان = مفعولن

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۱۳ تا ۱۶)

۳۷- گزینه «۲»

- (سیرعلیرضا احمدی)
 بیت فاقد اختیار آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن است.
 در مصراع دوم اختیار بلند بودن هجای پایانی مصراع وجود دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: عش / اق / چن / نا = فاعلاتن
 در مصراع اول و دوم اختیار بلند بودن هجای پایانی مصراع وجود دارد.
 گزینه «۳»: حس / ان / یو / سف = فاعلاتن
 در پایان هر دو مصراع اختیار بلند بودن هجای پایانی مصراع دیده می‌شود.
 گزینه «۴»: می / ار / این / اکا = فاعلاتن
 در پایان هر دو مصراع اختیار بلند بودن هجای پایانی مصراع دیده می‌شود.
 (علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۱۳ و ۱۴)

۳۰- گزینه «۲»

- (یاسین مهربان)
 «ایهام»: «بازی» در مصراع دوم، دو معنا دارد: ۱- همانند باز رفتار کردن، ۲- بازی و سرگرمی؛ که هر دو معنا پذیرفتنی است.
 «استعاره»: «کبک خسته» استعاره از مخاطب شاعر
 «ایهام تناسب»: «باز» در مصراع اول، دو معنا دارد: ۱- بازگشتن، ۲- پرنده باز؛ که در این معنا، قابل جای‌گذاری نیست؛ ولی با «پرواز»، «کبک» و «بازان» تناسب دارد.

- «تضاد»: «کبک» و «باز (بازان)» به‌طور نمادین، با یکدیگر تضاد دارند.
 آرایه‌های «کنایه»، «مجاز» و «متناقض‌نما» در این بیت مشهود نیست.
 (علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع، ترکیبی)

۳۱- گزینه «۳»

- (میثقی فرهادی)
 تشخیص: نوآوری آموختن به رباب / ایهام: بیت فاقد ایهام و «چنگ» با «رود» و «رباب» ایهام تناسب ساخته است. (معنی بیت: هنگامی که معشوق رامشگر من دست به ساز می‌برد و شروع به رامشگری می‌کند، من چنان به فغان و فریاد می‌آیم که با ناله و فغان خویش به رباب نوآوری می‌آموزم.)

تشریح گزینه‌های دیگر:

- گزینه «۱»: تشبیه: «صبر» به «کشته» تشبیه شده است. / ایهام تناسب: صبر: ۱- شکیبایی (معنی مورد نظر) ۲- گیاهی تلخ (که در اینجا که معنی مراد نیست با «ورق، بر، کشته، بیخ» تناسب دارد).
 گزینه «۲»: پارادوکس: از ملک سلیمان وسیع‌تر و در چشم تنگ مور جای گرفتن / تلمیح: اشاره به داستان حضرت سلیمان (ع)
 گزینه «۴»: مجاز: «شیخ و شاب» مجاز از همه مردم / تضاد: شیخ و شاب (مرد پیر و مرد جوان)

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع، ترکیبی)

۳۲- گزینه «۱»

- (سیرعلیرضا احمدی)
 اختیار شاعری بلند بودن هجای پایان نیم‌مصراع اول و سوم در بیت «ب»: هجاهای «مام» و «شیر» بلند تلقی می‌شود.

- اختیار شاعری ابدال در بیت «د»: تبدیل فعلن به فعلن در پایان هر دو مصراع

توضیح نکته درسی:

- طبق پاورقی صفحه ۸۴ کتاب درسی علوم و فنون ادبی (۳)، در صورتی که هجای پایانی نیم‌مصراع کوتاه یا کشیده باشد، بر مبنای اختیار بلند بودن هجای پایانی، آن را بلند تلقی می‌کنیم.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۳۳- گزینه «۴»

- (سیرعلیرضا احمدی)
 توجه: همه ابیات در وزن «مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن» سروده شده‌اند.
 اختیارات وزنی مشهود در بیت گزینه «۴»: ۱- تبدیل فعلاتن (رکن دوم مصراع نخست) به مفعولن (ابدال) ۲- بلند بودن هجای پایان مصراع اول ۳ و ۴- تبدیل فعلن به فعلن در پایان هر دو مصراع

۳۸- گزینه «۲»

(مفسر اصغری)

مفهوم مشترک ابیات: لزوم پیروی کردن از پیر و مرشد برای رسیدن به کمال
مفهوم بیت گزینه «۲»: بیانگر تحمل سختی‌های راه عشق نزد عاشقان
(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۹۳)

۳۹- گزینه «۳»

(سید ممد هاشمی)

در صورت سؤال، به عدم اختیار تأکید شده است و نقطه مقابل آن، داشتن
اختیار است. در گزینه «۳»، شاعر بین عالم‌بودن و یا عابدبودن، یکی را
انتخاب کرده است و «اختیار» در این بیت به معنای «انتخاب» است، نه
مفهوم مقابل جبرگرایی. در گزینه‌های دیگر به جبر اشاره شده است و
عاشقان از خود اختیاری ندارند.
(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۸۶)

۴۰- گزینه «۱»

(سید ممد هاشمی)

در بیت این گزینه، شاعر عشق را بر عقل ترجیح داده است و می‌گوید: اگر
کسی از جام عشق بنوشد، از رنج عقل استدلال‌گر رها خواهد شد. در صورت
سؤال نیز گفته شده است: از روی ناچاری با عقل استدلال‌گر همراه گشتم و
بسیار آزار دیدم. در دیگر گزینه‌ها از عقل به‌عنوان چراغی فروزان و ترازو و
میزانی دقیق یاد شده است.
(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۱۰۱)

علوم و فنون ادبی (۱)

۴۱- گزینه «۳»

(عزیز الیاسی‌پور)

موارد «الف و د» غلط هستند.
الف) ویژگی اصلی نثر موزون به‌کارگیری سجع است.
د) کلیله و دمنه نمونه نثر فنی است، نه موزون.
(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۳ و ۸۴)

۴۲- گزینه «۴»

(کتاب آبی)

آرایه‌های ادبی فراوان، امثال و اشعار عربی و پارسی گوناگون و اصطلاحات
علمی از ویژگی‌های نثر فنی است که برخی از آن‌ها را در عبارت صورت سؤال
می‌بینیم. نخستین نمونه نثر فنی «کلیله و دمنه» است که در قرن ششم
تألیف شده است.
دقت کنید که در نثر موزون (سبک خواجه عبدالله) آرایه سجع غالب است و
استفاده از آرایه‌های ادبی فراوان و لغات عربی گوناگون و ... (مانند متن
صورت سؤال) خیلی دیده نمی‌شود. بنابراین، صرف وجود سجع در متن باعث
نمی‌شود که آن را نثر موزون بدانیم، بلکه باید به دیگر ویژگی‌های متن هم
توجه کنیم.
(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۳ و ۸۴)

۴۳- گزینه «۱»

(یاسین مهریان)

توجه داشته باشید که این بیت، فاقد قافیه درونی است و «من»، «کمان» و
«کمین» را به‌دلیل اختلاف در مصوت، نمی‌توانیم به‌عنوان قافیه در نظر
بگیریم.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: «سر»، «شر» و «در» واژگان قافیه‌اند که «ر» حروف مشترک
آن‌هاست و قافیه، طبق قاعده «۲» می‌باشد.
گزینه «۳»: «شنو»، «جو» و «گرو» واژگان قافیه‌اند که «و» حروف مشترک
آن‌هاست و قافیه، طبق قاعده «۲» می‌باشد.
گزینه «۴»: «بنوشاند»، «درخوشاند»، «می‌پوشاند» واژگان قافیه‌اند که «د»
حروف الحاقی محسوب می‌شود و «ان» حروف اصلی قافیه است. قافیه،
مطابق قاعده «۲» می‌باشد.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۲)

۴۴- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا علویان)

این بیت ذوقافیتین نیست، «را» و «سزا» قافیه و «ست» ردیف می‌باشد؛
بدیهی است که «افتخار» و «نثر» نمی‌تواند قافیه دوم را برای این بیت
تشکیل دهد.

قافیه در سایر ابیات:

گزینه «۱»: «خبر» و «سپر» قافیه اصلی (قاعده ۲)، «جهان» و «آسمان»
قافیه دوم (قاعده ۲)
گزینه «۲»: «دیوان» اول یعنی دیوان شعر و «دیوان» دوم یعنی دیوها،
قافیه اصلی (قاعده ۲) «سر» و «پر» قافیه دوم (قاعده ۲)، «بود» ردیف
است.
گزینه «۴»: «بی‌گاه» و «همراه» قافیه اصلی (قاعده ۲) و «روز» و «سوز»
قافیه دوم (قاعده ۲)، «شد» ردیف است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه، صفحه‌های ۹۱ و ۹۲)

۴۵- گزینه «۳»

(یاسین مهریان)

فاقد استعاره / «بر» و «بس»: جناس ناهمسان اختلافی

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «سوار شوخ» استعاره از یار / «سر» و «در»: جناس ناهمسان
اختلافی
گزینه «۲»: «کام عیش»: اضافه استعاری / «جام» و «کام»: جناس ناهمسان
اختلافی
گزینه «۴»: «قطره خون» استعاره از اشک / «در» و «درد»: جناس ناهمسان
افزایشی

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع، ترکیبی)

علوم و فنون ادبی (۲)

(مجتبی فرهار)

۵۱- گزینه ۳

عبارات «ب، د و ه» نادرست‌اند.

«ب»: در این زمان انحطاط ادبی از دوره تیموری بیشتر شد و استفاده از آیات، احادیث و عبارات عربی رواج بیشتری یافت.

«د»: نثر این دوره ارزش ادبی والایی ندارد؛ زیرا به زبان عامیانه نزدیک است و متن‌های ادبی نیز با تصنع و تکلف همراه‌اند.

«ه»: تواریخ عمومی این دوره در کنار نهادهای سیاسی و فرهنگی صفویه در جهت نهادینه کردن تشیع گام برداشتند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۴ و ۸۵)

(فرهار فرزان‌کیا)

۵۲- گزینه ۱

در بیت گزینه «۱»، سعدی به شعر فارسی خود برتری می‌دهد. اولاً ویژگی‌های زبانی این بیت هیچ شباهتی به زبان جدید سبک هندی ندارد؛ ثانیاً مفاخره از ویژگی‌های فکری سبک عراقی است.

ویژگی‌های سبک هندی در سایر ابیات:

گزینه «۲»: توجه به تجربیات روزمره (گلاب‌گیری) از ویژگی‌های سبک هندی است (مرتبط با ورود لغات کوچ و بازار به شعر) که در این بیت واعظ قزوینی دیده می‌شود.

گزینه «۳»: ترکیب «نمی اینجا سزاوار» در مصراع دوم، مصداق دقیق بی‌توجهی به ساختارهای دستوری در سبک هندی است.

گزینه «۴»: بیدل در این بیت هم واژه‌سازی کرده است که از ویژگی‌های زبانی سبک هندی است (جنون‌کده) و هم مفهوم بدیع بیت (خصوصاً در مصراع دوم) نشان از مضمون‌سازی‌های سبک هندی دارد.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۱ تا ۸۳)

(یاسین مهریان)

۵۳- گزینه ۱

تنها در بیت «ه» کنایه وجود دارد. «آویزان بودن دل‌ها» در این بیت، کنایه از «عاشق پیشگان زیادی داشتن» است.

سایر ابیات، فاقد کنایه‌اند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، صفحه‌های ۹۵ تا ۹۷)

(یاسین مهریان)

۵۴- گزینه ۳

صورت سؤال، تعریفی است که کتاب درسی برای «کنایه» ارائه داده است. در گزینه «۳»، «چشم‌بستن» کنایه از «توجه‌نکردن» است و در سایر گزینه‌ها، آرایه کنایه مشهود نیست.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، صفحه‌های ۹۵ تا ۹۷)

(سیدعلیرضا علویان)

۵۵- گزینه ۲

وزن این بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» می‌باشد که دولختی نیست.

وزن سایر ابیات:

گزینه «۱»: مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن

گزینه «۳»: مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

گزینه «۴»: فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۸۸ تا ۹۲)

۴۶- گزینه ۳

(سیدعلیرضا علویان)

جناس تام: بیت اول به معنی بیت شعر و بیت (در بیت‌المقدس) به معنی خانه است، تشبیه بیت به بیت‌المقدس

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جناس تام: شانه اول به معنی دوش و کتف و شانه دوم به معنی ابزار شانه زدن مو است. بیت فاقد تشبیه است.

گزینه «۲»: فاقد جناس تام، تشبیه: خطوط پیرهن رهگذران مثل زندان است.

گزینه «۴»: «بار» به ترتیب در معانی دفعه، اجازه ورود و محموله آمده است. فاقد تشبیه

(علوم و فنون ادبی، بیان و بریع، ترکیبی)

۴۷- گزینه ۳

(مجتبی فرهار)

ایهام: «کارافتادگی» دو معنا دارد: ۱- با تجربه بودن ۲- اتفاق افتادن / اشتقاق: دو کلمه «پاران» و «یاری» اشتقاق دارند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ایهام: عشاق: ۱- عاشقان ۲- نام پرده‌ای از پرده‌های موسیقی / اشتقاق: فاقد اشتقاق

گزینه «۲»: ایهام: فاقد ایهام / اشتقاق: دو کلمه «دلیل» و «دلالت» اشتقاق دارند.

گزینه «۴»: ایهام: فاقد ایهام / اشتقاق: فاقد اشتقاق

(علوم و فنون ادبی، بریع، ترکیبی)

۴۸- گزینه ۱

(سپار غلام‌پور سیوکی)

الف) «دشنه و تشنه» در این بیت جناس ناهمسان دارند.

د) در این بیت، «چراغدان ثریا» اضافه تشبیهی است.

ب) «کوکب» در اینجا استعاره از «اشک» هست.

ج) «آب از غربال خواستن» کنایه از انتظار بیهوده داشتن است.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بریع، ترکیبی)

۴۹- گزینه ۲

(سید ممبر هاشمی)

در این گزینه، شاعر از رسیدن به وصال معشوق شادمان است و می‌گوید: اگر من در وصال معشوق به چیزهای دیگر بی‌توجه هستم جای تعجب نیست، زیرا کسی که یوسف را در کنار دارد، به پیراهن او نمی‌اندیشد. در گزینه‌های دیگر صحبت از فراق و هجران است و شاعران، شاهد وصال را در کنار ندارند!

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، صفحه ۸۶)

۵۰- گزینه ۱

(سید ممبر هاشمی)

در این گزینه، گلایه شاعر از فراق و هجران معشوق است و با نوعی حسن‌تعلیل، ناله نی و خمیده شدن چنگ را نیز ناشی از عشق و تأثیر آن می‌داند، اما در دیگر ابیات، تأکید شده است که عاشق برای آن‌که با درد و رنج عشق کنار بیاید به موسیقی و شادانوشی پناه می‌برد.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، صفحه ۱۰۶)

جامعه‌شناسی (۳)

(ریحانه امینی)

۶۱- گزینه «۳»

تشریح موارد نادرست:

- بُعد ضمانت اجرای قانون در سیاست نیازمند قدرت می‌باشد.
- جامعه‌شناسی تبیینی با منحصرکردن علم به علوم تجربی که صرفاً موضوعات مادی و محسوس را مطالعه می‌کند، ارزش‌های انسانی از جمله ارزش‌های سیاسی را که تماماً مادی و محسوس نیستند، قابل مطالعه علمی نمی‌داند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۷، ۵۸ و ۶۷)

(ریحانه امینی)

۶۲- گزینه «۴»

نظام لیبرال دموکراسی:

- در این نظام، آزادی مهم‌ترین ارزش اجتماعی است و ثبات، رفاه و سلطه بر طبیعت از دیگر ارزش‌های مهم آن به شمار می‌رود.
- با خواست و اراده اکثریت مردم شکل می‌گیرد و هیچ حقیقت و فضیلتی را که مستقل از خواست مردم باشد، به رسمیت نمی‌شناسد.
نظام جمهوری اسلامی:
- در این نظام می‌توان از مقبولیت و مشروعیت حقیقی سخن گفت.
- نظام سیاسی سازگار با فرهنگ توحیدی است که در جهان اسلام مورد توجه و اقبال قرار گرفته است.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۶۹)

(فاطمه صفری)

۶۳- گزینه «۴»

زبان و رنگ پوست: تفاوت اسمی
تحصیلات: تفاوت رتبه‌ای (ناابرابری اجتماعی)
وزن: تفاوت رتبه‌ای (ناابرابری طبیعی)

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه ۷۲)

(فاطمه صفری)

۶۴- گزینه «۳»

در مدل کمونیستی جامعه‌شناسان معتقدند که نابرابری‌های اجتماعی، ناشی از تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی نیست، بلکه نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست و باید با آن مبارزه کرد. اینان عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند و معتقدند که با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار خواهد شد. از نظر آنان، مالکیت خصوصی موجب برقراری روابط ظالمانه میان افراد و در نتیجه، نابرابری اجتماعی شده است، بنابراین برای ایجاد برابری، باید مالکیت خصوصی را از میان برداشت. در این رویکرد، نقطه شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود اما به دلیل اینکه انگیزه رقابت از بین می‌رود، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد؛ بنابراین نقطه پایان رقابت در این رویکرد عادلانه نیست.
در مدل لیبرالی، نابرابری‌های اجتماعی نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند، بنابراین عادلانه‌اند. در این رویکرد نقطه شروع رقابت میان افراد عادلانه نیست. این جامعه‌شناسان طرفدار قشربندی اجتماعی هستند و معتقدند که از گذشته تا حال، هیچ جامعه‌ای بدون قشربندی اجتماعی نبوده است. یعنی قشربندی پدیده‌ای است که در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۶ تا ۷۸)

(هومن نمازی)

۵۶- گزینه «۳»

وزن این بیت، «مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن» یا همان «مستفعل مستفعل مستفعل مستف» است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

(سپار غلام‌پور سیوکی)

۵۷- گزینه «۳»

این بیت، بر وزن «مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن» یا همان «مستفعل مستفعل مستفعل مستف» سروده شده است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

(سپار غلام‌پور سیوکی)

۵۸- گزینه «۴»

این بیت بر وزن «مفاعیل فعلاتن مفاعیل فعولن» سروده شده است که وزنی ناهمساز است؛ اما سایر گزینه‌ها بر وزن همسان دولختی (دوری) هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این بیت بر وزن «مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن» است.

گزینه «۲»: این بیت بر وزن «مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن» است.

گزینه «۳»: این بیت بر وزن «فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن» است.

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر، ترکیبی)

(سیر ممبر هاشمی)

۵۹- گزینه «۴»

در این گزینه، شاعر خود را درخت نخل بی‌ثمری می‌داند که در مقابل خواسته کودکان که از او خرما و ثمره می‌خواهند، جز سرافکنندگی چیزی ندارد، اما در دیگر ابیات، به‌رحال نوعی ثمره و سود وجود دارد. بیت صورت سؤال هم به بی‌ثمری محض اشاره دارد و بنابراین، با بیت گزینه «۴» قرابت دارد.

بررسی دیگر ابیات:

گزینه «۱»: درخت سرو، بی‌ثمر، اما آزاد است.

گزینه «۲»: من (شاعر) درخت نخلی هستم که همه از آن سود می‌برند، هر چند خود از آن بی‌بهره هستم.

گزینه «۳»: هر چند مانند درخت بید بی‌ثمر هستم، اما برای جبران این بی‌ثمری، سایه بر سر دیگران می‌افکنم.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۸۶)

(سیر ممبر هاشمی)

۶۰- گزینه «۳»

در این گزینه، به خوش‌بویی زلف یار اشاره شده است (تشبیه زلف به مشک) و در آن سخنی از بلندی و درازی مو نیامده است، اما در دیگر گزینه‌ها، مشابه بیت صورت سؤال، به نوعی، اشاره به بلندی گیسوی محبوب و چین‌درچین‌بودن آن شده است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۹۲)

۶۵- گزینه «۴»

(فاطمه صفری)

جامعه‌شناسان انتقادی همانند جامعه‌شناسان تفسیری بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند و علم را به معنای حسی و تجربی آن محدود نمی‌کنند.

غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی موجب می‌شد که کار داوری درباره ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار گیرد و غیرعلمی قلمداد شود. در این نگاه انتقاد از وضعیت موجود و تجویز راه‌حل برای بهتر شدن آن کار علم نبود. این اعتقاد با عنوان جدایی دانش از ارزش بیان می‌شد.

جامعه‌شناسان انتقادی بر ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر، تأکید می‌کنند و به نقد سلطه در روابط و مناسبات میان افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها می‌پردازد.

دقت شود جامعه‌شناسی انتقادی کنش‌های ناپسند و ظالمانه انسان را محدود به سلطه و سرکوب اجتماعی می‌داند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۹ و ۸۲)

۶۶- گزینه «۲»

(فاطمه صفری)

تشریح موارد نادرست:

جامعه‌شناسان می‌گویند علت نابرابری‌های اجتماعی این است که مزایای اجتماعی یعنی ثروت، قدرت و دانش به صورت نابرابر میان افراد توزیع شده‌اند.

در دیدگاه جدایی دانش از ارزش، دانش، قلمرو تبیین و در مقابل ارزش، قلمرو تفسیر معرفی می‌شد.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۸، ۷۹ و ۸۲)

۶۷- گزینه «۲»

(آریتا بیرقی)

گاهی به بُعد فرهنگی هویت و گاهی به بُعد سیاسی و اجتماعی آن توجه می‌شود. ← مدل تکثرگرا

ملی‌گرایی و وطن‌دوستی مشخصه اصلی آن بود. ← ناسیونالیسم

به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه است. ← مدل همانندسازی

برخی از پیدایش آن به باز شدن جعبه پاندورا یاد می‌کنند. ← سیاست هویت

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۷ تا ۹۰)

۶۸- گزینه «۴»

(آریتا بیرقی)

علت شکل‌گیری جنبش‌های مذهبی، آسیایی تبارها و ... ← رهایی از هویت تحمیلی که فرایند جهانی شدن به آن‌ها تحمیل می‌کند.

پیامد تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها ← چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع

علت شکل‌گیری دولت‌هایی که دیگر خود را با هویت دینی مسیحی نمی‌شناختند ← ظهور جهان متجدد

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۷، ۹۰ و ۹۱)

۶۹- گزینه «۳»

(آریتا بیرقی)

اصلاح عبارت نادرست:

اشتراک هر دو، نسل‌کشی است. در نسل‌کشی، دیگری شری است که باید نابود شود، که مصادق همانندسازی به شکل یک‌سویه و سخت و خشن است.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۹ و ۹۰)

۷۰- گزینه «۱»

(آریتا بیرقی)

همیشه به صورت یک‌سویه و سخت و خشن انجام نمی‌شود. ← سیاست همانندسازی (ج)

جهانی شدن و توسعه ارتباطات ← فرهنگ‌ها کاملاً خالص و ثابت نیستند. (د)

تنازع هویت‌ها ← وحدت یا کثرت هویت‌ها (ب)

چهره‌های متفاوت سیاست هویت ← کوکلاس کلان (الف)

نکته: کوکلاس کلان و جشن سال نوی چینی، مصادیق دو چهره متفاوت سیاست هویت هستند.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۷، ۸۸، ۹۰ و ۹۱)

جامعه‌شناسی (۲)

۷۱- گزینه «۲»

(فاطمه صفری)

دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می‌برند که به ابعاد فرهنگی چالش و نزاع میان کشورهای غنی و فقیر توجه دارند.

اصطلاح توسعه‌یافته و عقب‌مانده به این نکته اشاره دارند که کشورهای توسعه‌یافته، الگوی کشورهای دیگرند و سایر کشورها باید مسیر آن‌ها را ادامه دهند.

اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند و صنعتی اشاره دارد. این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که معتقدند، کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده‌اند. براساس این نظریه، جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند؛ به این ترتیب که با ثروت به دست آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند.

آن‌ها با سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز را آسان می‌کنند.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۸ و ۸۹)

۷۲- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

اگوست کنت، جامعه‌شناس فرانسوی، معتقد بود که فاتحان در گذشته تاریخ، با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند، ولی با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت بر می‌بندد. از دیدگاه او، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست بلکه امری عارضی و تحمیلی است. وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، خطا بودن نظریه کنت را نشان می‌دهد.

نظریه جنگ تمدن‌ها که ساموئل هانتینگتون آن را مطرح کرد، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد. هانتینگتون از آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر، با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌کند. از نظر او در این مرحله، دیگر دولت-ملت‌ها بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌المللی نیستند و رقابت‌ها و درگیری‌ها، بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ (نه بین دولت-ملت‌ها) به وقوع خواهد پیوست و در این میان، فرهنگ اسلامی بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۳ و ۸۶)

۷۳- گزینه ۱»

(فاطمه صفری)

تشریح موارد نادرست:

هیچ‌یک از این دو جنگ، منشأ دینی نداشت و ظاهر مذهبی و دینی نیز به خود نگرفت.

مفاهیم شمال و جنوب عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم به کار گرفته شد؛ زیرا برخی اندیشمندان معتقد بودند که چالش اصلی بین بلوک شرق و غرب، نیست بلکه چالش اصلی بین کشورهای غنی و فقیر است.

تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ سرد بین این دو بلوک، به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو، ادامه یافت.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۱۵ و ۸۸)

۷۴- گزینه ۲»

(آزیتا بیرقی)

پیامد عدم کنترل بحران اقتصادی ← فروپاشی حکومت‌ها

پیامد انقلاب صنعتی ← اختلال در رابطه متقابل انسان و طبیعت

پیامد شکل‌گیری اقتصاد جهانی ← آشکار شدن پیامدهای جهانی بحران‌های منطقه‌ای

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۳ و ۹۵)

۷۵- گزینه ۴»

(آزیتا بیرقی)

الف) چالش فقر و غنا، همیشگی است و آسیب‌های آن متوجه قشر ضعیف جامعه است.

ج) همایش‌های بین‌المللی نتوانسته‌اند از شتاب بحران زیست‌محیطی بکاهند.

د) بحران اقتصادی و بحران زیست‌محیطی چالش‌هایی با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌ترند.

ب) انسان مدرن، نگاه معنوی به طبیعت را کودکانه می‌داند.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۵ و ۹۶)

۷۶- گزینه ۱»

(آزیتا بیرقی)

سرمایه‌داران با ابزارهایی که دارند فشارهای بحران اقتصادی را به اقشار ضعیف انتقال می‌دهند.

نخستین بحران اقتصادی در سال ۱۸۲۰ م. در انگلستان به وجود آمد.

در رویکرد اساطیری طبیعت از ابعاد و نیروهای ماورائی برخوردار است.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۲، ۹۳ و ۹۵)

۷۷- گزینه ۳»

(ریحانه امینی)

در نیمه دوم قرن بیستم با روشن شدن اینکه علم تجربی مبانی غیرتجربی دارد، علم مدرن زیر سؤال رفت.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۹ تا ۱۰۱)

۷۸- گزینه ۱»

(ریحانه امینی)

طی قرن بیستم نه تنها دین از فرهنگ عمومی مردم خارج نشد؛ بلکه در سال‌های پایانی آن، نگاه معنوی و دینی، به سطوح مختلف زندگی انسان‌ها بازگشت. بعضی متفکران از این موج که نشانه بحران معنویت در فرهنگ غرب است، با عنوان «پساسکولاریسم» یاد کرده‌اند. مهم‌ترین علت تداوم

باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان، نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و ماوراءطبیعی است. یک فرهنگ علاوه بر نیازهای جسمانی و دنیوی انسان، باید به نیازهای قدسی او نیز پاسخ دهد. همان‌گونه که بی‌توجهی به ابعاد دنیوی، به بحران منجر می‌شود، غفلت از ابعاد معنوی شکل دیگری از بحران را به دنبال می‌آورد.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه ۱۰۱)

۷۹- گزینه ۴»

(ریحانه امینی)

گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی، پیامدهای اجتماعی مختلفی داشت از جمله:

برخی از نخبگان جهان غرب را به جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی واداشت.

مهاجران ساکن کشورهای غربی را که اغلب مرعوب فرهنگ مدرن شده بودند، به سوی هویت دینی خود فراخواند.

بازار معنویت‌های کاذب و دروغین را رونق بخشید؛ خرافه‌پرستی، شیطان‌پرستی، انواع بازسازی شده ادیان و عرفان‌های شرقی و سرخ‌پوستی، نمونه‌هایی از این معنویت‌های دروغین هستند.

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه ۱۰۲)

۸۰- گزینه ۳»

(ریحانه امینی)

فقر و غنا: اجتماعی

جنگ‌ها و تقابل‌ها: سیاسی

معرفتی - معنوی: فرهنگی

زیست‌محیطی: اقتصادی

(جامعه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه ۹۹)

جامعه‌شناسی (۱)

۸۱- گزینه ۲»

(فاطمه صفری)

شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی رواج می‌یابد. (تعارض فرهنگی) ← عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند، مورد تردید قرار می‌گیرند. ← (تزلزل فرهنگی)

جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را ندارد. (بحران هویت) ← تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر می‌روند. (تحول هویت فرهنگی)

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۹۱ و ۹۲)

۸۲- گزینه ۳»

(زینب آذری)

- اگر جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر، بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند، دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق آن سرایت می‌کند و در صورتی که به مرور زمان، به عقاید و آرمان‌های خود پشت کند، دچار تحولات هویتی می‌شود.

- تعاملات جوامع اشکال مختلفی دارد که هرکدام پیامد خاص خود را دارد، ممکن است این تعاملات در سطح‌ها و نمادها باشد یا در سطح عقاید، ارزش‌ها و آرمان‌ها. اگر جهان اجتماعی با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با

سرد بین این دو بلوک، به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو، ادامه یافت و به اقتصاد کشورهای صنعتی که وابسته به تسلیحات نظامی بود، رونق بخشید.

(پایه‌شناسی (۲)، پالش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۳ و ۸۵)

۸۷- گزینه «۲»

(ریحانه امینی)

تشریح موارد نادرست:

- در جنگ جهانی اول، برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم برای اولین بار از بمب اتم استفاده شد.

- مراد از جهان اول، کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب است و منظور از جهان دوم، کشورهایی است که در کانون بلوک شرق قرار داشتند. جهان سوم، کشورهای دیگری هستند که خارج از این دو بلوک قرار داشته و تحت نفوذ آن‌ها بوده‌اند.

(پایه‌شناسی (۲)، پالش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۳، ۸۵ و ۸۸)

۸۸- گزینه «۴»

(شهریار عبدالله)

در فرهنگ قرون وسطی شناخت عقلی و تجربی نادیده گرفته می‌شد. در قرن نوزدهم و بیستم شناخت حسی و تجربی را تنها راه شناخت علمی می‌دانستند.

در نیمه دوم قرن بیستم با روشن شدن اینکه علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است علم مدرن زیر سؤال رفت. آشکار شدن علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از جهان طبیعت نیست بلکه تفسیرهای متناسب با فرهنگ‌های دیگر نیز می‌تواند وجود داشته باشد.

(پایه‌شناسی (۲)، پالش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۹ تا ۱۰۱)

۸۹- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

- بحران اقتصادی در صورتی که کنترل نشود (علت)، می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها منجر شود (پیامد).

- در بحران اقتصادی، قدرت خرید مصرف‌کنندگان به شدت کاهش می‌یابد و تولیدکنندگان بازار فروش خود را از دست می‌دهند؛ در نتیجه کارخانه‌ها تعطیل و کارگران بیکار می‌شوند.

- بحران زیست‌محیطی، ابتدا در حوزه رابطه انسان با طبیعت قرار داشت، ولی به تدریج به روابط انسان‌ها و جوامع با یکدیگر نیز سرایت کرد.

(پایه‌شناسی (۲)، پالش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۳ و ۹۵)

۹۰- گزینه «۴»

(فاطمه صفری)

مهم‌ترین بحران اقتصادی در فاصله بین دو جنگ جهانی، یعنی سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ م. اتفاق افتاد.

بحران هنگامی ایجاد می‌شود که برخی تغییرات درونی و بیرونی، تعادل کل نظام را بر هم بزنند.

در نگاه اساطیری، طبیعت ماده خام نیست، بلکه از ابعاد و نیروهای ماورائی برخوردار است.

برخی از متفکران، بحران‌های زیست‌محیطی را مشکل سرنوشت‌ساز قرن بیستم دانسته‌اند.

(پایه‌شناسی (۲)، پالش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۱، ۹۲، ۹۴ و ۹۵)

دیگر جوامع تعامل کند و در لایه‌های سطحی (هنجارها و شیوه زندگی) عناصری را از جامعه‌ای بگیرد و در صورت نیاز آن را اصلاح کند، بدین‌گونه زمینه رشد و توسعه خود را فراهم می‌کند.

جهان غرب طی جنگ‌های صلیبی، پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی و پذیرش برخی لایه‌های آن، بدون اینکه به جهان اسلام ببیند، تحولات هویتی پیدا کرد.

(پایه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۹۷ و ۹۸)

۸۳- گزینه «۴»

(ریحانه امینی)

در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا حتی اساطیری نیست، بلکه سکولار و دنیوی است و به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌شود. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی، امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس تقسیم می‌کند.

(پایه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۱۰۵)

۸۴- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

- یکی از مهم‌ترین پیامدهای انقلاب، تحولات هویتی است. - عقاید و ارزش‌های توحیدی اسلام، ایران را به جهان اسلام ملحق ساخت و هویت ایرانی به صورت بخشی از هویت جهان اسلام درآمد.

- متفکران ایرانی از دهه سی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد، آثاری با عناوینی نظیر غرب‌زدگی و بازگشت به خویشتن، پدید آوردند و برخی از اندیشمندان مسلمان، کتاب‌هایی را درباره خدمات متقابل اسلام و ایران و همچنین فطرت و خویشتن الهی انسان تدوین کردند.

(پایه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۱۰۴، ۱۰۵ و ۱۰۷)

۸۵- گزینه «۲»

(فاطمه صفری)

تشریح موارد نادرست:

بازاندیشی درباره بنیان‌های عقیدتی و ارزشی جهان اجتماعی از دانشمندان و متفکران اجتماعی معلول یا پیامد وجود کاستی و خلأ معنوی در جامعه است.

هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی، شغلی و ... متناسب با خود را پدید می‌آورد.

(پایه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۹۰ و ۹۳)

جامعه‌شناسی (۲)

۸۶- گزینه «۴»

(ریحانه امینی)

- از مهم‌ترین عوامل وقوع دو جنگ جهانی اول و دوم، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود.

- وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، خطا بودن نظریه کنت را نشان می‌دهد.

- پس از جنگ جهانی دوم، بلوک شرق و غرب هر یک بخشی از جهان را زیر نفوذ خود قرار دادند و تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ

عربی زبان قرآن (۲) و (۳)

۹۱- گزینه «۴»

(توید امساکنی)

«إِنَّ النَّفْسَ»: همانا (قطعاً) نفس («النَّفْسَ» صفت یا وابسته‌ای ندارد ← رد
گزینه‌های ۱ و ۳) / «أَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ»: بسیار امرکننده به بدی است، بسیار به
بدی فرمان می‌دهد (رد گزینه ۲)

(ترجمه)

۹۲- گزینه «۲»

(ولی برپی - ابهر)

«أَخَذْتُ أَنَادِي»: شروع به صدا زدن کردم (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «ظَنَّوْا»:
پنداشتند، گمان کردند (رد گزینه ۴) / «لَمْ يَلْتَفِتُوا»: توجه نکردند (رد گزینه ۴)

(ترجمه)

۹۳- گزینه «۳»

(بهر روز هیدرکی)

«محاولات عدیده»: تلاش‌های زیادی (رد سایر گزینه‌ها) / «جِلْبَبٌ»: قبل از آن
«لا» نفی جنس در «لا شيء» آمده است، پس منفی ترجمه می‌شود) به همراه
ندارد (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «إِلَّا»: به جز، فقط، تنها / «السُّعُورُ بِالْفَرْحِ»: احساس
خوشحالی (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «مَنْ بَاطِنِي»: از درون خودم (رد گزینه ۱)

(ترجمه)

۹۴- گزینه «۱»

(ولی برپی - ابهر)

«وَأُولَئِكَ الْمُزَارِعُونَ»: آن کشاورزان (رد گزینه ۲) / «لَمْ يُشَاهِدُوا إِلَّا فِرَّانًا»:
فقط موش‌هایی را دیدند، ندیدند مگر موش‌هایی را (رد گزینه ۴) / «تَهْجِمُ
عَلَى الْخَضِرَاوَاتِ»: به سبزیجات حمله می‌کردند (هجوم می‌بردند) (رد
گزینه‌های ۳ و ۴) / «لَبِئْسَ أَكْلُهُا»: تا آن‌ها را بخورند، برای اینکه آن‌ها را بخورند
(رد گزینه‌های ۲ و ۳)

(ترجمه)

۹۵- گزینه «۲»

(مرتضی کاظم شیروردی)

«لَمْ يَنْظُرُوا»: نگاه نکردند (لم + مضارع، معنای گذشته منفی می‌دهد) (رد
گزینه ۱) / «إِلَى مَنْ»: به کسی که (رد سایر گزینه‌ها) / «كَانَ يَجْمَعُ»: (كان
+ مضارع، معنای ماضی استمراری می‌دهد) حمایت می‌کرد (رد سایر
گزینه‌ها) / «ضَاعَ»: (در اینجا) تباه شده بود / «الْجَهَّالُ»: (جمع الجاهل)
نادانان

(ترجمه)

۹۶- گزینه «۳»

(ولی برپی - ابهر)

در گزینه «۳»، «رجل صالح» نکره است و باید به صورت (مردی نیکوکار یا
مرد نیکوکاری) ترجمه شود، در این گزینه «معاصی» هم جمع است که
مفرد ترجمه شده و نادرست است؛ ترجمه صحیح «معاصیه الکثیره» باید
به صورت (گناهان زیادش) باشد.

(ترجمه)

۹۷- گزینه «۳»

(سید ممبرعلی مرتضوی)

در گزینه «۳»، «تَخَلَّصَ» فعل ماضی (از باب تَفَعَّلَ) و به معنی «رهایی
یافت» است. همچنین کلمه «تعداد» که در ترجمه فارسی آمده، معادل
مشخصی در عبارت عربی ندارد.

(ترجمه)

۹۸- گزینه «۳»

(سیره میا مؤمنی)

«سربازان محبوب ما»: جُنُودُنَا الْمَحْبُوبُونَ (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «تمام
شب»: كُلَّ اللَّيْلِ (رد گزینه ۱) / «بیدار می‌مانند»: (ماضی استمراری) كَانَ
..... يَسْهَرُونَ (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «کشور عزیزمان»: بلادنا العزیزة (مضاف
ال نمی‌پذیرد) (رد گزینه ۴)

نکات مهم درسی:

کل + اسم مفرد معرفه: همه ... ، تمام ...

كانَ + فعل مضارع: ماضی استمراری

(ترجمه)

ترجمه متن درک مطلب:

رؤیایها همان چیزی هستند که انسان را همواره به جلو می‌رانند، آن چیزی
هستند که باعث می‌شوند او برای رسیدن به چیزی که می‌خواهد، با
پشتکار کار کند. توماس ادیسون مخترع چراغ برقی و بسیاری از اختراعات
دیگر، برای محقق کردن رؤیایهای بسیار تلاش کرد، اگرچه دفعات زیادی
شکست خورد. و او به گفته‌اش مشهور است: من شکست نخوردم، بلکه
هزار راه پیدا کردم که کار کردن چراغ با آن‌ها، ممکن نبود. و این گفته‌ای
است که امروزه استفاده می‌شود برای تأکید بر این که پافشاری بر رؤیایها،
راه موفقیت است. افراد زیادی وجود دارند که توان بسیاری دارند، ولی
رؤیایها و اهدافی ندارند، آن‌ها شب و روز کار می‌کنند بدون اینکه چیزی را
که از زندگی می‌خواهند، بدانند. پس ممکن است در دستیابی به سعادت،
شکست بخورند. شایان ذکر است که رؤیایها در ذات خود، کلید موفقیت
نیستند، بلکه افراد موفق برای محقق کردن موفقیت، به توان و پایداری نیز
احتیاج دارند.

۹۹- گزینه «۱»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

«هرکس اهداف مشخصی ندارد، قطعاً هرگز موفق نخواهد شد!» مطابق متن
(با توجه به: من الممكن أن يفشلوا) صحیح نیست.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: ادیسون پس از هر شکستی در زندگی‌اش، روش جدیدی را
امتحان کرد! (صحیح)

گزینه «۳»: انسان باید بداند چه چیزی را از تلاش‌هایش در زندگی
می‌خواهد! (صحیح)

گزینه «۴»: دانشمندان موفق پس از تلاش‌های زیاد برای اختراع یا اکتشافی
جدید، ناامید نشدند! (صحیح)

(درک مطلب)

۱۰۰- گزینه «۲»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

«درست نیست که انسان گمان کند موفقیت نتیجه رؤیاهاست!» مطابق متن
صحیح است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: هرکس بخواهد به موفقیت دست یابد، باید هزار مرتبه یا بیشتر
شکست بخورد! (نادرست)

گزینه «۳»: انسان موفق به رؤیایهای توجّه نمی‌کند، بلکه فقط کار می‌کند و
مقصد را نزدیک می‌بیند! (نادرست)

گزینه «۴»: هیچ موفقیتی نیست برای کسی که کار را حتی یک لحظه در
طول روز رها می‌کند! (نادرست)

(درک مطلب)

۱۰۱- گزینه «۴»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

صورت سؤال، گزینه نادرست را برای عنوان متن می‌خواهد:

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: رؤیاها راه موفقیت هستند!

گزینه «۲»: هر فکر جدیدی در ابتدا، یک رؤیا بوده است!

گزینه «۳»: هرگز از رؤیا دست نکش!

گزینه «۴»: زندگی تماشای رؤیاهایی است که جاودان نمی‌شوند و باقی نمی‌مانند! (این عبارت درباره رؤیاها و نقششان در زندگی صحبت نمی‌کند، پس ارتباط چندانی به موضوعات متن ندارد.)

(ررک مطلب)

۱۰۲- گزینه «۴»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

«ماضیه: تَحَقَّق» نادرست است؛ «تَحْقِيق» بر وزن «تَفْعِيل» مصدر باب تفعیل است، پس ماضی آن بر وزن «فَعَّل» و به صورت «حَقَّق» صحیح است.

(تفلیل صرفی و اعراب)

۱۰۳- گزینه «۴»

(سیر ممبرعلی مرتضوی)

«مصدره مزید ثلاثی» نادرست است؛ «الْتَاَجِج» بر وزن «فَاعِل» است، پس از مصدر ثلاثی مجرد گرفته شده است.

نکته مهم درسی:

اسم فاعل اگر بر وزن «فَاعِل» آمده باشد، مشخص است که از فعل‌های ثلاثی مجرد ساخته شده است، اما اگر اسم فاعل به صورت «مُغِب» بیاید، از فعل ثلاثی مزید ساخته شده است.

(تفلیل صرفی و اعراب)

۱۰۴- گزینه «۲»

(ولی بریی - ابهر)

در گزینه «۲»، «إِرْتَفَعَ» فعل ماضی از باب إفعال است و عین‌الفعل آن باید فتحه بگیرد؛ بنابراین «إِرْتَفَعَ» درست است، در این گزینه «الرَّجُلُ» نیز نادرست است و باید به صورت «الرَّجُلُ» به کار رود.

(ضبط حرکات)

۱۰۵- گزینه «۴»

(ولی بریی - ابهر)

با توجه به معنای عبارت (بهترین کارها میانه‌ترین آن‌هاست) که به میانه‌روی و اعتدال اشاره دارد، همه گزینه‌ها بر میانه‌روی دلالت دارند، به جز گزینه «۴» که معنای میانه‌روی و اعتدال و اندازه نگه داشتن در آن وجود ندارد. بیت گزینه «۴» توصیه به دست کشیدن از دنیا دارد.

(مفعوم)

۱۰۶- گزینه «۱»

(اسماعیل علی‌پور)

حرف «لِ» در گزینه «۱»، به معنای «باید» آمده و فعل امر ایجاد کرده است، اما در سایر گزینه‌ها به معنای «که، تا اینکه» آمده و میان جملات ارتباط به وجود آورده است.

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه «۱»: همانا دنیا سرای نابودی است، پس انسان باید بداند که او خواهد مُرد!

گزینه «۲»: مادر از فرزندانش خواست که به او در کارها کمک کنند!

گزینه «۳»: ما باید به کتابخانه برویم برای اینکه درس‌هایمان را مطالعه کنیم!

گزینه «۴»: با خانواده‌ام صحبت کردم تا بدانند چه چیزی از آن‌ها می‌خواهم!

(قواعد فعل)

۱۰۷- گزینه «۴»

(ممبرعلی کاطمی نصرآبادی)

صورت سؤال، صفتی را می‌خواهد که جمله نباشد؛ در گزینه «۴»، «الکثیرة» صفت برای «الشعوب» است که جمله نیست، بلکه به صورت یک اسم (مفرد) آمده است.

در سایر گزینه‌ها، به ترتیب فعل‌های «یدعو، وُلد، ینزل، تختلف» به ترتیب اسم‌های «أحدًا، شاعرًا، نوعٌ، مجموعة» را وصف می‌کنند و جمله وصفیه هستند.

(انواع جملات)

۱۰۸- گزینه «۳»

(پهروز وبان)

«لا تُزَعج» فعل نهی مخاطب است و در ادامه، «لا يُزَعج» فعل مضارع منفی است که در اینجا معنای التزامی می‌دهد. (ترجمه: ای مرد! آفریده‌ای از آفریده‌های خدا را آزرده نکن تا کسی تو را آزرده نکند!)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «ما صَدَقْتَ» و «لم یصدّق» هر دو اسلوب ماضی منفی دارند. (ترجمه: سخن شخصی را که تا الان راست نگفته است، باور نکردم!)

گزینه «۲»: «یُرد» فعل شرط / «أُن یحصل» مضارع منصوب به أن / «فلیعمل» فعل امر غائب؛ همگی به اسلوب التزامی ترجمه می‌شوند.

(ترجمه: هر کس بخواید به درجه‌های عالی دست بیابد، پس باید کار نیکی انجام دهد!)

گزینه «۴»: «أراد» فعل شرط / «أُن یُساعد» مضارع منصوب به أن / «لیکتسب» مضارع منصوب به لِ / «فلا یتعب» فعل نهی غائب؛ همگی به

اسلوب التزامی ترجمه می‌شوند. (ترجمه: اگر انسان بخواید به محرومان کمک کند برای اینکه (تا) خشنودی خدا را به دست بیاورد، پس آن‌ها را نباید با منت گذاشتن رنج بدهد!)

(قواعد فعل)

۱۰۹- گزینه «۱»

(پهروز هیدرینکی)

ترجمه عبارت: «طعم موفقیت را نمی‌چشد مگر ...»

در این عبارت، پس از «إِلَّا» ابتدا به یک اسم نیاز داریم تا فاعل فعل «لا یدوق» باشد، به عبارت دیگر در چنین عبارتی نمی‌توانیم بلافاصله پس از «إِلَّا» یک فعل بیاوریم.

(استثناء)

۱۱۰- گزینه «۳»

(نور امسالی)

مستثنی‌منه در هر یک از گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «محافل»

گزینه «۲»: «التلمیذات» (دقت کنید ضمیر «هن» به یک اسم جمع و مؤنث اشاره دارد، پس قطعاً «العلماء» نمی‌تواند مستثنی‌منه باشد.)

گزینه «۳»: هم کلمه «العلماء» می‌تواند مستثنی‌منه باشد و هم کلمه «شباب».

گزینه «۴»: در جمله قبل از إلیا، مستثنی‌منه ذکر نشده است.

(استثناء)

عربی زبان قرآن (۱)

۱۱۱- گزینه «۱»

(ممدبرضا قائنرآمین)

«زأی»: (در این جا) دیدند (رد گزینه ۳) / «قالوا»: گفتند (رد گزینه های ۲ و ۴)
نکته مهم درسی:

در ترجمه فعل های مجهول، معمولاً از اشتقاقیات فعل «شدن» استفاده می کنیم.

(ترجمه)

۱۱۲- گزینه «۳»

(سیره مهیا مؤمنی)

«تَجَذَّبُ»: جذب می کند، جلب می کند (رد گزینه های ۲ و ۴) / «سَيَّاحاً»: (اسم نکره) گردشگرانی، جهانگردانی (رد گزینه ۱) / «قائمة التراث العالمي»: فهرست میراث جهانی (رد گزینه ۴)

جابه جایی بخش اول و دوم در گزینه ۲ نیز بی دلیل و خطاست. (رد گزینه ۲)
 (ترجمه)

۱۱۳- گزینه «۳»

(پروز و بان)

«أكثر النفط الذي»: بیشتر نفتی که / «يُستخرج من الآبار»: از چاهها استخراج می شود (رد گزینه های ۱ و ۲) / «يُصدَّر إلى البلدان الصناعية»: به کشورهای صنعتی صادر می شود (رد گزینه های ۲ و ۴) / «يُستهلك في الصناعات المختلفة»: در صنعت های مختلف مصرف می شود (رد گزینه ۴)

(ترجمه)

۱۱۴- گزینه «۴»

(کتاب آبی)

«يحفِر»: حفر می کنند، می کنند (رد گزینه های ۱ و ۳) / «العمال»: کارگران / «آباراً»: چاههایی را (رد گزینه ۳) / «توضَّع»: (فعل مضارع مجهول) گذاشته می شود، قرار داده می شود (رد گزینه ۲) / «الأنابيب»: لوله ها (رد گزینه های ۲ و ۳) / «فيها»: در آن / «لنقل النفط»: برای انتقال نفت / «بواسطتها»: به واسطه آن ها / «إلى الموانئ»: به بندرها (رد گزینه ۳)

(ترجمه)

۱۱۵- گزینه «۲»

(اسماعیل علی پور)

«ساختمان جذابی که...»: البناء الخلاب الذي... / «قرار دارد»: يَقَعُ / «کنار ساحل دریا»: جنب شاطئ البحر (رد گزینه های ۱ و ۴) / «گردشگران را جذب می کند»: يَجذب السَّيَّاحُ (يجذب) باید به صورت فعل معلوم بیاید، «السَّيَّاح» نیز مفعول است و باید منصوب باشد. ← رد سایر گزینه ها

(ترجمه)

۱۱۶- گزینه «۴»

(مرتضی کاظم شیرووری)

ترجمه عبارت: سکوت زبان، سلامتی انسان است. این عبارت به خاموشی و سکوت توصیه می کند، در حالی که بیت فارسی مقابل، درباره بیان درد و غم ناشی از فراق و جدایی از دوست است.

(مفهوم)

۱۱۷- گزینه «۴»

(پروز و بان)

موارد نادرست در سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: له حرف زائد واحد ← لیس له حرف زائد (زیرا «تَصْنَعُ» یک فعل ثلاثی مجرد است و حرف زائد ندارد).

گزینه «۲»: فاعل ← نائب فاعل (زیرا «تَصْنَعُ» یک فعل مجهول است)

گزینه «۳»: فاعله: البلدان ← فاعله: هذه

(تفلیل صرفی و اعراب)

۱۱۸- گزینه «۲»

(پروز و بان)

در گزینه «۲»، دو اسم مبنی و مرفوع وجود دارد: (هذا: مبنی و در محل مبتدا و مرفوع، هو: مبنی و در محل مبتدا و مرفوع) - اما دقت کنید (ضمیر «ه»: مبنی و در محل مضاف الیه و مجرور) است.

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: ۳ اسم مبنی و مرفوع وجود دارد: (هو: مبنی و در محل مبتدا و مرفوع - الّذی: مبنی و در محل خبر و مرفوع - هذه: مبنی و در محل مبتدا و مرفوع) اما دقت کنید (ضمیر ه: مبنی و در محل مضاف الیه و مجرور) است.

گزینه «۳»: ۱ اسم مبنی و مرفوع وجود دارد: (اولئک: مبنی و در محل مبتدا و مرفوع) اما دقت کنید (هذا: مبنی و در محل مجرور به حرف جر) است.

گزینه «۴»: ۱ اسم مبنی و مرفوع وجود دارد: (هؤلاء: مبنی و در محل فاعل و مرفوع) اما دقت کنید (ذلک: مبنی و در محل مجرور به حرف جر) است.

(قواعد اسم)

۱۱۹- گزینه «۲»

(ممدبرضا قائنرآمین)

فعل مجهول، فاعل ندارد و فاعل آن حذف شده است. در گزینه «۲»، «أمرت» فعل ماضی مجهول به معنای «دستور داده شدم، به من دستور داده شد» است.

نکات مهم درسی:

(۱) افعالی مانند «خَرَجَ، فَرَّغَ، نَزَلَ» معلوم هستند؛ اگرچه در ترجمه فارسی آن ها اشتقاقیات فعل «شدن» آمده است. پس هر فعلی که در ترجمه فارسی اش، اشتقاقیات فعل «شدن» آمده باشد، لزوماً فعل مجهول نیست.

(۲) فعلی که ضمیر متصل مفعولی به انتهای آن چسبیده است، فعل متعدی و معلوم است و هرگز نمی تواند فعل مجهول باشد.

تشریح گزینه های دیگر:

گزینه «۱»: «نَزَلَ» و «شکرنا» هر دو فعل معلوم هستند.

گزینه «۳»: «خَرَجَ» فعل معلوم است.

گزینه «۴»: «فَرَّغْتَ» و «أغلقْتَ» هر دو فعل معلوم هستند.

(انواع عملات)

۱۲۰- گزینه «۱»

(نور امساک)

«جلس» مبتدا و مرفوع و «من» خبر و مرفوع است.

اعراب «من» در سایر گزینه ها:

گزینه «۲»: مجرور به حرف جرّ «علی»

گزینه «۳»: مفعول برای فعل «أخبرت» و منصوب

گزینه «۴»: مضاف الیه برای کلمه «کل» و مجرور

(قواعد اسم)

عربی زبان قرآن (۲)

۱۲۱- گزینه «۴»

(کنکور سراسری ۹۹- تهرمی)
«الْفِشْلُ تَحْمَلُهُ صَعْبٌ»: شکست تحملش سخت است (رد سایر گزینه‌ها) / «يَخْلُقُ (مضارع معلوم)»: خلق می‌کند، می‌آفریند (رد گزینه ۲) / «فُرْصاً (جمع و نکره)»: فرصتهایی (رد سایر گزینه‌ها) / «سَتَسْتَفِيدُ (مستقبل)»: استفاده خواهی کرد (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «مِنْهَا»: از آن‌ها / «لِلتَّجَاحِ»: برای پیروزی، برای پیروز شدن (در گزینه‌های ۱ و ۳ کلمه «در» نادرست است.)

(ترجمه)

۱۲۲- گزینه «۱»

(بهروز هیدریکی)
«قول»: حرف، سخن (رد گزینه ۲) / «أَلَذِي»: کسی که، آنکه (معنای شرطی «هرکس» را ندارد ← رد گزینه ۳) / «خَائِبًا»: (حال) ناامیدانه، با ناامیدی (رد گزینه ۲) / «لَا يَحْزَنُ»: (فعل نهی غائب است) نباید ناراحت کند (رد سایر گزینه‌ها) / «تَوَكَّلْتُ»: توکل کرده‌ام (رد گزینه‌های ۲ و ۳)

(ترجمه)

۱۲۳- گزینه «۲»

(کتاب آبی)
«عالمٌ»: انسان دانایی، دانشمندی (رد گزینه ۱) / «قَدْ ضَاعَ»: گم شده است، تباه شده است (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «الْجَهَّالُ»: نادانان (جمع مکسر «الجاهل» است و اسم مبالغه نیست ← رد گزینه ۳) / «فَلَنَرَحِمَهُ»: پس باید به او رحم کنیم (رد گزینه ۱) / «يُرْحَمَانَا»: تا به ما رحم کند (با توجه به فعل امر «لنرحم» که طلب محسوب می‌شود، فعل «يرحم» جواب طلب است و همراه «تا» به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود) (رد گزینه ۴)

(ترجمه)

۱۲۴- گزینه «۱»

(بهروز ویاغی)
«صحبت کردم»: حَدَّثْتُ، كَلَّمْتُ، تَكَلَّمْتُ / «درباره تکالیفی که»: عَنْ واجباتٍ، عَنِ الْوَاجِبَاتِ الَّتِي / «دوستم»: صَدِيقِي / «به انجام آن‌ها»: لِأَدَائِهَا (رد گزینه ۳) / «توجه نکرد»: لَمْ يَلْتَفِتْ، مَا التَفَتَ (رد گزینه ۴) / «با پدرش»: مَعَ أَبِيهِ (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

(ترجمه)

۱۲۵- گزینه «۲»

(همیدرضا قانزادامینی)
در این گزینه، مانند حدیث صورت سؤال، به این نکته اشاره شده است که عده‌ای با نماز و عبادت خود، مردم را فریب می‌دهند، درحالی که در زندگی خود، التزام و پایبندی به آموزه‌های دین ندارند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: به عرضه شدن امانت الهی بر مخلوقات خداوند و پذیرفتن این امانت توسط انسان اشاره دارد.

گزینه «۲»: شاعر، فریب و نیرنگ را جزء طبیعت و سرشت جهان دانسته است.

گزینه «۴»: شاعر به آثار صدق و راستی در طریقت عشق (مسیر رسیدن به معشوق) اشاره کرده است.

(مفهوم)

۱۲۶- گزینه «۴»

تشریح گزینه‌های دیگر:

(اسماعیل علی پور)
گزینه «۱»: «اللغائبین» و «مجهول» نادرست است و صحیح آن «للمخاطبین» و «معلوم» است.

گزینه «۲»: «جمع سالم للمذكر» نادرست است و صحیح آن «جمع مکسر» است.

گزینه «۳»: «مبنی» نادرست است و صحیح آن «معرب» است.

(تحلیل صرفی و اعراب)

۱۲۷- گزینه «۴»

(همیدرضا قانزادامینی)
در این گزینه، کلمه «عشرین» غلط است و باید به جای آن، کلمه «عشرین» بیاید؛ زیرا عدد دهگان است و باید به صورت جمع مذکر سالم باشد.

نکات مهم درسی:

اعداد دهگان «۲۰ تا ۹۰» در زبان عربی به صورت جمع مذکر سالم می‌آیند. (فیبط حرکات)

۱۲۸- گزینه «۳»

(سیره میا مؤمنی)
المكروب: اندوهگین ← کسی که به خاطر دست یافتن به چیزی که خواسته است، خوشحال و خندان باشد! (نادرست)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: اسیران ← کسانی که در جنگ شکست می‌خورند و به دست دشمن گرفته می‌شوند!

گزینه «۲»: حکایت کرد ← حکایتی را که در زمان گذشته اتفاق افتاده است، روایت کرد و گفت!

گزینه «۴»: مشک ← آنچه از آهوها گرفته می‌شود، عطر خوشی دارد و در صنعت عطر استفاده می‌شود!

(واژگان)

۱۲۹- گزینه «۲»

(بهروز هیدریکی)
«حول» اسم است و پس از آن مضاف‌الیه و مجرور می‌آید (رد گزینه ۳) از طرفی، چون می‌خواهیم جمله وصفیه داشته باشیم، اسم نکره به کارمان می‌آید (رد گزینه ۴) و چون «يَقَعُ» مذکر است، باید در جای خالی هم از اسم مفرد مذکر استفاده کنیم (رد گزینه ۱).

(انواع عملات)

۱۳۰- گزینه «۴»

تشریح گزینه‌ها:

(ولی برهیی- ابهر)
در گزینه «۱»، «لام» حرف جر است که بر سر اسم آمده است («تَعَلَّمَ» مصدر است و مصادر نیز اسم هستند و حروف جر بر سر اسم می‌آیند). در

گزینه «۲» نیز هر دو حرف «لام» بر سر اسم آمده‌اند و حرف جر محسوب می‌شوند. در گزینه «۳»، «لام» بر سر ضمیر «کم» آمده و حرف جر است، ضمایر نیز اسم هستند. اما در گزینه «۴»، «لام» بر سر فعل مضارع آمده

است و حرف جر نیست، بلکه از حروف ناصبه مضارع و به معنای «تا، تا اینکه، برای اینکه» است (معنای عبارت: خواهر کوچکم از جایش برخاست تا مرا گرمی بدارد).

مرا گرمی بدارد).

مرا گرمی بدارد).

(قواعد فعل)

تاریخ و جغرافیا (۳)

۱۳۱- گزینه «۳»

(علیرضا رضایی)

احمد شاه پس از مدتی، تصمیم به بازگشت به ایران و حفظ سلطنت گرفت. انگلیسی‌ها وقتی که از تصمیم شاه برای عزیمت به ایران مطلع شدند، نزد او رفتند و ضمن مبالغه‌گویی در اوضاع آشفته ایران، صلاح او را در این دانستند که مدتی از رفتن به ایران چشم‌پوشد تا رضاخان بتواند امنیت لازم را برای حضورش در کشور فراهم آورد.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه ۹۴)

۱۳۲- گزینه «۲»

(علی‌محمد کریمی)

در نیمه اول جنگ جهانی دوم، نیروهای محور (آلمان، ایتالیا و ژاپن) به شرق اروپا و بالکان هجوم برده و کشورهای آن منطقه را زیر سلطه خود درآوردند و سپس سرتاسر شمال آفریقا را صحنه جنگ نمودند. حدود دو سال از جنگ سپری شد و دولت‌های محور پیروز میدان بودند.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۱۰۵)

۱۳۳- گزینه «۱»

(میلاد هوشیار)

سیاست موازنه مثبت، تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز به آن‌ها را توصیه می‌کرد؛ بنابراین موافقت‌نامه واگذاری امتیاز نفت شمال به شوروی، اگرچه عملاً اجرایی نشد، ولی در حکم اتخاذ چنین سیاستی بود.

(تاریخ (۳)، نفع ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه ۱۱۸)

۱۳۴- گزینه «۴»

(علی‌محمد کریمی)

هیئت‌های مؤتلفه اسلامی پس از تبعید امام خمینی (ره)، مبارزه مسلحانه و ترور سران حکومت پهلوی را محور کار خود قرار داد و حسنعلی منصور، نخست‌وزیر وقت را ترور کرد. پس از این واقعه، بیشتر اعضای این گروه دستگیر و چهار تن از آنان اعدام شدند و برخی هم به حبس‌های طولانی محکوم گردیدند.

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی، صفحه ۱۳۲)

۱۳۵- گزینه «۳»

(کنکور سراسری ۱۴۰۱)

با وقوع قیام پانزده خرداد، هدف مبارزه تغییر کرد و سرنوشت رژیم پهلوی هدف نهایی مبارزان شد.

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی، صفحه ۱۳۰)

۱۳۶- گزینه «۱»

(کنکور سراسری ۱۴۰۱)

اوقات شرعی شهرهای مختلف ایران که بر مبنای زمان واقعی و محلی است، متفاوت می‌باشد.

(جغرافیا (۳)، فنون و مهارت‌های جغرافیایی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

۱۳۷- گزینه «۱»

(فاطمه سقایی)

نگاهی به نقشه گسل‌های تهران نشان می‌دهد که گسل شمال تهران از نوع هم‌گرا است و این نوع گسل‌ها نسبت به سایر گسل‌ها میزان تخریب و خسارت بیشتری را به دنبال دارند.

(جغرافیا (۳)، مقارنات طبیعی، صفحه ۸۴)

۱۳۸- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

اگر آبدهی رود آن‌قدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر برود و سرریز شود، سیل خسارت‌بار می‌شود.

(جغرافیا (۳)، مقارنات طبیعی، صفحه ۸۹)

۱۳۹- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

در مدل خزش، رسوبات سطح دامنه در مدت زمان طولانی و با حرکت کند و نامحسوس جابه‌جا می‌شوند.

(جغرافیا (۳)، مقارنات طبیعی، صفحه ۹۳)

۱۴۰- گزینه «۱»

(فاطمه سقایی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: دوره خشکسالی می‌تواند از چند ماه تا چند سال تداوم داشته باشد.

گزینه «۳»: منطقه وقوع خشکسالی ممکن است یک ناحیه کوچک، یک استان یا کل یک کشور باشد.

گزینه «۴»: خشکسالی ممکن است در هر نوع آب و هوایی اتفاق بیفتد.

(جغرافیا (۳)، مقارنات طبیعی، صفحه‌های ۹۷ و ۹۸)

تاریخ و جغرافیا (۱)

۱۴۱- گزینه «۳»

(ملیحه کریمی)

بنیان‌گذار سلسله اشکانیان، آرشک، از قبیله پرنی یا آپرنی در شرق ایران بود که بر فرمانروای سلوکی در ناحیه‌ای در حوالی قوچان امروزی شورید و پارت و گرگان را از دست سلوکیان خارج کرد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۹۱)

۱۴۲- گزینه «۴»

(میلاد هوشیار)

یکی از مهم‌ترین جنگ‌های اشکانیان و روم در زمان پادشاهی ارد دوم اتفاق افتاد. کراسوس، سردار مشهور روم با سپاهی بزرگ و مجهز به منطقه بین‌النهرین هجوم آورد، اما در جایی به نام حران، از سپاه ایران به سختی شکست خورد و سردار مغرور روم کشته شد. فرماندهی سپاه ایران را در جنگ حران، سردار بی‌باک و شجاع ایرانی، سورنا بر عهده داشت که با اجرای فنون گوناگون جنگی به پیروزی بزرگی دست یافت.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۹۳)

۱۴۳- گزینه «۳»

(میلاد باغ‌شیفی)

خسروانشیروان با استفاده از نیروی دریایی، یمن را از اشغال حبشیان که از سوی امپراتوری روم شرقی (رقیب ساسانیان) حمایت می‌شدند، نجات داد و باب‌المنندب و خلیج عدن را تحت تسلط خود درآورد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۱۰۷)

۱۴۴- گزینه «۳»

(میلاد باغ‌شیفی)

با به قدرت رسیدن خاندان ساسانی، سپاه دائمی و مجهزی به وجود آمد. اصلی‌ترین بخش این سپاه را سواره‌نظام سنگین اسلحه زره‌پوش تشکیل می‌داد که به آن آسواران گفته می‌شد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۸)

۱۴۵- گزینه «۳»

(کنکور سراسری ۱۴۰۱)

در دوره ساسانیان، طبقه فرادست و حاکم، در مقایسه با گذشته، گسترش چشمگیری یافت و در درون خود دارای مراتب و درجات متفاوت شد. در این دوره، گروه جدیدی به نام دبیران به طبقه حاکم افزوده شد و قدرت و نفوذ اشراف و نجای درجه اول کاهش یافت و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجای درجه دوم افزوده شد.

تشریح موارد غلط:

دوره کوتاه فرمانروایی مادها را باید سرآغاز ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی به معنای واقعی آن دانست، ولی در زمان هخامنشیان با افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.

در دوره هخامنشیان، به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، گروه جنگجویان نسبت به دو گروه دیگر (روحانیان و کشاورزان و شبانان)، در جایگاه بالاتری قرار گرفت.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه‌های ۱۱۱ و ۱۱۳)

۱۴۶- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

متخصصان به دلیل اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور از لحاظ سنی، جمعیت را به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند. جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی جز در زمان‌های خاص، تفاوت چندانی ندارد.

(پغرافیای ایران، پغرافیای انسانی ایران، صفحه ۶۷)

۱۴۷- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.

(پغرافیای ایران، پغرافیای انسانی ایران، صفحه ۷۳)

۱۴۸- گزینه «۲»

(کنکور سراسری ۹۸)

شهرستان از چند «بخش» تشکیل شده است و توسط «فرماندار» اداره می‌شود.

(پغرافیای ایران، پغرافیای انسانی ایران، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

۱۴۹- گزینه «۱»

(کنکور فارج از کشور ۱۴۰۱)

هر شهرستان از به هم پیوستن چند بخش همجوار تشکیل شده که از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، واحد متناسب و همگنی را به وجود آورده است.

بررسی نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: دهستان کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل می‌شود.

گزینه «۳»: استان واحدی از تقسیمات کشوری است که با محدوده جغرافیایی معین، از به هم پیوستن چند شهرستان همجوار تشکیل می‌شود.

گزینه «۴»: بخش واحدی از تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند دهستان همجوار تشکیل شده است. هر بخش تابع شهرستان است.

(پغرافیای ایران، پغرافیای انسانی ایران، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

۱۵۰- گزینه «۱»

(علیرضا رضایی)

از بین عوامل شکل‌دهنده سکونتگاه‌های روستایی و شهری، آب بیشترین اهمیت را در شکل‌گیری سکونتگاه‌های ایران داشته است. افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستایی، زمینه‌ساز ایجاد شهرهای اولیه شد.

(پغرافیای ایران، پغرافیای انسانی ایران، صفحه ۷۸)

تاریخ و جغرافیا (۲)

۱۵۱- گزینه «۴»

(میلاد هوشیار)

خواجه نظام‌الملک توسی در تلاش بود که با تقویت حکومت مرکزی از طریق تقویت و توسعه نظام اداری مدنظر خود که مبتنی بر میراث اداری کهن ایرانی بود، ضمن ایجاد ثبات و استمرار، با نیروی سرکش امیران و نظامیان سلجوقی که به سنت‌های قبیله‌ای خود همچنان وفادار بودند، مقابله کند.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه‌های ۱۰۵ و ۱۰۶)

۱۵۲- گزینه «۲»

(کنکور سراسری ۱۴۰۱)

شهرها در دوران حکومت‌های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی، از سه بخش کهندژ (ارگ)، شهرستان (شارستان) و شهر بیرونی (ربض) تشکیل می‌شد، با این تفاوت که شهر بیرونی در دوره سلجوقی بیش از ادوار پیشین گسترش یافت.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۰۷)

۱۵۳- گزینه «۴»

(یواد میربلوکی)

در اوایل دوره مغولان، نظام مالیاتی به هم ریخت و انواع و اقسام مالیات‌ها که شمار آن‌ها به ده‌ها مورد می‌رسد، رواج یافت.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۲۴)

۱۵۴- گزینه «۳»

(علیرضا رضایی)

یکی از تحولات مهم دوران ایلخانان و تیموریان، رشد قابل توجه تصوف و طریقت‌های صوفیانه بود. هجوم ویرانگر و وحشت‌انگیز مغول به ایران و نگرانی و ناامیدی که در جامعه ایجاد کرد، نقش مؤثری در روی آوردن مردم به تصوف و رفتن به درون خانقاه‌ها داشت.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۲۷)

۱۵۵- گزینه «۴»

(میلاد هوشیار)

شهر و شهرنشینی در عصر تیموریان برخلاف اوایل دوره مغول، دچار رکود و زوال نشد.

(تاریخ (۲)، ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۱۹)

فلسفه دوازدهم

(حسن صدری)

۱۶۱- گزینه «۴»

اگر انسان بخواهد سخن درست و حق را از سخن نادرست و باطل تشخیص دهد، کار خوب و زیبا را از کار بد و زشت جدا کند، راه درست را از نادرست تمیز دهد، در رشته‌های علمی مانند ریاضیات، فیزیک و فلسفه پیش برود، دین و آیین حق را از دین و آیین باطل جدا سازد، دین و آیین خود را به خوبی بشناسد و در زندگی به خوبی تصمیم‌گیری کند، در مرتبه اول باید عقل خود را تقویت کند و از آن بهره ببرد. هر چند شناخت تجربی نیازمند همکاری حس و عقل است، اما برای تقویت داده‌های حسی نیازی به عقل نیست.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۵۳)

(حسن صدری)

۱۶۲- گزینه «۲»

در دوره دوم حاکمیت کلیسا، یعنی در قرن‌های دهم تا سیزدهم، فیلسوفان و حکمای مسیحی تحت تأثیر مطالعه کتاب‌های ابن‌سینا و ابن رشد و سایر فیلسوفان مسلمان، به عقل و تبیین عقلانی مسائل دینی روی آوردند (توجه به عقلانیت فلسفی در فهم دین مسیح).

دقت کنید که موارد مطرح شده در سایر گزینه‌ها پس از این مورد اتفاق افتادند و نتیجه مستقیم آن نبودند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

(کتاب آبی)

۱۶۳- گزینه «۱»

صدور عقل دوم از عقل اول بدون واسطه است، ولی دیگر عقول با واسطه عقول بالاتر پدید می‌آیند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: انسان توانایی رسیدن به تمامی حقایق را دارد، اما لزوماً به آن‌ها نمی‌رسد.

گزینه «۳»: توانایی فعالیت عقلی در نتیجه فیض‌رسانی از جانب عقل فعال است.

گزینه «۴»: عبارت کاملاً مطابق با متن کتاب درسی می‌باشد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه ۶۳)

(سپا پیغرزازه هابری)

۱۶۴- گزینه «۴»

ما انسان‌ها چون توانمندی‌های عقلی محدود و متفاوتی داریم، ممکن است در استدلال عقلی و یا در فهم وحی دچار اشتباه شویم و به نتیجه‌های نادرست برسیم و احساس کنیم میان دستاوردهای عقلی ما و داده‌های وحی تعارض‌هایی وجود دارد. با توجه به این نکته آنچه که باعث این تعارض ظاهری می‌شود توانمندی محدود عقل است که در فهم وحی گاه دچار اشتباه می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: هر چند تعارض حقیقی بین عقل و دین وجود ندارد؛ ولی همواره هم این‌طور نیست که عقل در تمامی موارد مؤید دین باشد. زیرا امکان خطا در تحلیل عقلی ما وجود دارد.

۱۵۶- گزینه «۳»

(علیرضا رضایی)

فعالیت‌های نوع سوم به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که در فرایند آن‌ها خدماتی به دیگران ارائه می‌شود؛ مانند حمل‌ونقل، بانکداری، امور پزشکی و درمانی، امور آموزشی، قضایی، خریدوفروش، تجارت و مانند آن.

(یغرافیا (۲)، نوای انسانی، صفحه ۸۴)

۱۵۷- گزینه «۴»

(علیرضا رضایی)

ذرت به‌طور وسیعی در اغلب نواحی دنیا کشت می‌شود. ایالات متحده آمریکا حدود ۴۰ درصد ذرت جهان را تولید می‌کند.

بیشتر برنج دنیا در قاره آسیا به‌ویژه آسیای شرقی و جنوب شرقی، کشت می‌شود.

فیلیپین و پاکستان با به‌کاربردن روش‌های علمی (انقلاب سبز) در تولید برنج به خودکفایی رسیده‌اند.

(یغرافیا (۲)، نوای انسانی، صفحه‌های ۸۷ و ۸۸)

۱۵۸- گزینه «۳»

(کنکور سراسری ۱۴۰۱)

امروزه صاحبان اغلب مزارع تک‌محصولی تخصصی شرکت‌های بزرگ به‌ویژه شرکت‌های چندملیتی هستند. شرکت‌های چندملیتی شرکت‌هایی هستند که معمولاً بخش مرکزی آن‌ها در کشورهای پیشرفته صنعتی قرار دارد و شعبه‌ها و کارخانه‌های مونتاژ آن‌ها در سایر نواحی ایجاد شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: محل استقرار دفتر مرکزی این شرکت‌ها در کشورهای پیشرفته صنعتی قرار دارد.

گزینه «۲»: بیشتر مزارع تک‌محصولی نواحی استوایی در نزدیکی ساحل دریاها واقع شده‌اند تا بتوان از کشتی برای صدور محصولات به نواحی مختلف جهان استفاده کرد.

گزینه «۴»: این مزارع در کشورهای نواحی استوایی احداث شده‌اند.

(یغرافیا (۲)، نوای انسانی، صفحه ۹۲)

۱۵۹- گزینه «۱»

(علیرضا رضایی)

شرح عبارت نادرست:

ب) کشورهای سرمایه‌داری صنعتی به سرمایه‌گذاری و ایجاد کارخانه‌های مونتاژ در نقاط دیگر جهان و بهره‌کشی از آن‌ها اقدام کردند.

(یغرافیا (۲)، نوای انسانی، صفحه ۱۰۲)

۱۶۰- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

شاخص توسعه انسانی سه عامل را در بر می‌گیرد: درآمد و رفاه، نرخ امید به زندگی یا متوسط طول عمر، سواد و آموزش.

(یغرافیا (۲)، نوای انسانی، صفحه ۱۰۴)

گزینه «۳»: ابن سینا نمی گوید که ما اصلاً نمی توانیم درباره خیر یا شر بودن این وقایع داوری کنیم. بلکه منظور او این است که نباید شرّ نسبی یک پدیده نسبت به پدیده دیگر را به کل نظام طبیعت تسری دهیم. آن امر در مجموعه نظام شرّ نیست و خیر است.

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه ۸۱)

۱۶۸- گزینه «۴»

(سبا پعفرزاده صابری)

از نظر ابن سینا تأمل در رابطه طبیعت با ماورای طبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده‌ها منجر به عبور از ظاهر پدیده‌ها و رسیدن به باطن آن‌ها می‌گردد و همچنین خشوع و خشیت در برابر حق را ایجاد می‌نماید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جهان طبیعت به عنوان یک کل طبع و ذات معینی دارد که در ذات خود دارای مقصد خاصی است پس با ذات اجزای آن متفاوت و متمایز می‌باشد.

گزینه «۲»: لفظ «کنار گذاشتن» نادرست است. عالم حقیقی از ظواهر عبور می‌کند نه اینکه آن‌ها را به طور کامل کنار بگذارد.

گزینه «۳»: انسان با بررسی رابطه طبیعت با مبدأ وجود (خداوند) از ظواهر عبور می‌کند، نه صرفاً با بررسی پدیده‌های طبیعی.

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه‌های ۸۰ و ۸۱)

۱۶۹- گزینه «۲»

(نیم پواهری)

سهروردی اغلب ایام سال روزه داشت و در خلوت خود به ذکر و عبادت مشغول بود تا آنکه به مقامات عالی عرفان و برترین درجات حکمت نائل شد. در همین دوره، مهم‌ترین کتاب خود «حکمة الاشراق» را نوشت و مکتبی جدید را در فلسفه اسلامی ارائه کرد. سهروردی در این کتاب از شیوه مشائیان فراتر می‌رود و حکمت اشراقی را پایه‌گذاری می‌کند.

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه ۸۳)

۱۷۰- گزینه «۳»

(نیم پواهری)

گاه باشد که امام تأله در ظاهر حاکم باشد و گاه به طور نهانی ... [در هر حال] او است که ریاست تامه دارد، اگرچه در نهایت گمنامی باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: حاکمیت حکیم متأله همیشه در ظاهر نیست.

گزینه «۲»: مقصود از ریاست حکیم متأله، ریاست از راه قهر و غلبه نیست.

گزینه «۴»: جهان همیشه از تدبیر چنین حکیمی بهره‌مند نیست؛ زیرا ممکن است راه دیگری برود و از تدبیر چنین حکیمی بی‌بهره گردد و ظلمت و تاریکی بر آن سایه افکند.

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه ۸۵)

فلسفه یازدهم

۱۷۱- گزینه «۳»

(علیرضا نصیری)

ابزاری که انسان را با طبیعت مرتبط می‌سازد حس است. ما بر «پایه» حس و البته به وسیله عقل از اشیای مختلف استفاده‌های متناسب می‌کنیم. مثلاً برای تشنگی آب می‌نوشیم و هنگام گرسنگی غذا می‌خوریم. این استفاده‌ها بر پایه داده‌های حسی هستند که البته توسط عقل پردازش می‌شوند.

گزینه «۲»: شکل دوم این مخالفت، مخالفت با منطوق و فلسفه تحت عنوان دستاوردی یونانی است که ربطی به این مورد ندارد.

گزینه «۳»: منظور از نقش ابزاری عقل در این عبارت نقش آن در فهم متون، آیات، احادیث و ... می‌باشد و این تعارضی با نقش آن به عنوان منبع ندارد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۰، ۶۵ و ۶۶)

۱۶۵- گزینه «۱»

(سبا پعفرزاده صابری)

حدیث مربوطه عقل را به عنوان ابزاری در جهت دستیابی به دانش و نیز اساس و پایه هر علمی معرفی می‌کند، پس نشان از عقل در معنای اول آن یعنی ابزاری برای تفکر و استدلال دارد که تشخیص حق از باطل نیز نمودی از آن می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: تعارض ظاهری بین عقل و دین ممکن است، زیرا احتمال دارد که در عقل خود دچار خطا شویم.

گزینه «۳»: احادیث دینی نشان از دعوت پیامبر و اهل بیت به تعقل و اندیشه‌ورزی می‌باشد (معنای اول عقل) نه در معنای دوم آن یعنی وجودی مجرد.

گزینه «۴»: بالاترین مرتبه شهود وحی الهی است، نه شناخت عقلی.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۴ تا ۶۶)

۱۶۶- گزینه «۳»

(سبا پعفرزاده صابری)

هر چند رهبری حقیقی که واجد همه شرایط است کسی جز پیامبر خدا نیست؛ اما در نظر فارابی، جانشینان واجد شرایط پیامبر نیز پس از او باید عهده‌دار رهبری جامعه شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تفاوت اصلی مدینه فاضله و جاهله در هدف و سعادت آن دو است، نه ریاست.

گزینه «۲»: صرفاً در جهت سعادت بودن ملاک مدینه فاضله نیست؛ بلکه مردم جامعه بایستی به فضایی آراسته باشند که آنان را به سعادت حقیقی در دنیا و آخرت برساند. علاوه بر این، منظور از سعادت نیز باید سعادت دنیوی و اخروی باشد نه هر سعادت.

گزینه «۴»: دقت کنید که مسیر سعادت و کمال نفس انسان از زندگی اجتماعی عبور می‌کند، نه برعکس.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۱۶۷- گزینه «۴»

(نیم پواهری)

ابن سینا می‌گوید وقایع ویرانگر طبیعی تنها در مرتبه موجودات عالم طبیعت که موجب خسران یا ضرر به آن‌ها می‌شوند شرّ محسوب می‌شوند؛ اما در کل مجموعه نظام طبیعت موجب خیر هستند و لازمه جهان طبیعت و جهان مادی هستند. ذات این وقایع فی‌نفسه شرّ نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این وقایع در مجموعه نظام طبیعت موجب خیر هستند، نه شرّ و نابسامانی.

گزینه «۲»: این وقایع در نسبت با برخی پدیده‌ها موجب خسران و ضرر می‌شوند و این‌گونه نیست که خیر مطلق باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در شناخت حسی نیز خطا وجود دارد. خطای دید یکی از انواع این خطاها به حساب می‌روند. مثلاً ما بی‌را زمانی که در لیوان آب فرومی‌بریم، به طور شکسته می‌بینیم در حالی چنین چیزی حقیقت ندارد. گزینه «۲»: ما بر پایه حس از اشیاء استفاده می‌کنیم، نه «توسط» حس. عقل ابزاری است که با استفاده از داده‌های حسی امکان استفاده‌های مختلف از اشیاء را به انسان می‌دهد.

گزینه «۴»: علمی که بر پایه آزمایش و خطاست، شناخت تجربی است که حاصل همکاری عقل و حس می‌باشد؛ نه حس خالی.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۱ و ۵۲)

۱۷۲- گزینه «۴»

(علیرضا نصیری)

گزینه «۴» یک دانش ریاضی و هندسی است که صرفاً بر پایه استدلال کردن و عقل محض می‌باشد و حس در آن دخیل نیست. هر چند که می‌توان آثار و نتایج آن را در عالم طبیعت مشاهده کرد؛ اما اصل شناخت آن صرفاً بر پایه عقل است. فلسفه و ریاضیات از جمله علوم عقلانی محض می‌باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در این‌جا با بررسی و آزمایش‌های فیزیکی به این نتیجه می‌رسیم که نور هم خاصیت موجی دارد و هم ذره‌ای. بنابراین این شناخت یک شناخت تجربی می‌باشد.

گزینه «۲»: این شناخت نیز یک شناخت تجربی است. در علوم جامعه‌شناسی و انسان‌شناسی، ما با بررسی و پژوهیدن جوامع و گروه‌های مختلف به احکامی درباره جوامع پیشین یا جوامع کنونی می‌رسیم که هم بر پایه عقل و هم بر پایه حس می‌باشند.

گزینه «۳»: در این مورد نیز با توجه به آزمایشات علمی گزاره‌ای در حیطة دانش تجربی بیان شده است.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۲ تا ۵۴)

۱۷۳- گزینه «۱»

(علیرضا نصیری)

ابزار وحی فقط مختص پیامبران است اما هر فردی که ایمانش را تقویت کرده و به تزکیه و تهذیب نفس بپردازد می‌تواند به شهود و الهامات قلبی برسد. بنابراین می‌توان گفت که وحی مختص افرادی مخصوص و برگزیده و شهود همگانی است. (تأیید گزینه ۱)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: هر چند وحی مختص پیامبران است؛ اما دیگر افراد هم به واسطه پیامبر می‌توانند از معارف وحیانی بهره‌مند شوند.

گزینه «۳»: هر دو ابزار پس از طی مراتبی به درجه معرفت می‌رسند.

گزینه «۴»: برای هر دو ابزار پاکی و تهذیب نفس ضروری است.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۳ تا ۵۶)

۱۷۴- گزینه «۲»

(سبا معفرزاده صابری)

الف) شناخت تمایزها و تفاوت‌های اشیاء این امکان را به انسان می‌دهد که به کمک عقل خود از اشیای متفاوت استفاده‌های مختلف بکند؛ برای مثال اگر در مقابل ما یک لیوان آب و یک ظرف غذا باشد، برای رفع تشنگی لیوان آب را برمی‌داریم و برای رفع گرسنگی به سراغ ظرف غذا می‌رویم.

ب) این‌گونه شناخت را بدان جهت شهودی می‌گویند که قلب انسان حقیقت را چنان درمی‌یابد که گویا با چشم می‌بیند؛ پس کاملاً یک شناخت درونی

است که فرد خود به آن می‌رسد و نمی‌تواند یافته‌های شهودی خود را به بقیه افراد منتقل کند و تعمیم دهد.

ج) عقل با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته‌های حسی می‌تواند به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت پی‌ببرد و قوانین طبیعی را بشناسد همچنین به شناخت حالات درونی نفس و یا تعقل محض برسد؛ پس از یافته‌های سایر ابزارها چون حس نیز می‌تواند بهره‌بردار.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۱ تا ۵۴)

۱۷۵- گزینه «۴»

(فرهاد قاسمی نژاد)

افلاطون ادراک حسی را بسیار پایین‌تر از ادراک عقلانی می‌دانست؛ ولی ارسطو یک فیلسوف طبیعت‌شناس بود و با اینکه ادراک عقلانی را بارزتر می‌دانست ولی بیش از افلاطون به ادراک حسی اعتقاد داشت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جایگاه عقل و حس در نزد این دو فیلسوف یکسان نبود.

گزینه «۲»: افلاطون و ارسطو کوشش کردند راه‌های معتبر شناخت و روش‌های رسیدن به آن را تبیین کرده و راه‌های گریز از خطا را هم توضیح دهند.

گزینه «۳»: در نظر افلاطون آنچه جهان برتر را درک می‌کند عقل است و شهود از نظر او کمال قوه عقلانی انسان است، نه امری مقابل آن!

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۰ و ۶۱)

۱۷۶- گزینه «۳»

(علیرضا نصیری)

ابن‌سینا و فارابی به شهود و عرفان نیز به عنوان یکی از ابزارهای شناخت اعتقاد داشتند اما بر خلاف سهروردی آن را وارد نظام فلسفی خود نمی‌کردند (تأیید بخش اول گزینه ۳). ملاصدرا یک نظام فلسفی را بنا نهاد که بر عقل و منطق استوار است، اما از شهود و وحی نیز به عنوان تأییدکننده استفاده کرده است. در نظام فکری ملاصدرا عقل، قرآن را تأیید می‌کند و قرآن نظام فکری ملاصدرا را. (تأیید بخش دوم گزینه ۳)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ابن‌سینا و فارابی نیز به شهود توجه داشتند ولی آن را وارد فلسفه خویش نمی‌کردند - ملاصدرا قرآن را پایه استدلال خویش قرار نمی‌دهد و استدلال‌های او عقلی هستند.

گزینه «۲»: سهروردی مانند تمام فلاسفه اسلامی، عقل و حس را نیز معتبر می‌داند - همان‌طور که گفته شد، وحی و آیات قرآنی مقدمات استدلال‌های فلسفی ملاصدرا را تشکیل نمی‌دهند؛ بلکه از آن‌ها صرفاً برای تأیید استدلال‌های خود بهره‌می‌برد.

گزینه «۴»: اندیشه‌های سهروردی نیز از عقل و استدلال بهره‌مند هستند - از نظر ملاصدرا اساساً تناقضی میان وحی و عقل وجود ندارد که بخواهد حل شود.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۳)

۱۷۷- گزینه «۳»

(سپین آفونری راهنمایی)

آنچه تجربه‌گرایان را از عقل‌گرایان جدا کرده است پذیرش یا عدم پذیرش عقل محض و گزاره‌های عقلانی محض می‌باشد. عقل‌گرایان چنین گزاره‌هایی را قبول دارند در حالی‌که تجربه‌گرایان منکر شناخت عقلانی مستقل هستند و عقل را صرفاً در کنار حس می‌پذیرند. اما سایر گزینه‌ها مورد قبول هر دو جریان فکری می‌باشد.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۵)

۱۷۸- گزینه «۴»

(نیما پوراهی)

دکارت و کانت هر دو اموری را نام می‌برند که مستقل از حس و تجربه بوده و هرگونه درک اشیای خارجی و محسوس از طریق آن‌ها صورت می‌گیرد و شناخت تجربی متکی بر آن‌هاست (تأیید بخش دوم گزینه‌های ۳ و ۴). با این تفاوت که کانت آن‌ها را چونان دکارت شناخت‌های عقلی محض یا بدیهیات نمی‌داند بلکه آن‌ها را ساختارهای ذهن و قوای اندیشنده آدمی می‌داند که صرفاً صورت اندیشه هستند و خود محتوایی ندارند (مانند زمان و مکان و ...). پس از نظر کانت هیچ‌یک از شناخت‌های انسان فطری نیست (رد بخش اول گزینه‌های ۱ و ۳) و تنها شناخت ممکن شناخت تجربی یعنی شناخت داده‌های حسی از طریق این ساختارها است (تأیید بخش اول گزینه‌های ۲ و ۴). لذا شناخت اموری که از آن‌ها داده‌های حسی و تجربی در دست نیست (نظیر خدا و نفس مجرد) از نظر کانت ممکن نیست (رد بخش دوم گزینه‌های ۱ و ۲). بنابراین پاسخ صحیح گزینه ۴ است.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۳ و ۶۵)

۱۷۹- گزینه «۱»

(نیما پوراهی)

در گزینه اول فرد به طور کلی به انکار امکان شناخت پرداخته است و معتقد است انسان قادر به دستیابی به حقیقت نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: سخن گفتن از حقایق گوناگون و متکثر، نشان‌گر نسبی‌گرایی است.

گزینه «۳»: قائل بودن به وجود حقایق متضاد با هم و دعوت به پذیرش آن‌ها در کنار هم، نشان‌گر نسبی‌گرایی است.

گزینه «۴»: قائل بودن به اینکه حقیقت از منظرهای گوناگونی نگریسته می‌شود و یک تلقی واحد و ثابت از حقیقت نداریم، نشان‌گر نسبی‌گرایی است.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۶)

۱۸۰- گزینه «۲»

(علیرضا تمبیری)

از منظر مکتب پراگماتیسم که ویلیام جیمز، فیلسوف و روان‌شناس آمریکایی از پایه‌گذاران آن است، حقیقت یعنی شناخت مفید و دانشی که دارای کاربرد عملی باشد. بنابراین تفسیر از آنجایی که پزشکان سنتی بعضاً می‌توانستند براساس نظریه اختلاط طبع، بیماری‌ها را درمان کنند، پس می‌شود که این نظریه را تا حدودی دارای حقیقت دانست هر چند که مبانی آن از جمله وجود طبع‌های چهارگانه در انسان (بلغم و سودا و صفرا و دم) توسط علم مدرن به کلی نقض شده است.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۷)

منطق

۱۸۱- گزینه «۴»

(حسن صدیقی)

در تداخل، تنها از کذب جزئی می‌توان کذب کلی را نتیجه گرفت. از کذب کلی، کذب جزئی نتیجه نمی‌شود. بنابراین اگر از کذب متداخل یک قضیه به کذب خود آن برسیم، پس قطعاً متداخل آن جزئی و خود آن قضیه کلی است. پس قضیه «الف» نمی‌تواند گزینه چهارم باشد.

(منطق، اکلام قضایا، صفحه‌های ۶۵ و ۶۶)

۱۸۲- گزینه «۳»

(سبا یعقوبزاده صابری)

سالبه جزئی همین قدر دلالت دارد که بخشی از افراد موضوع با افراد معمول متحد نیست و با آن مابینت دارد. لازمه این مابینت جزئی این نیست که بعضی افراد معمول نیز با افراد موضوع مابینت داشته باشند تا عکس آن نیز صادق باشد، بلکه اگر موضوع قضیه اصل، اعم از معمول خود باشد، قضیه اصل، صادق و قضیه عکس، کاذب است؛ مثلاً قضیه «بعضی حیوان‌ها انسان نیستند» صادق است، ولی عکس آن یعنی «بعضی انسان‌ها حیوان نیستند» کاذب است. پس چون عکس مستوی سالبه جزئی در برخی موارد صادق و در برخی نیز کاذب بوده است منطق‌دانان حکم کلی داده و گفته‌اند سالبه جزئی عکس لازم‌الصدق ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

دقت کنید که لزوماً این‌طور نیست که عکس سالبه جزئی در تمامی مصادیق صادق نباشد یا به عبارتی لزوماً کاذب شود. (رد گزینه‌های ۱ و ۴) (منطق، اکلام قضایا، صفحه‌های ۶۷ و ۶۸)

۱۸۳- گزینه «۳»

(حسن صدیقی)

عکس مستوی قضیه موجبه جزئی (صادق) = موجبه جزئی (صادق)
نقیض قضیه موجبه جزئی (صادق) = سالبه کلی (کاذب). در تناقض، از یک قضیه صادق ضرورتاً به یک قضیه کاذب می‌رسیم.

در مواردی که ترکیبی از احکام قضایا از ما خواسته می‌شود، باید از سمت چپ به سمت راست شروع کنیم. مثلاً اگر متداخل نقیض قضیه‌ای خواسته شده است، یعنی ابتدا باید آن قضیه مذکور نقیض شود، سپس متداخل نقیض به دست آمده نوشته شود. همچنین راحت‌ترین حالتی که می‌توان از موجبه جزئی صادق به کذب قضیه‌ای رسید رابطه تناقض است پس در گزینه‌ها به دنبال حالتی باشید که یک قضیه سالبه کلی به دست آید.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نقیض قضیه موجبه جزئی (صادق) = سالبه کلی (کاذب)
متداخل قضیه سالبه کلی (کاذب) = سالبه جزئی (نامشخص). در تداخل از کذب کلی ضرورتاً به کذب جزئی نمی‌رسیم.

گزینه «۲»: نقیض قضیه موجبه جزئی (صادق) = سالبه کلی (کاذب)
متضاد قضیه سالبه کلی (کاذب) = موجبه کلی (نامشخص). در تضاد از کذب ضرورتاً به صدق نمی‌رسیم.

گزینه «۴»: عکس مستوی قضیه موجبه جزئی (صادق) = موجبه جزئی (صادق)

متداخل قضیه موجبه جزئی (صادق) = موجبه کلی (نامشخص). در تداخل، از صدق جزئی ضرورتاً به صدق یا کذب قضیه کلی نمی‌رسیم.

(منطق، اکلام قضایا، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۸)

۱۸۴- گزینه «۴»

(حسن صدیقی)

اگر نقیض یک قضیه «بعضی الف ب نیست» باشد، پس خود قضیه «هر الف ب است» خواهد بود. همچنین چون نقیض این قضیه صادق است، خود این قضیه کاذب خواهد بود.

حال به ترتیب بررسی می‌کنیم:

متضاد: در تضاد از کذب به چیزی نمی‌رسیم، پس متضاد آن نامشخص خواهد بود.

عکس مستوی: در عکس مستوی تنها از صدق اصل قضیه به صدق عکس آن می‌رسیم و اگر اصل قضیه کاذب باشد صدق یا کذب عکس آن نامشخص است.

متداخل: از کذب کلی نمی‌توان به صدق یا کذب متداخل آن رسید.

(منطق، اکلام قضایا، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۸)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شکل اول قیاس اقرانی است فقط مقدمات جابه‌جا شده است.
گزینه «۲»: شکل اول قیاس اقرانی است و معتبر.
گزینه «۳»: شکل چهارم قیاس اقرانی است فقط جای مقدمات جابه‌جا شده است.

(منطق، قیاس اقرانی، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۰)

فلسفه یازدهم**۱۹۱- گزینه «۲»**

پی‌بردن به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت و شناخت قوانین طبیعی از طریق ابزار عقل و با شناخت تجربی حاصل می‌شود.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۱ و ۵۲)

۱۹۲- گزینه «۳»

برخی از مواردی را که با حواس نمی‌توان درک کرد، می‌توانیم با شهود نیز درک کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: عقل می‌تواند خطای خود و خطای حس را تشخیص دهد.

گزینه «۲»: نسبت ماده و هوا عموم و خصوص مطلق هست مانند شناخت با استفاده از عقل و شناخت عقلی.

گزینه «۴»: این قضیه بدیهی است و قبل از تجربه در ذهن ما حضور دارد.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۲ و ۵۳)

۱۹۳- گزینه «۳»

انسان می‌تواند در مورد خود شناخت نیز شناخت و معرفت داشته باشد. گاه نیز انسان درون‌نگری یا همان علم به نفس و احوالات خود دارد که در این صورت معلوم نزد عالم حاضر است. پس گاه معلوم و عالم توأم با یکدیگراند. مفاهیم وحیانی با واسطه پیامبر به دست ما رسیده است، اما برای خود پیامبر بدون واسطه بوده است. پس هر دو عبارت نادرست هستند.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۴ و ۵۵)

۱۹۴- گزینه «۲»

یکی از نشانه‌های ارزش و اعتبار شناخت حسی، توانایی حس در شناخت تفاوت‌ها و تمایزهاست. شناخت تمایزها و تفاوت‌های اشیا این امکان را به انسان می‌دهد که به کمک عقل خود از اشیای متفاوت استفاده‌های مختلف بکند؛ مثلاً اگر در مقابل ما یک لیوان آب و یک ظرف غذا باشد، برای رفع تشنگی لیوان آب را برمی‌داریم و برای رفع گرسنگی به سراغ ظرف غذا می‌رویم. این عمل به ما می‌فهماند که ما در تشخیص لیوان آب و ظرف غذا اشتباه نکرده‌ایم.

شناخت تجربی بر چند قاعده عقلی مهم نیز استوار است و دانشمند در هنگام بررسی داده‌های حسی، آن قاعده‌ها را در نظر دارد و از آن‌ها بهره می‌برد؛ برخی از این قواعد عبارت‌اند از: ۱. پدیده‌ها خود به خود پدید نمی‌آیند، بلکه هر پدیده‌ای نیازمند علت است. ۲. هر پدیده علتی ویژه دارد، و از هر چیزی، هر چیزی پدید نمی‌آید. ۳. طبیعت، همواره یکسان عمل می‌کند.

عبارت مربوطه ربطی به خطا در شناخت ندارد اما سایر گزینه‌ها کاملاً صحیح می‌باشد.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۱ و ۵۲)

۱۸۵- گزینه «۴»

(علیرضا نمیری)
متضاد موجب کلیه، سالبه کلیه است (رد گزینه ۱) متناقض موجب کلیه، سالبه جزئیه است (رد گزینه ۲) متداخل سالبه کلیه، سالبه جزئیه است (رد گزینه ۳) اما عکس مستوی هیچ‌یک از قضایای مطرح شده در صورت سؤال در بین قضایا وجود ندارد. عکس مستوی موجب کلیه، موجب جزئیه است و عکس مستوی سالبه کلیه، یک سالبه کلیه دیگر. سالبه جزئیه نیز اساساً عکس مستوی لازم‌الصدق ندارد.

(منطق، اقسام قضایا، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۷)

۱۸۶- گزینه «۳»

(فرهاد قاسمی‌نژاد)
اقران به معنای نزدیکی است و وقتی گفته می‌شود جزء «الف» با «ب» اقران دارد یعنی در کنار آن قرار گرفته است.

اگر حدوسط در مقدمه اول با موضوع اقران داشته باشد؛ یعنی جایگاه حدوسط محمول است. و اگر در مقدمه دوم حدوسط با محمول اقران داشته باشد یعنی جایگاه حدوسط موضوع است. بنابراین قیاس ذکر شده قیاس شکل اول است. برعکس آن هم می‌شود شکل چهارم.

(منطق، قیاس اقرانی، صفحه ۷۳)

۱۸۷- گزینه «۲»

(فرهاد قاسمی‌نژاد)
یکی از شروط قیاس معتبر تکرار لفظی و معنایی حد وسط به صورت عینی است. در این دو عبارت حد وسط یکی «ب» و دیگری مساوی «ب» است. پس در نتیجه به‌طور لفظی عیناً تکرار نشده و قیاس معتبری نمی‌توان با آن ساخت.

(منطق، قیاس اقرانی، صفحه ۷۴)

۱۸۸- گزینه «۱»

(فرهاد قاسمی‌نژاد)
برای تعیین دامنه مصادیق موضوع به سور قضیه نگاه می‌کنیم. سور کلی «هر و هیچ» در برگرفته همه مصادیق موضوع است و سور جزئی «بعضی» در برگرفته برخی مصادیق موضوع. برای تعیین دامنه مصادیق محمول به نسبت قضیه نگاه می‌کنیم. نسبت موجب برخی و نسبت سالبه همه مصادیق محمول را در برمی‌گیرد.

در قضایای سالبه کلی همه مصادیق موضوع و محمول مورد نظر است و در قضایای موجب جزئی بعضی از مصادیق موضوع و محمول مورد نظر است.

(منطق، قیاس اقرانی، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۱۸۹- گزینه «۱»

(علیرضا تقی‌پور)
گزینه «۱» تمامی شروط اعتبار قیاس را داراست.

در گزینه «۲» هر دو مقدمه سالبه هستند. در گزینه «۳» چون یکی از مقدمات سالبه است باید نتیجه از نظر کیف تابع «سالبه» باشد. در گزینه «۴» حد وسط در هر دو مقدمه دارای علامت منفی است.

(منطق، قیاس اقرانی، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۷)

۱۹۰- گزینه «۴»

(فرهاد قاسمی‌نژاد)
این قیاس شکل اول است و نامعتبر. مقدمات جابه‌جا شده است. برای تشخیص مقدمات به نتیجه توجه داشته باشید. موضوع نتیجه در هر کدام از مقدمات باشد آن مقدمه اول است و محمول نتیجه در هر کدام باشد مقدمه دوم.

۱۹۵- گزینه «۱»

(علیرضا نصیری)

این جمله که بیانگر دیدگاه سوفسطائیان است، تطابق با واقعیت را به عنوان ملاک حقیقت و شناخت صحیح رد می‌کند. پیش از این، عقیده بر آن بود که شناخت زمانی وجود دارد و صحیح است که با واقعیت بیرونی که مورد شناخت واقع می‌شود، مطابقت داشته باشد. اما سوفسطائیان و بالاخص پروتاگوراس بر این باور بودند که معیار شناخت خود انسان است. هر شناختی برای هر کسی درست است و حقیقت همان است که هر نوبت به نظر هر کس می‌رسد، نه آن چیزی که با حقیقت خارجی مطابق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: نظر سوفسطائیان انکار وجود هرگونه باور و شناخت نیست؛ اما ملاک آن تطابق با واقعیت نیست، بلکه تطابق با افراد و انسان‌هاست. گزینه «۳»: غالب و اکثر سوفیست‌ها منکر وجود خارجی نبوده‌اند. گرگیاس یکی از سوفیست‌هاست که در آرای خود وجود خارجی را رد کرده است. اما نظر او نیز در بین باقی سوفسطائیان تقریباً منحصر به فرد و سایر سوفسطائیان با او هم‌نظر و هم‌نوا نیستند. گزینه «۴»: معنی این جمله نفی دانش و شناخت به طور کلی نیست، بلکه صرفاً نفی ملاک و معیار تطابق با واقعیت است. طبق نظر پروتاگوراس حصول دانش ممکن است و حقیقت آن است که هر نوبت به نظر افراد می‌رسد.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۵۹ و ۶۰)

۱۹۶- گزینه «۴»

(مسین آفوندری راهنمایی)

از نظر فلاسفه مسلمان انسان می‌تواند با استفاده از هر یک از ابزارهای عقل و شهود و وحی در موضوعات خاص به شناخت‌هایی دست یابد و این‌طور نیست که به هیچ نتیجه‌ای نرسد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فلاسفه مسلمان هر یک از ابزارها را در مواضع خودشان قبول دارند. گزینه «۲»: هرگونه معرفت فلسفی متکی بر استدلال عقلی است و اساساً فلسفه بدون عقل وجود ندارد. گزینه «۳»: شهود و حیانی مرتبه‌ای است که فقط به پیامبران اختصاص دارد.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۳)

۱۹۷- گزینه «۴»

(نیما بواهری)

می‌دانیم که معرفت فلسفی متکی بر استدلال عقلی است و بدون آن فلسفه اساساً وجود ندارد؛ یعنی نمی‌توان صرفاً با اتکاء بر تجربه یا شهود قلبی یا وحی به معرفت فلسفی رسید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فلاسفه اسلامی معرفت شهودی و وحیانی را نیز قبول دارند و هر کدام را در جای خود مفید می‌دانند. (نه در همه مواضع) گزینه «۲»: عقل و حس و نیز شهود و وحی هر کدام در جایگاه خود اعتبار دارند.

گزینه «۳»: توجه شود که هرچند همه این روش‌ها معتبر هستند، اما این بدین معنی نیست که با انتخاب هرکدامشان به تنهایی بتوانیم به معرفت فلسفی دست یابیم. لازمه فلسفی بودن معرفت بهره‌مندی از قوای عقلانی است.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۳)

۱۹۸- گزینه «۴»

(کتاب آبی)

کانت بر آن است که قوه ادراکی انسان تصوراتی مثل زمان و مکان و مفاهیمی مانند علیت را نزد خود دارد و آن‌ها را از راه حس و تجربه به دست نمی‌آورد. سایر گزینه‌ها با توجه به نظریات فلاسفه صحیح می‌باشند.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۴ و ۶۵)

۱۹۹- گزینه «۱»

(علیرضا نصیری)

با توجه به متن کتاب درسی، فردی که در معرفت‌شناسی به نسبی‌گرایی معتقد است، هرگز نمی‌تواند حکم قطعی و ثابت و کلی صادر کند. بنابراین معیار، همین جمله که «شناخت هرکس در همه مواضع معرفتی معتبر است» از آن جایی که یک اصل کلی و قطعی است پس نمی‌تواند از گفته‌های یک نسبی‌گرا باشد! سایر گزینه‌ها همگی به نوعی عدم قطعیت را در خود دارند.

در سایر گزینه‌ها با توجه به مشاهدات طبیعی و داده‌های تجربی حکم شده است که نسبی بوده و کلیت ندارد از این‌رو می‌تواند سخن فردی نسبی‌گرا باشد.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۶)

۲۰۰- گزینه «۴»

(مسین آفوندری راهنمایی)

پراگماتیست‌ها معیار حقیقت را مانند عموم فیلسوفان مطابق واقعیت بودن نمی‌دانند. زیرا معتقد هستند که نمی‌توان به واقعیت اشیاء دست پیدا کرد پس هدف خود را کشف گزاره‌هایی که مطابق واقع باشند نمی‌دانند، بلکه به دنبال گزاره‌هایی هستند که سودمند و کارآمد برای ما باشند.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۷)

روان‌شناسی

۲۰۱- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

باید راه‌حل انتخاب شده را ارزیابی کرد. این کار باعث می‌شود تا ملاک روشنی برای فهم موقعیت داشته باشیم.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۲۰)

۲۰۲- گزینه «۴»

(مهری ماهدی)

زهر با تحلیل آزمون سراسری دی‌ماه مسئله خود را مشخص می‌کند تا به جای احساس مبهم، مسئله را به خوبی تشخیص دهد. در ادامه زهر با آزمایش کردن استراتژی آزمون تازه خود در آزمون‌های آزمایشی، به ارزیابی راه‌حل خود می‌پردازد و در نهایت با اجرای تصمیم تازه خود، روشش را در آزمون تیرماه بازبینی و اصلاح می‌کند. توجه داشته باشید که وجه تمایز دو مرحله ارزیابی راه‌حل و بازبینی راه‌حل اجرایی‌تر بودن دومی است.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۹ و ۱۲۰)

۲۰۳- گزینه «۲»

(همیدرضا تولکی)

در این مسئله، شخص می‌داند که دانش خوبی از بحث فنی ماشین دارد، پس توانمندی خود را می‌شناسد، بنابراین استفاده از راه‌حل غیرمنطقی، نسبت به سایر گزینه‌ها، غیرمحمول‌تر است.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۱۶)

۲۰۴- گزینه ۲»

(فرهار علی نژاد)

اگر به سؤال فاطمه دقت کنیم، او گفته است شخص هجده «روز» خوابیده است. پس می توان گفت این شخص می توانسته است فقط شبها خوابیده باشد. دلیل اینکه پدر فاطمه نتوانسته است جواب بدهد این است که طبق تجربه او، وقتی گفته می شود کسی «چند روز» خوابیده است، منظور «چند شبانه روز» است. پس اثر منفی انتقال (تجربه گذشته) در اینجا می تواند علت پاسخ اشتباه او به سؤال باشد.

در مورد گزینه ۱» باید گفت اثر نهفتگی لزوماً رسیدن به راه حل مسئله را تضمین نمی کند، بلکه احتمال رسیدن به پاسخ را بیشتر می کند.

(روان شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه های ۱۲۱ تا ۱۲۳ و ۱۳۱)

۲۰۵- گزینه ۲»

(میرزا توکلی)

در قسمت اول گزینه های «۱»، «۲»، «۳»، انتقال تجربه های گذشته اثربخش نبوده است. در قسمت دوم گزینه های «۲» و «۴» است که تغییر نگاه به مسئله باعث کشف راه جدیدی شده است.

(روان شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۲۱)

۲۰۶- گزینه ۱»

(فرهار علی نژاد)

دانشجوی مورد نظر درست است که تصمیم خود را به تأخیر انداخته است، اما طی مدتی که درگیر این تصمیم گیری بوده است، اولاً فعال بوده و ثانیاً در نهایت، با توجه به شرایط تصمیمی گرفته است. بنابراین، نمی توان گفت سبک اجتنابی دارد (رد گزینه ۲). ضمناً براساس علاقه او به حیطه مورد نظر و پافشاری او بر سر آن هم نمی توان گفت سبک احساسی دارد؛ زیرا در صورت سؤال اطلاعاتی مبنی بر غیرمنطقی بودن علاقه او نداریم (رد گزینه ۳). هیچ یک از عناصر سبک تکانشی هم در مورد این دانشجو مطرح نشده است (رد گزینه ۴). می توان گفت سبک منطقی نزدیک ترین سبک به شیوه اوست. چراکه هم مشورت کرده است و هم براساس امکان سنجی شرایط موجود بالاخره تصمیمش را گرفته است.

دقت کنید اینکه دانشجو در معرض اخراج از دانشگاه است (و حتی اگر اخراج می شد)، محصول شرایط دانشگاه است و فقط به دانشجو باز نمی گردد و بنابراین، این قضیه دلیل نمی شود که سبکش منطقی نباشد و از سبک های ناکارآمد استفاده کرده باشد؛ وگرنه می شد گفت هرکس در زندگی اش به مشکلی خورده است، بی شک سبک تصمیم گیری غلطی داشته است!

(روان شناسی، تفکر (۲) تصمیم گیری، صفحه های ۱۴۳ تا ۱۴۷)

۲۰۷- گزینه ۱»

(میرزا توکلی)

با توجه به تعریف تعارض، چیزی است که در تصمیم گیری اتفاق می افتد نه در حل مسئله.

حل مسئله بر تصمیم گیری تقدم دارد اما علیت ندارد.

گزینه ایده آل فقط در تصمیم گیری مطرح است.

تصمیم گیری می تواند شامل همه گزینه های احتمالی باشد.

(روان شناسی، تفکر (۲) تصمیم گیری، صفحه های ۱۳۷ و ۱۳۸)

۲۰۸- گزینه ۲»

(مهری باهدری)

زمانی که سارا مجبور به انتخاب میان کاهش تبلیغات (اجتناب) و پاداش بیشتر به کارکنان خود (گرایش) و یا انتخاب میان کاهش حاشیه سود (اجتناب) و فروش بیشتر محصول (گرایش) است، تعارض گرایش-اجتناب را تجربه می کند. همچنین در صورت انتخاب میان فروش بخشی از سهام (اجتناب) و پذیرش ورشکستگی (اجتناب) تعارض اجتناب-اجتناب را تجربه می کند و در نهایت، زهرا زمانی که مجبور به انتخاب میان افزایش طعم های بستنی (گرایش) و یا ورود به بازار دیگر محصولات لبنی (گرایش) است، چون مجبور به انتخاب میان دو امر خواستنی است تعارض گرایش-گرایش را تجربه می کند.

(روان شناسی، تفکر (۲) تصمیم گیری، صفحه های ۱۵۱ و ۱۵۲)

۲۰۹- گزینه ۱»

(موسا عفتی)

تصمیم گیری، عالی ترین و پیچیده ترین فعالیت شناختی انسان است.

(روان شناسی، تفکر (۲) تصمیم گیری، صفحه های ۱۳۷ و ۱۳۸)

۲۱۰- گزینه ۱»

(موسا عفتی)

در سبک احساسی، ملاک تصمیم گیری، عواطف و هیجانات زودگذر است. احساسی عمل کردن می تواند پیامدهای ناگوار داشته باشد.

(روان شناسی، تفکر (۲) تصمیم گیری، صفحه ۱۴۴)

اقتصاد

۲۱۱- گزینه ۳»

(نسرین هفتری)

بررسی گزینه ها:

گزینه «۱»: افزایش تولید ناخالص داخلی نسبت به سال پیش ← رشد اقتصادی است.

گزینه «۲»: صرفه جویی در مصرف و تولید کالاهای رفاهی در زمان حال و استفاده از آن امکانات و پس اندازها برای پیشرفت روش های تولید و زیرساخت هایی چون نیروگاه برق و جاده که امکان تولید بیشتر را در آینده فراهم می کند ← رشد اقتصادی است.

گزینه «۳»: انتقال از نقطه N به M ← کارا شدن تولید است.

گزینه «۴»: انتقال کل منحنی PPF به راست ← رشد اقتصادی است که به معنای تولید بیشتر از همه کالاهای (رفاهی و زیرساخت ها) است.

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه های ۱۱۷ و ۱۱۸)

۲۱۲- گزینه ۲»

(کنکور سراسری دی ماه ۱۴۰۱)

یک منشأ رشد اقتصادی، افزایش در منابع (جمعیت، سرمایه های فیزیکی، سرمایه انسانی) است؛ برای مثال:

- جمعیت در طول زمان رشد می کند، در نتیجه عرضه نیروی کار هم افزایش می یابد.

- سرمایه های فیزیکی هم می توانند با سرمایه گذاری در کارخانه ها، ساختمان ادارات، ماشین آلات و مغازه ها افزایش یابد.

- سرمایه انسانی با آموزش افزایش می یابد.

مؤلفه های پیشرفت اقتصادی:

● رشد اقتصادی

● شاخص های توسعه انسانی (نظیر بهداشت، سواد (میانگین سال های تحصیل) و امید به زندگی)

● شاخص توزیع عادلانه درآمد

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه ۱۱۷)

۲۱۳- گزینه «۲»

(معبری ضیائی)

الف) ۵۰ درصد درآمد ملی در اختیار ۳۰ درصد پردرآمد جامعه است؛ بنابراین باید مجموع سهم دهک‌های هشتم، نهم و دهم برابر با ۵۰ درصد باشد؛ پس داریم:

$$۱۵ + ۱۷ + ۱۸ = ۵۰$$

رد گزینه‌های ۳ و ۴) درصد $۱۸ = ۵۰ - ۱۵ - ۱۷ = ۱۸$ سهم دهک دهم $\Rightarrow$

همچنین می‌دانیم مجموع سهم تمامی دهک‌ها برابر با ۱۰۰ است؛ حال برای محاسبه مجموع سهم دهک‌های سوم و هفتم کافی است سهم دهک‌های معلوم را از ۱۰۰ کم کنیم:

مجموع سهم دهک‌های سوم و هفتم

$$\text{درصد } ۱۸ = ۱۰۰ - (۴ + ۵ + ۷ + ۷ + ۹ + ۱۵ + ۱۷ + ۱۸) = ۱۰۰ - ۸۲ = ۱۸$$

بنابراین مجموع سهم دهک‌های سوم و هفتم باید برابر با ۱۸ باشد (رد گزینه ۱) در نتیجه تنها گزینه «۲» صحیح است.

(ب)

۲۱۷- گزینه «۳»

(معبری ضیائی)

(الف)

= نرخ رشد تولید ناخالص داخلی اسمی در سال ۱۴۰۱

$$\frac{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال } ۱۴۰۰ - \text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال } ۱۴۰۱}{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال } ۱۴۰۰} \times ۱۰۰$$

$$= \frac{۱۵۸۴۰۰ - ۱۲۰۰۰۰}{۱۲۰۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۳۲ \text{ درصد}$$

(ب)

= نرخ رشد تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۱۴۰۱

$$\frac{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال } ۱۴۰۰ - \text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال } ۱۴۰۱}{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال } ۱۴۰۰} \times ۱۰۰$$

$$= \frac{۱۴۷۶۰۰ - ۱۲۰۰۰۰}{۱۲۰۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۲۳ \text{ درصد}$$

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۱ و ۱۲۲)

۲۱۴- گزینه «۱»

(معبری ضیائی)

بررسی موارد:

- درست است.

- غلط است؛ دوره پایانی حکومت صفویه، با تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل‌گیری قدرتهای بزرگ در آن قاره مصادف بود.

- غلط است؛ توضیحات مربوط به دوره پهلوی است.

- درست است.

(اقتصاد، مقاسازی اقتصاد، صفحه‌های ۱۰۷ و ۱۰۸)

۲۱۵- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

بررسی عبارات صورت سؤال:

الف) غلط است؛ اقتصاددانان با اصطلاحاتی مانند: ثبات اقتصادی، استحکام اقتصادی، تاب‌آوری اقتصاد و پایداری بر مقاوم‌سازی اقتصادی تأکید می‌کنند.

(ب) صحیح است.

ج) غلط است؛ وابسته نبودن اقتصاد ملی به اقتصادهای بیگانه را می‌توان با نام استقلال اقتصادی شناخت.

د) صحیح است. / ه) صحیح است. / و) صحیح است.

(اقتصاد، مقاسازی اقتصاد، صفحه‌های ۱۱۱ و ۱۱۴)

۲۱۶- گزینه «۲»

(نسرین معفری)

(الف)

واحد پولی $۱۸۵۰۰ = (۷۰ \times X) + (۳۰ \times ۱۵۰) =$ میزان تولید کل در سال اول

$$\Rightarrow ۴۵۰۰ + ۷۰X = ۱۸۵۰۰ \Rightarrow ۷۰X = ۱۴۰۰۰$$

واحد پولی $X = ۲۰۰$ (قیمت هر واحد خدمات)

(ب)

= تولید کل واقعی در سال دوم $(۶۵ \times ۲۰۰) + (۴۰ \times ۱۵۰)$

واحد پولی $۱۹۰۰۰ = ۶۵ \times ۲۰۰ + ۴۰ \times ۱۵۰$

واحد پولی $۱۸۵۰۰ =$ تولید کل اسمی در سال پایه = تولید کل واقعی در سال پایه

$$\frac{\text{GDP واقعی سال اول} - \text{GDP واقعی سال دوم}}{\text{GDP واقعی سال اول}} \times ۱۰۰ = \text{نرخ رشد تولید واقعی سال دوم}$$

$$\Rightarrow \frac{۱۹۰۰۰ - ۱۸۵۰۰}{۱۸۵۰۰} \times ۱۰۰ = ۲/۷ \text{ درصد}$$

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۱ و ۱۲۲)

۲۱۸- گزینه «۲»

(نسرین معفری)

مواردی که در GDP محاسبه می‌شود:

خدمات پزشکان - خدمات رانندگان اسنپ - کار ساختمانی کارگران خارجی

در کشور - خدمات پلیس - ارزش پوشاک صادراتی - خدمات پرستاران -

خدمات معلمان - میزان نان تولیدی - ارزش فروش فروشگاه‌های زنجیره‌ای

مواردی که در GDP محاسبه نمی‌شود:

میزان ورق فولاد به‌کار رفته در تولید خودرو (کالای واسطه‌ای است).

- خرید و فروش وسایل دست دوم در سایت دیوار - خدمات هلال احمر -

ارزش لنت ترمز به‌کار رفته در خودرو - تولید پوشاک با برند جعلی -

خدمات مؤسسه خیریه محک - کار زنان برنجکار در زمین برای مصرف

خودشان

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۱۹ و ۱۲۰)

۲۱۹- گزینه «۴»

(کتاب آبی)

ریال $۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۵۰۰ \times ۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ =$ ارزش مواد غذایی

میلیون ریال $۱۵,۰۰۰$

ریال $۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۵,۰۰۰ \times ۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ =$ ارزش ماشین‌آلات

میلیون ریال $۲۵۰,۰۰۰$

ریال $۷,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۵,۰۰۰ \times ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ =$ ارزش پوشاک

میلیون ریال $۷,۵۰۰$

ب) در حیطه علوم اجتماعی و روان‌شناسی قرار می‌گیرد و از نوع «خوب‌تعریف‌نشده» است.

ج) به «تاریخ ادبیات» مربوط است و به دلیل مشخص بودن موضوع، می‌توان آن را «خوب‌تعریف‌شده» دانست.

د) در فلسفه اخلاق مطرح می‌شود و مسئله کاملاً پیچیده‌ای است که ابهامات زیادی دارد و از نوع «خوب‌تعریف‌نشده» است.

ه) به فیزیولوژی و پزشکی مرتبط است و تقریباً «خوب‌تعریف‌شده» است. (روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۸ و ۱۱۹)

۲۲۶- گزینه «۴»

(فرهار علی‌نژاد)

اشتراک: تصمیم‌گیری نوعی حل مسئله است (نه برعکس)؛ زیرا در تصمیم‌گیری ما با این مسئله مواجه می‌شویم که بهترین انتخاب چیست (رد گزینه‌های ۱ و ۳).

اختلاف: اولاً پاسخ‌های ممکن (اولویت‌ها) در تصمیم‌گیری همگی می‌توانند فرد را به مقصد برسانند، درحالی‌که در حل مسئله فقط یک راه ما را به حل مسئله می‌رساند. درثانی، در تصمیم‌گیری بحث انتخاب بهترین گزینه مدنظر است، اما در حل مسئله باید راه‌حل بازآفرینی شود (رد گزینه ۲).

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۷ و ۱۳۸)

۲۲۷- گزینه «۳»

(همیدرضا توکلی)

گزاره اول بر مشورت گرفتن تأکید دارد که کاری است عاقلانه

گزاره دوم دال بر این است که زمان را نباید از دست داد = اجتنابی

گزاره سوم بر کار ناگهانی دلالت دارد که می‌شود = تکانشی

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۲ تا ۱۴۷)

۲۲۸- گزینه «۳»

(مهری باهری)

دشواری تصمیم‌گیری تابع توانمندی، نگرش و تجربیات شخصی تصمیم‌گیرنده بوده و تعارض پیامد ناتوانی در تصمیم‌گیری است.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۹ و ۱۵۱)

۲۲۹- گزینه «۱»

(موسا عفتی)

تصمیم‌گیری‌های شتاب‌زده و بدون تفکر، علاوه بر آسیب فردی، آسیب‌های روانی - اجتماعی همچون اعتیاد، ایدز، بزهکاری، خشونت، بی‌بند و باری و تصادفات جاده‌ای را به دنبال دارد.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۵۳)

۲۳۰- گزینه «۴»

(موسا عفتی)

مراحل	اقدام مورد نیاز	مثال توضیحی
۱	شناسایی و تعریف تصمیم موردنظر	انتخاب رشته تحصیلی
۲	شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌های آن تصمیم	انتخاب رشته تحصیلی دوره متوسطه از بین چهار انتخاب
۳	بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت	بررسی دروس هر رشته و ...
۴	ارزیابی پیامدهای هر انتخاب یا اولویت	امنیت شغلی و علایق تحصیلی
۵	اجرای بهترین اولویت	انتخاب رشته علوم انسانی
۶	تعهد و پایبندی به اجرای اولویت موردنظر	مطالعه دقیق هدفمند و کارآمد دروس این رشته
۷	بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت موردنظر	پیشرفت تحصیلی مطلوب و ابراز رضایت تحصیلی

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۴۸)

(ارزش پوشاک) $= \frac{2}{3} \times$ ارزش خدمات ارائه‌شده

میلیون ریال $= \frac{2}{3} \times 7,500 = 5,000$

= تولید ناخالص داخلی

میلیون ریال $15,000 + 250,000 + 7,500 + 5,000 = 277,500$

تولید ناخالص داخلی = $\frac{\text{تولید ناخالص داخلی}}{\text{جمعیت کشور}}$

ریال $= \frac{277,500}{50} = 5,550$

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۱۹ و ۱۲۰)

۲۲۰- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

درآمد ناخالص ملی سرانه (GNI) در ایرلند ۵۵ / ۶۶۰ دلار PPP است.

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه ۱۲۵)

روان‌شناسی

۲۲۱- گزینه «۱»

(کتاب آبی)

درک ناقص از مسئله زمانی رخ می‌دهد که هدف روشن نباشد. درگیر بودن، داشتن آگاهی کامل از آنچه که فرد انجام می‌دهد و نیز جدیت برای انتخاب راه‌حل بهتر، به دلیل تحت کنترل بودن فرایند و جریان حل مسئله است.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۱۶)

۲۲۲- گزینه «۲»

(فرهار علی‌نژاد)

دقت کنید که در صورت سؤال گفته‌ایم شخص در مورد مطلوبیت روش موردنظر «به نتیجه رسیده است». یعنی اینکه راه‌حل حداقل برای مدتی اجرا شده است و از مرحله ۲ (به‌کارگیری راه‌حل مناسب) گذر کرده است. از طرفی، صحبت از اصلاح «راه‌حل» یا جایگزینی راه‌حلی به جای راه‌حل دیگر هم نیست؛ بنابراین، می‌توان گفت او در مرحله ارزیابی راه‌حل است.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۹ و ۱۲۰)

۲۲۳- گزینه «۱»

(مهری باهری)

بزرگسالان بیشتر از کودکان از تجربیات گذشته، تأثیر می‌گیرند.

اثر نهفتگی موجب نادیده گرفتن موانع حل مسئله می‌شود.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۲۱ تا ۱۲۳)

۲۲۴- گزینه «۲»

(مهم رسائی)

روشی که علی استفاده کرده است روش اکتشافی است که اجرای آن دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین نمی‌کند. بقیه موارد درست می‌باشند و همگی از ویژگی‌های روش اکتشافی می‌باشند.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۲۳ تا ۱۲۵)

۲۲۵- گزینه «۳»

(کتاب آبی)

مسائلی که در علوم انسانی مطرح می‌شوند، عمدتاً (و نه کاملاً) از نوع «خوب‌تعریف‌نشده» هستند؛ در حالی که مسئله‌های علوم دیگر این‌گونه نیستند. در مورد موارد مطرح شده می‌توان گفت:

الف) به جغرافیا و علوم طبیعی مربوط و از نوع «خوب‌تعریف‌شده» است.

ریاضی و آمار (۳)

۲۳۱- گزینه «۳»

(ریمع مشتاق نظم)

ابتدا b_1 ، b_2 و b_3 را می‌یابیم.

$$b_1 = 1 + \frac{(-1)^1}{2} = 1 - \frac{1}{2} = \frac{2-1}{2} = \frac{1}{2}$$

$$b_2 = 2 + \frac{(-1)^2}{4} = 2 + \frac{1}{4} = \frac{8+1}{4} = \frac{9}{4}$$

$$b_3 = 3 + \frac{(-1)^3}{6} = 3 - \frac{1}{6} = \frac{18-1}{6} = \frac{17}{6}$$

$$b_1 + b_2 + b_3 = \frac{1}{2} + \frac{9}{4} + \frac{17}{6} = \frac{6+27+34}{12} = \frac{67}{12}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۵۳ تا ۶۰)

۲۳۲- گزینه «۳»

(معمد بعیرایی)

با توجه به دنباله داریم:

$$a_3 = a_1 + a_2 = 1 + 1 = 2$$

$$a_4 = a_2 + a_3 = 1 + 2 = 3$$

$$a_5 = a_3 + a_4 = 2 + 3 = 5$$

$$a_6 = a_4 + a_5 = 3 + 5 = 8$$

$$a_7 = a_5 + a_6 = 5 + 8 = 13$$

$$a_8 = a_6 + a_7 = 8 + 13 = 21$$

$$\Rightarrow a_6 + a_7 + a_8 = 8 + 13 + 21 = 42$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۵۳ تا ۶۰)

۲۳۳- گزینه «۳»

(اسماعیل زارع)

با توجه به اعداد گفته‌شده در سؤال داریم:

$$b_1 = 1$$

$$b_2 = b_1 + 2(1) + 1 = 1 + 2 + 1 = 4 = (2)^2$$

$$b_3 = b_2 + 2(2) + 1 = 4 + 5 = 9 = (3)^2$$

$$b_4 = b_3 + 2(3) + 1 = 9 + 7 = 16 = (4)^2$$

:

$$\Rightarrow b_n = n^2 \Rightarrow b_{30} = 30^2 = 900$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۵۳ تا ۶۰)

۲۳۴- گزینه «۱»

(معمد بعیرایی)

با توجه به دنباله داریم:

$$\frac{n=5}{\text{فرد}} \rightarrow a_5 = 3 \times 5 + 1 = 16$$

$$\frac{n=6}{\text{زوج}} \rightarrow a_6 = 6^2 = 36$$

$$\Rightarrow a_5 + a_6 = 16 + 36 = 52$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۵۲ تا ۶۰)

۲۳۵- گزینه «۲»

(معمد بعیرایی)

با توجه به سؤال داریم:

$$\frac{n=3}{\rightarrow} a_3 = 2 \times a_2 + 3 \Rightarrow 27 = 2a_2 + 3 \Rightarrow a_2 = 12$$

$$\frac{n=2}{\rightarrow} a_2 = 2 \times a_1 + 2 \Rightarrow 12 = 2a_1 + 2 \Rightarrow a_1 = 5$$

$$\frac{n=1}{\rightarrow} a_1 = 2a_0 + 1 \Rightarrow 5 = 2a_0 + 1 \Rightarrow a_0 = 2$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۵۲ تا ۶۰)

علوم و فنون ادبی (۳)

۲۳۶- گزینه «۲»

(مجتبی فخرهاری)

دو مورد نادرست است.

ب) نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون تغییر یافت و از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.

ه) در نثر این دوره واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کمتر می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۴۲ تا ۴۶)

۲۳۷- گزینه «۳»

(کتاب آبی)

در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» به ترتیب واژه‌های «کابینه»، «کمسیون و سماور» از زبان فرانسوی و روسی وام گرفته شده است.

نکته مهم درسی:

«کابین» در گزینه «۳»، کلمه‌ای فارسی و به معنی مهریه و صداق است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۴۲ و ۴۳)

۲۳۸- گزینه «۲»

(سیدعلیرضا اعمری)

وزن مصراع گزینه «۲»، «مفتعلن مفتعلن فاعلن» است و در هجای دوم مصوت بلند، کوتاه تلفظ می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۵۲ تا ۵۴)

۲۳۹- گزینه «۴»

(عمید مفرئی)

بیت، دارای دو اختیار حذف همزه است: غیر از ← غیرِز، از این ← ازین

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۲۴۰- گزینه «۲»

(عمید مفرئی)

همه ابیات، در وزن «مفعول مفاعلن مفاعیلن» سروده شده‌اند که این بیت، فاقد اختیار تغییر کمیت مصوت است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای چهارم در دو مصراع

گزینه «۳»: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای دوم مصراع دوم

گزینه «۴»: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای ششم مصراع اول و بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای اول مصراع دوم

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۴)

جامعه‌شناسی (۳)

(ارغوان عبدالملکی)

۲۴۶- گزینه ۳»

این پرسش که چگونه می‌توان معنای زندگی و معنای کنش انسان‌های دیگر را فهمید، یکی از پرسش‌های مهم و کلیدی برای اندیشمندان علوم اجتماعی بوده است.

(پایه‌شناسی (۳)، معنای زندگی، صفحه ۴۳)

(ارغوان عبدالملکی)

۲۴۷- گزینه ۳»

شبهات شهادت‌طلبی، فدا کردن جان برای وطن و خودکشی دست شستن از جان و زندگی در دنیا و به استقبال مرگ رفتن است.

(پایه‌شناسی (۳)، معنای زندگی، صفحه ۴۶)

(ارغوان عبدالملکی)

۲۴۸- گزینه ۱»

انجام کار غیرعلمی، با نام علم ← داوری درباره‌ی درست یا غلط بودن عقاید و ارزش‌ها
معرفی جامعه‌شناسی تفهیمی - تبیینی ← تفهیم مقدمه و پیش‌نیاز روش تجربی است.

اشتراک دلیلتای و ماکس وبر ← پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی تفاوت دارند و هرچند جهان اجتماعی همانند جهان طبیعی، نظم و قواعد خاصی دارد اما انسان‌ها همانند موجودات طبیعی نیستند.

(پایه‌شناسی (۳)، معنای زندگی، صفحه ۴۸)

(کتاب آبی)

۲۴۹- گزینه ۴»

قوم‌نگاری: پژوهشگر برای مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره‌ی آن‌ها را دارد زندگی می‌کند، خود را در شرایط فرهنگی آن قوم قرار می‌دهد و کنش‌هایش را تجربه می‌کند تا آن‌ها را بهتر بشناسد.

مطالعه‌ی موردی: یکی دیگر از روش‌های کیفی است؛ اگر محقق بخواهد تمامی ابعاد یک پدیده‌ی اجتماعی خاص مثلاً یک فرد یا یک فرهنگ را مطالعه کند و عمق پنهان و منحصر به فرد بودن آن را نشان بدهد، از این روش استفاده می‌کند. در این روش موقعیت جغرافیایی، اوضاع جمعیتی، اقتصادی و ... به‌طور کلی جزئیات زندگی مردم بررسی می‌شود.

(پایه‌شناسی (۳)، معنای زندگی، صفحه‌های ۵۰ و ۵۱)

(کتاب آبی)

۲۵۰- گزینه ۳»

گزینه ۳» تنها گزینه‌ای است که ترتیب به‌وجود آمدن جامعه‌شناسی تفهیمی - تبیینی و وقوع نظریات قبل و پس از آن را به‌درستی بیان می‌کند.

(پایه‌شناسی (۳)، معنای زندگی، صفحه‌های ۴۸ و ۴۹)

۲۴۱- گزینه ۲»

(کتاب آبی)

بیت بر وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» سروده شده است. اگر بیت را تقطیع هجایی کنیم، خواهیم داشت:

در	خ	را	با	ت	ط	ری	قت
-	U	-	-	ل	U	-	-
کین	چ	نین	زف	تس	ت	در	عه

ما	ب	هم	من	زل	ش	ویم
ل	U	-	-	-	U	-
د	ء	زل	تق	دی	ر	ما

ملاحظه می‌شود که در هجای پنجم مصراع اول و در هجای نهم مصراع دوم، هجای کوتاه، بلند تلفظ شده است. در هجای پنجم مصراع دوم، حذف همزه صورت گرفته است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۳۹ تا ۵۴)

۲۴۲- گزینه ۲»

(کتاب آبی)

لفّ و نشر: زلف (لف ۱)، صبح (لف ۲) / کفر (نشر ۱)، ایمان (نشر ۲) / تشبیه (کفر ← حجاب) / تضاد (کفر و ایمان)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» تضاد (وصل و هجران - غم و شادی) / لفّ و نشر (وصل و هجران (لف ۱ - لف ۲) / غم و شادی (نشر ۲ - نشر ۱) / بیت تشبیه ندارد.

گزینه ۳» تضاد (دشمن و دوست - گل و خار) / لفّ و نشر (دشمن و دوست (لف ۱ - لف ۲) / گل و خار (نشر ۲ - نشر ۱) / بیت تشبیه ندارد.

گزینه ۴» لفّ و نشر (قد و رخ و چشم (لف ۱ - لف ۲ - لف ۳) / سرو و گل و بادام (نشر ۱ - نشر ۲ - نشر ۳) / بیت تضاد و تشبیه ندارد.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع، ترکیبی)

۲۴۳- گزینه ۲»

(کتاب آبی)

تلمیح به داستان خسرو و شیرین / جناس همسان: «شیرین» در مصراع اول به معنای لذت‌بخش و دلنشین و «شیرین» در مصراع دوم نام معشوقه خسرو است. / مراعات‌نظیر: خسرو - شیرین

(علوم و فنون ادبی، بدیع، ترکیبی)

۲۴۴- گزینه ۲»

(وهید رضازاده)

نوع لف و نشر در این بیت مشوش و در سایر ابیات از نوع لف و نشر مرتب است. (زلف ← زره) (خط ← دیو سلیمان)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» خط سبز ← شام سیاه / بناگوش ← سحر

گزینه ۳» گل ← عارض / سرو ← قامت

گزینه ۴» لب ← شکر / چشم ← بادام

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه ۵۸)

۲۴۵- گزینه ۳»

(سیرنمهر هاشمی)

در این گزینه، تأکید شده است که نمی‌توان داستان عشق و عاشقی را به‌وسیله کلمات بیان کرد، اما در گزینه‌های دیگر، عشق هم مرهم است و هم زخم. هم شادی است و هم غم (مانند عبارت صورت سؤال).

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۶۵)

فلسفه دوازدهم

عربی زبان قرآن (۳)

۲۵۶- گزینه ۲» (نیمه پواهری)
اگر بخواهیم دلیل فارابی را برای رد تسلسل علل نامتناهی به بیانی دیگر صورت‌بندی کنیم، می‌توان گفت اگر تعداد علت‌ها بخواهد بی‌نهایت باشد، به معنی آن است که باید بی‌نهایت پدیده موجود باشد تا نوبت به معلول پیش روی ما برسد و چنین چیزی امکان‌پذیر نیست.
دقت کنید که نوبت وجود به معلول پیش روی ما نخواهد رسید نه علت (رد گزینه ۳).

(فلسفه دوازدهم، فرا در فلسفه- قسمت دوم، صفحه ۴۳)

۲۵۷- گزینه ۴» (هسن صدری)
نتیجه نهایی برهان ابن‌سینا اثبات واجب‌الوجود بالذات است؛ یعنی وجود برای او صفتی ضروری است.
بررسی گزینه‌ها:
گزینه ۱» نتیجه برهان فارابی است نه ابن‌سینا.
گزینه ۲» مقدمه دوم برهان ابن‌سینا است، نه نتیجه آن.
گزینه ۳» نتیجه برهان نیست، بلکه نتیجه برهان اثبات یک واجب‌الوجود بالذات است.

(فلسفه دوازدهم، فرا در فلسفه- قسمت دوم، صفحه‌های ۴۴ و ۴۵)

۲۵۸- گزینه ۲» (نیمه پواهری)
ابیات مذکور مربوط به نظریه «امکان فقری» ملاصدرا هستند. طبق این نظریه جهان هستی یکپارچه نیاز و تعلق به ذات الهی است و از خود هیچ استقلال ندارد. اگر ذات الهی آنی پرتو عنایت خویش را بازگیرد، کل موجودات نابود می‌گردند و نور آن‌ها خاموش می‌شود.
(فلسفه دوازدهم، فرا در فلسفه- قسمت دوم، صفحه‌های ۴۶ و ۴۷)

۲۵۹- گزینه ۳» (کنکور سراسری ۹۹)
طبق نظر ملاصدرا همه موجودات و واقعیات جهان، عین وابستگی و نیاز هستند، بنابراین در نظریه امکان فقری، نیازمندی به خود وجود برمی‌گردد نه به ماهیت.
ملاصدرا می‌گوید، به جای نگاه کردن به ماهیت و مشاهده حالت امکانی آن نسبت به وجود و عدم، اگر به وجود واقعیات نگاه کنیم، می‌بینیم که این واقعیات، عین وابستگی و نیازند؛ در میان این موجودات، نمی‌توان موجودی را یافت که وابستگی به غیر و نیازمندی سراسر وجودش را فرانگرفته باشد.
(فلسفه دوازدهم، فرا در فلسفه- قسمت دوم، صفحه‌های ۴۴ تا ۴۶)

۲۶۰- گزینه ۱» (کتاب آبی)
ابن‌سینا می‌گوید هر یک از ممکنات به واسطه حقیقت وجودش، همیشه مشتاق کمالات و خیرات است و به حسب فطرت خود از بدی‌ها گریزان است. همین اشتیاق ذاتی و ذوق فطری را که سبب بقای ممکنات و مخلوقات است، عشق می‌نامیم. نه فقط مخصوص انسان‌ها بلکه برای همه مخلوقات (رد گزینه‌های ۲ و ۳). این عشق فطری و درونی است و با دلایل عقلی و فلسفی ایجاد نشده است (رد گزینه ۴).
(فلسفه دوازدهم، فرا در فلسفه- قسمت دوم، صفحه ۴۸)

۲۵۱- گزینه ۳» (کتاب آبی)
«من» هر کس / «قرأ» بخواند / «و هو شاب مؤمن»: (جمله حالیه) در حالی که جوان مؤمنی است (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «إختلط»: آمیخته می‌شود (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «أحمه»: گوشتش (رد گزینه ۲) / «دمه»: خونش (ترجمه)

۲۵۲- گزینه ۱» (پروز و بان)
«بعد انهدام مُدُن كثيرة فی الزلزلة»: بعد از ویرانی (ویران شدن) شهرهای زیادی (شهرهایی زیاد) در زلزله (رد گزینه ۲) / «المهندسون أقبلوا علیها»: مهندسان به آن‌ها روی آوردند (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «اهتموا علی إعمارها مُجدّین»: با تلاش (تلاشگرانه) بر آبادانی (آباد کردن) آن‌ها اهتمام ورزیدند / «لم یضعف عزمهم فی هذا السبیل»: اراده‌شان در این راه ضعیف نشد (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

(ترجمه)

۲۵۳- گزینه ۳» (مفهم‌علی کاتمی نصرآبادی)
«دوستانم»: اصدقانی (رد گزینه ۴) / «به سوی ... بشتابید»: أسرعوا إلى ... (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «درست کردن کارهایتان»: إصلاح أعمالکم / «با تلاش»: (حال) مُجتهدین، مُجدّین (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

(ترجمه)

۲۵۴- گزینه ۱» (مفهم‌علی کاتمی نصرآبادی)
در این گزینه، «أمرت: امر کردم» غلط است و درست آن «أمرت: امر داده شدم» (به‌صورت مجهول) است و هم چنین «له» غلط و درست آن «له» است. (حرف «ل» وقتی به ضمیر متصل می‌شود، با حرکت فتحه خوانده می‌شود.)

(ضبط حرکات)

۲۵۵- گزینه ۴» (سیره مهیا مؤمنی)
در گزینه ۴، «حال نداریم؛ «الیوم» و «سعیاً» مفعول برای فعل «یجعل» هستند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» «مُتکاسلاً» حال برای «التلمیذ» است.

گزینه ۲» «نشیطاً» حال برای «سعیاً» است. (دقت کنید «سعیاً» اسم علم و معرفه می‌باشد.)

گزینه ۳» «ضعیفات» حال برای «التلمیذات» است.

(حال)

پاسخ تشریحی آزمون شناختی ۱۹ اسفند ۱۴۰۱

دانش آموز عزیز!

اگر در آزمون‌های قبلی به سوالات آمادگی شناختی پاسخ داده‌اید از وضعیت پایه آمادگی شناختی خود بر اساس کارنامه آگاهی دارید. در این آزمون برنامه‌های حمایتی ما برای تقویت سازه‌های شناختی ادامه می‌یابد. این برنامه ارائه راهکارهای هفتگی و پایش مداوم دانش شناختی است. لطفاً برای سنجش آگاهی خود به سوالات پاسخ دهید و برای اطمینان از ماهیت راهبردهای آموزشی مورد سوال، پاسخ نامه‌های تشریحی را مطالعه فرمائید.

۲۶۱. کدام مورد را برای مدیریت منابع توجهی مفید می‌دانید؟

۱. وقفه‌های کوتاه مدت استراحت در زمان مطالعه
۲. تقسیم‌بندی تکالیف به اجزای کوچکتر
۳. با صدای بلند خواندن مطالب درسی
۴. همه موارد

پاسخ تشریحی: پاسخ ۴ صحیح است. همه موارد مطرح شده برای مدیریت منابع توجهی مفید است. وقفه‌های کوتاه مدت موجب افزایش توجه برای دوره‌های فعالیت می‌شود، تقسیم تکالیف به اجزای کوچک‌تر نیز امکان استراحت بین اجزا را فراهم می‌کند. با صدای بلند خواندن نیز موجب تقویت اطلاعات مهم می‌شود.

۲۶۲. کدام گزینه در مورد اجرای هم‌زمان چند تکلیف صحیح است؟

۱. باعث عملکرد بهتر فرد در هر دو تکلیف می‌شود.
۲. موجب کاهش کارایی هر دو تکلیف می‌شود.
۳. تاثیری در کارایی فرد ندارد.
۴. نمی‌دانم

پاسخ تشریحی: پاسخ ۲ صحیح است. اجرای هم‌زمان تکلیف‌ها نیاز به تقسیم منابع توجهی بین آنها دارد و کارایی فرد را در هر دو تکلیف کاهش می‌دهد. تکالیفی که کارایی فرد در آنها مهم است، مانند تکالیف درسی، نباید به صورت هم‌زمان انجام شود.

۲۶۳. کدام گزینه در مورد تغییر تکلیف درسی در فواصل زمانی مشخص درست است؟

۱. مفید است، چون یکنواختی تکلیف درسی را کم می‌کند و موجب عملکرد بهتر توجه می‌شود.
۲. مفید نیست و موجب حواسپرتی می‌شود.
۳. اثری بر عملکرد درسی ندارد.
۴. نمی‌دانم

پاسخ تشریحی: پاسخ ۱ صحیح است. تغییر تکالیف درسی و یا موضوع درسی در فواصل زمانی مفید است. این تغییر باید در شرایطی صورت گیرد که تکلیف قبلی در حد مطلوبی تکمیل شده باشد. به عبارت دیگر رهاکردن ناقص یک تکلیف و رفتن سراغ دیگری نباشد.

۲۶۴. کدام مورد برای به خاطر سپاری اطلاعات مفید است؟

۱. دسته‌بندی
۲. نوشتن
۳. با صدای بلند خواندن
۴. همه موارد

پاسخ تشریحی: پاسخ ۴ صحیح است. ذخیره اطلاعات بر اساس ارتباط معنایی بین آنهاست که دسته‌بندی این ذخیره را تسهیل می‌کند. هر نوع درگیر شدن با مطالب مثل نوشتن و با صدای بلند خواندن موجب تسهیل یادگیری آنها می‌شود.

۲۶۵. کدام نوع تکرار برای یادگیری مطالب درسی مفیدتر است؟

۱. تکرار هر چه بیشتر مطالب درسی به همان صورتی که در کتاب آمده در زمان یادگیری.
۲. تکرار مطالب درسی با روش‌های مختلف (کتاب درسی، آزمون، کتاب کمک درسی، تدریس)
۳. تکرار مطالب با فواصل زمانی مشخص.
۴. مورد ۲ و ۳

پاسخ تشریحی: پاسخ ۴ صحیح است. هر چند تکرار پیش‌نیاز یادگیری است، ولی تکرار هدفمند با روش‌های مختلف مفیدتر از تکرار خام اطلاعات است. علاوه بر این، تکرار با فواصل زمانی مناسب‌تر از تکرار فشرده پشت سر هم است.

۲۶۶. کدام مورد برای یادگیری ضروری است؟

۱. خواب
۲. تکرار
۳. تغذیه
۴. همه موارد

پاسخ تشریحی: پاسخ ۴ صحیح است. تکرار برای تسهیل فرایند یادگیری، تغذیه برای سوخت و ساز مرتبط با یادگیری و خواب برای تثبیت اطلاعات فراگرفته شده نیاز است.

۲۶۷. کدام گزینه در مورد یادگیری درسی درست است؟

۱. منابع مختلف درسی و کمک درسی موجب تسهیل و عمیق‌شدن یادگیری می‌شود.
۲. استفاده از یک منبع درسی کافی است.
۳. شنیدن تدریس‌های مختلف از یک موضوع مفید است.
۴. مورد ۱ و ۳

پاسخ تشریحی: پاسخ ۴ صحیح است. خواندن منابع مختلف و شنیدن از افراد مختلف علاوه بر تکرار مفید موجب عمیق‌شدن یادگیری می‌شود. یادگیری صرفاً چیدن تکه‌های مطلب در کنار هم نیست، هر فرد در توضیح مطالب با واژگان خود ارتباط معنایی آن را دوباره بازنمایی می‌کند. این بازنمایی‌های متفاوت موجب عمیق و ماندگار شدن یادگیری می‌شود.

۲۶۸. در خواندن یک متن برای یادگیری کدام مورد را مفیدتر می‌دانید؟

۱. نگاه انتقادی به متن
۲. نگاه تاییدی
۳. هر دو مورد
۴. نمی‌دانم

پاسخ تشریحی: پاسخ ۳ صحیح است. هر دو رویکرد مفید است. فقط در نگاه انتقادی نباید به اشتباه انگاری متن فکر کرد، بیشتر هدف از این نگاه عمیق‌شدن در مطالب ارائه شده و یافتن فلسفه پشت آن است.

۲۶۹. کدام گزینه در مورد اطلاع از راه حل‌های هکلاسی‌ها در مورد یک مساله صحیح است؟

۱. مفید است، چون مطلب را از دید دیگری می‌بینیم.
۲. مفید نیست، الگوی ذهنی خودمان به هم می‌ریزد.
۳. هیچکدام
۴. هر دو

پاسخ تشریحی: پاسخ ۱ صحیح است. یادگیری صرفاً چیدن تکه‌های مطلب در کنار هم نیست، هر فرد در توضیح مطالب با واژگان خود ارتباط معنایی آن را دوباره بازنمایی می‌کند. این بازنمایی‌های متفاوت موجب عمیق و ماندگار شدن یادگیری می‌شود.